

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

As országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEIT.

Meghívó

az O. M. G. E. növénytermelési szakosztálya-
nak 1895. évi január hó 16-án (szerdán) d. u.
4 órakor a Közteleken tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. Elnök és 2 alelnök választása.
2. Egy tag kiküldése az O. M. G. E. könyvkiadó-vállalat felügyelő-bizottságába.
3. Jelentés a VII. sörárpakiállításról.
4. Jelentés a berlini árpakiállításról.
5. Jelentés a londoni árpakiállításról.
6. Jelentés a kálitragyázási-bizottság eddigi működéséről.
7. Réti és legelői flóra felvétele.

Gróf Desseffy Aurél,
elnök.

Meghívó.

A szőlőművelési és borászati szakosz-
tály f. hó 17-én azaz csütörtökön d. u. 4 óra-
kor a Köztelek nagytermében ülést tart.

Tárgyak:

1. A szakosztály megalakulása, elnök és két alelnök választása.
2. A könyvkiadó-vállalatba egy tag ki-
küldése.
3. Borkivitelünk Oroszországba. Rubinek Gyula előadói javaslata, megjelent a 4. (342) számban.
4. A Gommose bacillaire Magyarországon s az ellene teendő intézkedések.

Gróf Desseffy Aurél,
elnök.

AZ O. M. G. E. könyvkiadó-vál- latalata előfizetőihez.

Az O. M. G. E. könyvkiadó-vállala-
tának 1894. évi ciklusában a következő
művek jelentek meg:

1. A Takarmányozástan. (Cselkó—Dr.
Kossutány.)
2. Talajismeret. (Cserhádi Sándor.)

3. Gazd. építés kézikönyve. (Domo-
kos K.)

4. Szikes talajok kezelése és javítása.
(Ford. Treitz Pétertől) 3 függ.

A vállalat az előfizetőknek a könyve-
ket megküldötte. A ki tévedésből nem
kapta volna meg, sziveskedjék a vállal-
lat címére bejelenteni, hogy a pótlásról
gondoskodni lehessen.

A könyvkiadó-vállalat három évi
ciklusból áll. Egy évi ciklus előfizetési
ára fűzött példányokra 5 frt, kötött pél-
dányokra 6-70 frt. Igazgató.

Előleges értesítés.

A IV-ik (tavaszi) luxus-lóvásár 1895
április 19., 20. és 21-én fog Budapesten a
„Tattersall“ r. t. telepén megtartatni.

Bővebb felvilágosítás a vásári terve-
zetben.

A XII. tenyészállatvásár rendező- bizottságának ülése.

(1895. Január 10.)

Jelen voltak Tormay Béla elnökle-
te alatt: Döry Vilmos, Forster Géza, Hegedüs
József, Kúszler Henrik, Monostori Károly,
Percezel Dezső, dr. Rácz István, Reusz Henrik
és Serák Károly rendező b. tagok, Fischl
Lipót és dr. Simay Aladár egy. tagok; a
tisztviselő kar részéről Szilassy Zoltán szer-
kesztő titkár, Buday Barnabás segédtitkár
és Rubinek Gyula ügyvezető titkár, mint
előadó.

Tormay Béla elnök üdvözli a megjelen-
teket, az ülést megnyitja s előterjeszti, hogy
az O. M. G. E. állattenyésztési szakosztálya,
illetőleg igazgató-választmánya a XII. tenyész-
állatvásár megtartását határozván el, ezen
bizottságra bízta a vásár rendezését.

A tenyészállatvásár kettéosztása.

Előadó: A Jász-Nagy-Kun-Szolnok vár-
megyei gazdasági egyesület oly értelmű át-
íratot intézett egyesületünkhez, hogy az
évenként Budapesten rendezni szokott te-
nyészállatvásár két részre oszthatnák, akként,
hogy a nyugati marhafajtára vonatkozó része
Budapesten, míg a magyar fajtára vonatkozó
vásár kint a vidéken egy oly központban
tartassék meg, a melynek környékén a ma-
gyar szarvasmarha tenyésztésének felkaro-
lása ugy az éghajlati, mint egyéb viszonyok
folytán szükségessé vált. A nevezett egyesü-
let javaslatba hozza, hogy a magyar tenyész-
marhavásár Jászberényben tartassék meg, a
hol a megfelelő helyiségek rendelkezésére
állanak.

A bizottság, tekintettel a millennárius
kiállításra, a mely után a tenyészállatvásár
is alighanem változás alá esik, bár az esz-
mét magát helyesli, jelenben azt kivihető-
nek nem tartja.

A tenyészállatvásár idejének és tervezetének megállapítása.

A XII. tenyészállatvásár tartásának
idejét a bizottság előadó javaslatára április
5., 6. és 7-ére tűzi ki.

Ezután a bizottság a vásár tervezetét
állapította meg; az előző vásárok tervezeté-
hez képest az alábbi módosításokat eszkö-
zölte a bizottság:

1. A vásáron résztvenni szándékozók-
nak a bejelentéseket márczius 20-ig kell be-
küldeni.
2. Anyjokkal kiállított szopós borjúk
térdíja, anyjuk térdijába tudatik be.
3. A berakodást a rendező-bizottság a
vasut intézkedései nyomán intézi. Az el nem
adott állatok, ha a tulajdonos egyébként
nem intézkedik, feladási helyükre küldetnek
vissza.
4. Az eladó tartozik állatai ellátásáról
gondoskodni mindaddig, míg csak azok a
vásár területéről el nem szállítatnak, ha a
vevő azok ellátásáról maga nem intézkedik.
5. A vásár bezárása után kötött üzletek
után a vásárpénztár 6%-ot szed be.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám.

A szövetkezet célja: I. Olcsó közve-
títés gazdas. felszerelési és fogyasztási
cikkek beszerzésénél. II. Mezei gazd.
termények legelőnyösebb értékesítése.
III. Hitelnyújtás a tagok részére.

Üzleti berendezés.

Sürgőnyezim:
Mezőgazdák, Budapest.
Hiv. óra 1/29—1-ig és 2—5-ig.
Áruraktár czime:
M. Á. V. nyugati pályaudvarán lévő köz-
raktári vállalat XX. számú raktár.

Bizomány-osztály.

Hadseregellátás.
Gabonaeladás.
Erőtakarmányok vétele.
Fedezeti tőzsdei kötések.

Áru-osztály.

Összes gazdasági cikkek a legki-
válóbb minőségben.
Építkezési anyagok.
Gazdasági vasneműek.
Gyapju és hizott marha bizományi
értékesítése.

Vetőmag-osztály.

Mindennemű-vetőmagvak megvétele
és eladása. Eredeti külföldi magvak.
Heremagvak bérrostálva.

Gazdasági gép-osztály.

M. k. államvas. gépgyára mező-
gazdasági gépeinek szövetkezeti kép-
viselősege.

Adriance Platt & Co. new-yorki
kaszáló, marokrakó és kőekető gépei-
nek kizárólagos képviselője.

V. Vermorel-féle Éclair-permete-
ző kizárólagos képviselője.

Csonka Bánki-féle petroleum-
motorok mezőgazd. képviselője.

Mindennemű kipróbált solid kivitelű
gazdas. gép jutányos beszerzése.

Gazdasági géptelepek, malmok, takar-
mányos és tejes kamarák berendezése.

A szövetkezet alapszabályait és hetenkint egyszer megjelenő „Üzleti Értesítő“-jét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.

6. Magánosok állataik lefénnyképezését csak a vásárhoz utján eszközölhetik. A bejelentési ívek szintén a bizottság által megváltoztatott tervezet szerint alakítandók át.

Ezután a bizottság megválasztotta az egyes csoportok bíráló-bizottságait, mely szerint:

Az összbíráló-bizottság elnöke: *Tormay Béla*.

I. Szarvasmarha-csoport bírálói.

1. *Magyar fajtánál*. Kállay Lipót, Maár Zoltán, Szunyogh Szaboles, gróf Pongrácz Jenő, Tahy István, Ugron Akos, Szeniczey Odón.

2. *Nyugoti fajtánál*. A) Pirostarka fajták. a) Simmenthali és berni fajtánál. Deinger Imre, Ivánka Oszkár, Nagy Sándor, Otócska Géza, Perzel Dezső, Renner Gusztáv, Reusz Henrik, Reiszig Alajos, Széll Kálmán. b) Pinzgau és mülthali fajtánál. Br. Apor Gábor, Foramitti Alajos, Harkányi Károly, Hajós József, Szemere Huba, Krick Aladár, Otócska Béla. c) Hazai tájfajoknál. H. Gothard Sándor, dr. Hutyra Ferencz, Kűzler Henrik, Pirkner János, Rösler Károly, Ruffy Pál, Kovács László. B) Borzderes fajtánál. Döry Vilmos, Brüll Mór, Kunkel Imre, Libits Adolf, Mayer Pál, Rohrer Ferencz, gróf Teleki Arvéd.

II. Juh-csoport bírálói.

1. *Finom gyapjas merino fajtánál*. Baratta-Dragono báró, Lejtényi György, Rainprecht Antal, dr. Rodiczky Jenő, Skita Sándor.

2. *Fésűgyapjas juhoknál*. Id. Benedicty Gyula, Lossonczy Mihály, Podmaniczky Géza br., Szilassy Béla.

3. *Hus- és tejelőfajták és keresztjezeknél*. Bálintffy Pál, Fáy Arpad, Hegedűs József, Vörös Sándor.

III. Sertés-csoport bírálói.

1. *Hazai fajtánál*. Adler Mór, Aigel Nándor, Dezsőffy Béla, Karsay Albert, Klima Miklós, Monostori Károly, Pfeiffer Mátyás, Virágh Elek.

2. *Külföldi fajtánál*. Baumann Antal, Günther Agoston, Keppich Emil, Kovács Béla, Rauchbauer Odón, Schwarz Lajos, Weiszlovits Gyula, Wertheimstein Alfréd.

A baromfiállítás és vásár elhalasztása.

Előadó javaslatára a bizottság a tenyésztés-állatvásár kapcsolatában rendezni szokott baromfiállítás és vásárnak öszre való elhalasztását hozza javaslatba az igazgatóválasztmánynak, főleg azon okból, hogy ily vásárok tartására nem tartja célszerűnek gyakorlati szempontból sem a tenyészállatvásár határidejét.

Lótenyésztési szakosztály ülése.

(1895. január hó 10.)

Jelen voltak: Gróf *Andrássy* Sándor elnöke alatt ifj. *Almássy* Kálmán gróf, *Baross* Károly, gróf *Desseuffy* Aurél, *Farkas* Abraham, *Fogler* János, *Friedrik* Géza, *Graefl* Jenő, *Geiszt* Gyula, *Kellner* György, *Kodolányi* Antal, *Kovács* Sebestyén Endre, *Landesz* József, *Monostori* Károly, *Perzel* Dezső, *Reusz* Henrik és dr. *Simay* Aladár egyesületi tagok, a tisztviselőkar részéről *Forster* Géza igazgató, *Rubinek* Gyula ügyvezető-titkár, *Szilassy* Zoltán szerkesztő-titkár, *Jeszenszky* Pál segéd-szerkesztő, *Paikert* Alajos titkár, mint előadó.

Gróf *Desseuffy* Aurél egyesületi elnök üdvözli a megjelent tagokat, az ülést megnyitja, meleg szavakban megemlékezik *Beniczky* Gábor szakosztályi elnök elhunytáról, a ki ugy ezen szakosztályban, mint általában a lótenyésztés és előmozdítása érdeké-

ben kiváló tevékenységet fejtett ki és felejtetlen érdemet szerzett.

Javasolja, hogy a szakosztály volt elnöke elhunyt feletti sajnálatának és részvétének jegyzőkönyvében is kifejezést adjon. A szakosztály a javaslatot egyhangulag elfogadja.

Elnök és alelnökök választása.

Gróf *Desseuffy* Aurél ajánlatára a szakosztály egyhangulag gróf *Andrássy* Sándort, alelnökül *Széchenyi* Aladár grófot és *Luczenbacher* Miklóst választja meg.

A könyvkiadóvállalat felügyelő-bizottságába elnök ajánlatára a szakosztály *Hutyra* Ferencz drt küldi ki.

Indítvány az állami ménesekből kikerülő kanczaanyag eladása tárgyában.

Előadó felolvassa *Forster* Gézának az állami ménesekből kikerülő kanczaanyag eladásának módozatára nézve a szakosztály elé benyújtott következő indítványát:

„Intézzen egyesületünk felterjesztést a földmivelésügyi miniszterhez, hogy az állami ménesintézetek felesleges kanczaanyaga ne bocsájtassék a nemzetközi árverésre, hanem magyarországi birtokosok és lótenyésztők között nyilvános árverés útján értékesíttessék, mi célból a ménesintézetek felesleges kanczaanyaga a kanczák negyedik életévének betöltése után vegyesbizottságilag vizsgálattassék meg.

A vegyes bizottság tagjai közé, nevezzen ki a földmivelésügyi kormány ugyanannyi számú tagot, a mennyit jogosult az Országos Magyar Gazdasági Egyesület lótenyésztési szakosztálya kinevezni.

Ezen vegyes bizottság a lótenyésztézetek felesleges kanczaanyagát megvizsgálván, mondjon ítéletet ezen anyag felett és mindazon kanczák, melyek a további tenyésztésre alkalmasak jelöltessenek ki és értékük állapittassék meg.

Ezen alapérték képezné a kikiáltási árt a szorosabb körben megtartandó árverésen.

Árverésre csak oly magyarországi birtokosok, vagy lótenyésztők bocsáttatnak, kik azt valamely gazdasági egyesület, vagy megyei gazdasági bizottság útján igazolják, hogy lótenyésztéssel foglalkoznak.

A megvett állami kanczaanyagra különleges lólevelek volnának kiállítandók s ezen lóleveleken ki volna teendő az, hogy az illető vevő a lovat 3 éven belül külföldre egyáltalában el nem adhatja és az csak belföldi forgalom anyagát képezheti és akkor is csak oly tulajdonosra ruházható át, a ki a fentnevezett módon igazolja, hogy ő birtokos, vagy lótenyésztéssel foglalkozik.

Ez által gát volna szabva arra, hogy privát spekulációk tárgyát képezhetnék az állami ménesintézetek lóanyaga.

Pénzügyi szempontból előnyös volna ezen eljárás a ménesintézetekre, miután elesnék szükségessége annak, hogy az ily lovak betanítás alá kerüljenek, elesnék szükségessége annak, hogy azok teljesen kikészíttessenek az árverésre és elesnék annak szükségessége ezáltal, hogy eme lovak azon év tavaszán adatnának el, a mely évben negyedik életévüket betöltötték és így körülbelül félévi tartási költség megtakarítható lenne.

Az ily anyagok árverése szintén Budapesten a központban volna eszközözendő, hogy bárkinek könnyen hozzáférhetővé tétessék.

A beadott indítvány élénk eszmecserére adott alkalmat, melyben elnökön és indítványtevőn kívül ifj. *Almássy* Kálmán gr., *Kodolányi* Antal, *Graefl* Jenő, *Kovács* Sebestyén Endre és *Perzel* Dezső vettek részt. A szakosztály *Forster* Géza indítványát oly módosítással fogadta el, hogy az állami ménesekből kikerült fiatal kanczákra az árverések az ismeretes kisérték mellett tar-

tassanak meg, s annak értelmében felterjesztés intézését hozza javaslatba az igazgatóválasztmánynak.

A lóvásár rendező-bizottság javaslata a díjlovaglás tárgyában.

A szakosztály elfogadta a luxus-lóvásár rendező-bizottságának azon kérelmét, hogy a bizottság egyszer s mindenkorra a díjlovaglások rendezésével megbizassék s hogy a bizottság érintkezésbe lépjen azon társulatokkal, melyek a díjlovaglás rendezésében közreműködhetnek.

Óhajok a budapesti luxuslóvásárok emelése körül.

Előadó röviden előadja a luxuslóvásár rendező-bizottsága legutóbbi ülésén történt megállapodásokat. A vásár ápril 19., 20. és 21-én fog megtartatni, s díjazással lesz egybekapcsolva. A rendező-bizottság megszorítani kívánja az alkuszok és közvetítők közbenjárását, s hogy a vásárra hozott lovak bejelentési ára után fizettessék a százalék. Továbbá, hogy a bejelentett, de a vásárra nem hozott lovak után a bejelentési díj vissza nem térítettik.

Ifj. gr. *Almássy* Kálmán helyesli azt, hogy az idén a vásár korábban tartatik meg mint tavaly; nagy előnyt látna abban is, ha áprilban oly időben tartatnék meg a vásárt, hogy a győri vásárt megelőzné.

Farkas Abraham a vásár rendezésénél a díjazást teljesen elhagyná, mert a tenyésztő nem azért hozza vásárra lovait, hogy díjazásban részesüljön, hanem hogy lovait jól értékesíthesse. A díjazásra szánt összeg pedig arra fordíttassék, hogy a vásár nemcsak Németországban, de a Keleten és Olaszországban is publikáltassék.

Harmadik indítványa az volna, hogy a vásárra hozott lovak mind árverés alá bocsáttassanak s ennek megtörténte előtt eladhatók ne legyenek.

Elnök a felhozottakra válaszolva megjegyzi, hogy az idei vásár idejét egyrészt a közbeeső husvéti ünnepek, másrészt a miatt nem lehetett előbbre tenni, mert április első hetében, 5., 6. és 7-én az egyesület a tenyészállatvásárt tartja meg. A díjazásra szánt összeget nem lehet más célra fordítani, mint pusztán csak díjazásra.

A szakosztály a felszólalók szakszerű véleményeit köszönettel tudomásul vette.

A muraközi ló tenyésztésének felkarolása.

Monostori Károly bpesti állatorvosi akad. tanár ismertette a muraközi ló tenyésztésének előnyeit s bővebben indokolt előterjesztést tett a szakosztály elé, melyben a muraközi ló állami tenyésztésének felkarolását melegen ajánlja. A szakosztály elfogadta *Monostori* Károlynak következő határozati javaslatát:

„Kérje fel a szakosztály az igazgatóválasztmánnyt, hogy írjon fel a földmivelésügyi m. kir. miniszteriumhoz, hangsúlyozván

1. azt, hogy vétesse számba külön a hazai muraközi típusu lóállományt, kiderítvén lehetőleg pontosan a kanczák számát s igyekezzék azután ezen anyag mennyiségének és minőségének megfelelő állami csődört bocsátani a tenyésztők rendelkezésére;

2. ezt minél olesóbban s különben is minél célszerűbben végrehajtandó, alapítson egy 50—60 drb kanczára bázisozott önálló ménest, a célhoz képest jól megválasztott anyaggal s megfelelő tarrénumon, sulyt fektetvén arra, hogy e tenyészöt tisztavérű legyen s legfeljebb a muraközi alapanyag s erre alkalmas reproduktor — mondjuk az ardenni ló keretében mozogjon, avagy még inkább tisztán ardenni legyen;

3. itt-ott Zala- és Vas vármegyén kívül már is hajlandóság mutatkozván ilyen véru ménes alapítására, segítse elő az állam ezek-

mében felterjesz-
tba az igazgató-

javaslata a dij-
ban.

ta a luxus-lóvá-
azon kérelmét,
mindenkorra a
megbizassék s
be lépjen azon
ovaglás rendezé-

lövásárok eme-

a luxuslövásár
ülésén történt
pril 19., 20. és
ással lesz egybe-
ág megszorítani
vetítők közben-
zott lovak be-
ék a százalék.
de a vásárra
entési díj vissza

n helyesli azt,
an tartatik meg
átna abban is,
nék meg a vá-
gelőzné.

ár rendezésénél
mert a tenyésztő
ait, hogy dija-
hogy lovait jól
nt összeg pedig
ásár nemesak
ten és Olasz-

volna, hogy a
verés alá bo-
énte előtt elad-

laszolva meg-
jét egyrészt a
ásrészt a miatt
ert április első
sület a tenyész-
ijazásra szánt
élna fordítani.

lók szakszerű
ásul vette.

k felkarolása.

ti állatorvosi
közi ló tenyész-
ndokolt előter-
é, melyben a
ének felkaro-
kosztály elfo-
vetkező hatá-

y az igazgató-
földművelésügyi
yozván

amba külön a
mányt, kide-
inczák számát
mennyiségé-
állami esődört
ezésére;

különben is
ndó, alapítson
szorozott önálló
megválasztott
on, sulyt fek-
tisztavérü le-
zi alapanyag
mondjuk az
a, avagy még

megyén kívül
án ilyen vérü
z állam ezek-

nek létesülését minden lehető eszközzel, de csak ott, a hol meg van a gazdasági kedvező viszonyokban a garancia arra, hogy az adott körülmények között az ily tenyésztet diszteni fog s a szilárd szervezetű, könnyű ló tenyésztésének hátrányára nem lesz. Ilyen szétszórtan már meglevő és még keletkező tenyészteteket az állam *vándorló* esődörökkel istápoljon, mert ez uton kerülhet ki leginkább a nyugoti vérnek a keleti vér közé való keveredése s csak így lehetséges a nehezebb gazdasági igáslónak a saját típusában való fentartása, olcsón való tökéletesítése és megkedveltetése s elterjesztése;

4. a muraközi ló eddigi legkedvezőbb terrénunán a csikónevelés — különösen a legelő hiánya miatt — szerfelett bajos lévén, létesülésüket segítse elő és kreáljon az állam alkalmas helyeken *csikólegelőket*, még pedig magánfelek állatai számára olyan alapokon, a milyeneken pl. a rettegi fennáll; az állam által a felektől összevásárolt vagy tenyésztett csikók számára pedig állami nevelőtelepeken olyan — habár szerényebb alapokon, a milyeneken a bilaki és nagy-daád-sárii remondatelep fentartatik;

5. segítse hathatósabban az állam az ezen típusú ló tenyészvásárait s kiállításait, díjazások formájában, sulyt fektetvén *igavonó- és ügetőversenyekre is*;

6. gondoskodjék egy vagy két oly központi vásár létesítéséről, a mely úgy a hazai, mint a külföldi vevő által legolcsóbban felkereshető s a hol az enémü szükséglet biztosan s méltányos áron fedezhető.

Magyar Tattersall-egyesület.

Gróf *Almássy* Kálmán indítványára a szakosztály egy három tagból álló bizottságot küldött ki, melynek feladata volna, hogy a Magyar-Tattersall egylet kiküldöttivel a közös működés és cél elérésére szolgáló eszközök megválasztására nézve tárgyalásokat kezdjenek. A bizottság tagjai gr. *Andrássy* Sándor, *Kovács* *Sebestyén* Endre és gr. *Szapáry* Iván.

Amerikai ügetőlovak tenyésztésének felkarolása.

Végül elnök indítványára a szakosztály a választmány útján föltérjesztés intézését hozza javaslatba a *földművelési miniszterhez* az iránt, hogy az *amerikai ügetőlovak tenyészését* *telivér amerikai ügetőmének behozatala által előmozdítassa.*

A gazdahitel és a belterjesség.

Végre odajutottunk, hogy illetékes köreink a gazdahitel kérdéssel komolyan és jóakarattal foglalkoznak. A nézetek a kivitel illetőleg azonban korántsem tisztultak. Abban mindnyájan egyet értünk, hogy az annyit hangoztatott belterjesség egyik nélkülözhetlen eszköze a pénz, a hitel, fontosabb még a szakértelemnél is, mert míg ezt a gyakorlat hosszú évei alatt megszerezhetjük, addig a legkitünőbb szakképzettség sem érvényesülhet tökélet hián.

Ez egyik jelentékeny oka annak is, hogy a magasabb szakképzettség nálunk oly ritka s hogy a szakértelem oly lassan emelkedik a nyugati államokhoz képest, mert megszerzése szükségét senki sem érzi s a kinek meg is van, midőn a gyakorlatba jut, csalódva látja, hogy minden ideája, minden törekvése a mezőgazdasági kultúra belterjessé fejlesztése

körül első sorban az anyagi eszközök hiányán hiúsul meg.

Csodálatos egy anomália is az, a mi a mezőgazdasági hitel terén észlelhető. Van a gazdának mondjuk egy tehermentes birtoka, mely a hitel legbiztosabb alapja, van szakértelme is, mi biztosíték ismét a hitelezőnek arra, hogy az igénybevett hitel gyümölcsözőleg fog a birtokba beruházatni s ime mégis, ha egy ily gazdának hitelre van szüksége, nem a pillanatnyi pénzzavara megszüntetésére, de a belterjes üzem megteremtéséhez, úgy csak hosszas utánjárással bir pénzhez jutni.

S akkor is hogyan? A gazdának csak jelzáloghitel van hosszú évekre kiterjedő kötelezettséggel. De még e hitel igénybevétele is mennyire körülményes, mintha csak e törvény és a jelzálogintézetek valósággal arra törekednének, hogy a gazda a hitelt igénybe ne vegye, mert arra éretlen.

Jelzálogkölcönt csak a birtok értéke háromnegyed részéig kaphat a gazda. Ez érték a kataszteri s nem a használati érték után állapítatik meg, már pedig a kettő között tudvalevőleg nagy a különbség.

Személyi hitele a gazdának nincs, így alapította meg ezt az osztrák-magyar bank, így követi ez uzust csekély kivétellel az egész magyar pénzügy.

Igaz ugyan, hogy azért a gazda jelzáloghitel igénybevétele nélkül is könnyen hitelhez juthat, már t. i. a nagyobb birtokos, ha váltóját kereskedő útján hozza forgalomba, csak hogy az így szerzett pénz 2—3 százalékkal mindig drágább, mint a mint az a pénzintézetektől direkt beszerezhető volna.

Lehetetlen itt nem vonnunk párhuzamot a gazda és a kereskedő s iparos hitele között.

Egy 10—15,000 forinttal rendelkező cég 50—60,000³frt váltóhitelt élvezhet, a nélkül, hogy ez feltűnnék valakinek s fizet 4—7 százalék kamatot, a nagyobb cégek még kevesebbet, de egy 50—60,000³frt értékű ingatlannal bíró gazda, ha 5000³frt váltóhitelt kaphat valamely pénzintézetnél 8 százalékos kamattal, úgy szerencsésnek tarthatja magát.

Ime tehát e példa is mutatja, hogy mennyire nyomasztólag hat a mezőgazdaságra a hitel megszorítása. Aggódva nyújtjuk a gazdának a hitelt, de hogy birtokát megtarthassa, arra nem gondolunk.

Sokszor néhány ezer forintnyi hitel megmenthetné a gazdát a bukástól, birtoka elárvereztetésétől, de hát, hol az a pénzforrás, mely egy válsággal küzdő gazda segélyére sietne.

Kérlelhetlenül érvényesül a hitelező biztosítása a gazdával szemben, úgy a hitel adásánál, mint annak behajtásánál.

A helyett, hogy a hitelalap, a birtok fentartását biztosítanók, mely legjobb kezében a birtokoséban van, fukar kézzel szabjuk meg a hitelt s kérlelhetlenül

megvonjuk azt, midőn a gazda válságos helyzetében legjobban szüksége.

A mezőgazdaság iránt való — hogy úgy mondjam — e bizalmatlanság ma már korántsem indokolt, mert a kultúra haladásával a mezőgazdasági technika is nagyot változott. Azelőtt a gazdának inkább annuitási kölcsönre volt szüksége, hogy vagy pillanatnyi pénzzavarán segítsen, vagy nagyobb telkesítéseket végezhessen, vagy végül épületekkel s felszerelésekkel lássa el birtokát, mert a teljesen külterjes gazdálkodás egyéb hitelt nem is igényelt. Mióta azonban a mezőgazdaságban is a tökélet mellett a munka és szakértelem a belterjes kultúra meghonosításával érvényre jut, a mezőgazdasági üzem is más képet nyer s valósággal üzletté fejlődik, melyben többé nem kizárólag a talajtöke, hanem a munka és a szakértelemmel hasznosított forgótöke játszik a főszerepet.

A mezőgazdasági üzemnek ez átváltozása mellett, mely ma még általános, mert a szükséges forgótöke nem áll rendelkezésre az olcsó s könnyen hozzáférhető hitel képében, de általánosan kívánatos s minden számottevő faktor által sürgetett, kénytelenek vagyunk felvetni a kérdést, hogy ugyan mennyivel kevésbé hitelképes alany a gazda, mint a kereskedő.

A kereskedőnek kereskedelmi, a gazdának mezőgazdasági szakértelme van, a kereskedő vagyona ingó, a gazdái ingó, de főként ingatlan, a kereskedő bejegyzett cég, a gazda birtoka telekkönyvileg nyilvántartott, a kereskedő mozgékonyabb, de kevésbé biztos, a gazda konzervatív, de megbízhatóbb hitelalany. De akármint terheljük meg a mérleget az egyik részen, hasonló súlyyalegyensúlyozódik az a másik részen.

A megbízhatóság tekintetében tehát nem találunk keresve sem különbséget a két hitelalany között, sőt lehetetlen nem a gazdának adnunk az előnyt, mert pénzügyi válságok alkalmával a föld az, a mely legkevésbé kockázatos a hitelező érdekeit, a föld az, a melyekre a vihar után az új egészségesebb közigazdasági rendszer felépül.

A mi különbség van, az a hitel igényében létezik. A kereskedő rövid lejáratu személyes hitelt, a gazda a jelzáloghitel mellett személyes hitelt is igényel, de nem oly rövid lejáratu, mint a kereskedő.

Nos és ennek az alaki kérdésnek a megoldásán sarkallik minden. A mint a gazda személyhitelképességét a kereskedőéhez hasonlólag rendeztük, meg van oldva a belterjesség kérdése, a szakoktatás nem a falrahányt borsó többé, mert a gazda a tudomány minden vivmányát aranyrá tudja változtatni a természet legnagyobb kohója, a föld révén, csak adjuk meg hozzá a savat, a hitelt.

Említettem, hogy a hitel szükségessége győzött irányadó köreinkben is, de a kivitel módozatai felett meglehetősen nagyok az eltérések. A földművelési mi-

niszter egy agrárbank alapítását s állami szubvencionálását helyezte kilátásba oly célból, hogy ez a gazdahitelt minden árnyalatában működése keretébe vonja; ugyane miniszterium államtitkára azonban ugyane kérdést kölcsönösségen alapuló szövetkezetek szervezése útján véli megoldani.

A gazda szempontjából mindkét irány helyes, ha célhoz vezető, azaz kielégíti a gazda hiteligenyét, mert a gazdának végre nagyon mindegy, hogy a pénzt honnan s kitől kapja, csak a hitel olcsó s gyors legyen. Közgazdasági szempontból azonban más elbírálás alá esik a hitel s mindenestre előnyben részesítendő az a módszer, amely a saját eszközeinkkel számol.

A két tervezet, a gazdahitel megoldását célzó módszer egyike sem számol azonban közgazdaságunk egyik jelentékeny tényezőjével, a ma fennálló hitelintézetekkel s takarékpénztárakkal, melyek ma a pénzpiacznak határozottan urai. Már pedig ezek mellőzésével sem az agrárbank, sem a kölcsönösségen alapuló szövetkezetek a gazdahitel kérdését gyorsan és helyesen megoldani nem fogják.

Egy nagyszabású agrárbankra, mely a telepítéseket, szőlőink ujjaalakítását, erdő-ültetéseket, futóhomok megkötését, csatornázást, öntözést s egyéb nagyszabású meliorizációs munkálatokat felölelné határozott és sürgős szükségünk van s miután a miniszter e bank működését főként ily irányúnak jelezte, annak működésétől eredményt is várunk s csak örömmel üdvözölhetjük a kezdeményezést, de hangsúlyoznunk kell, hogy minden a kivitelten fordul meg.

A kölcsönösségen alapuló szövetkezetek társadalmi intézmények, melyek ez utóbbi időben igen szép fejlődésnek indultak, különösen a kis emberek körében s bizonynyal hasznosabb működést alig fejthet ki a földmívelési kormány, mintha e társadalmi mozgalmat hathatósan támogatja és irányítja. Mig azonban a szövetkezetek annyira behálózzák az országot, hogy mindenki hiteligenyét kielégithetik, sok idő mulik el s addig a mezőgazdaság nem várhat.

A kötelező szövetkezés pedig a pénzpiac megoszlását jelentené oly módon, hogy a szövetkezetek a kisipari s mezőgazdasági, a takarékpénztárak pedig a kereskedelmi s nagyipari hitelt képviselnék. Ez aligha menne pénzügyi válság nélkül s a hiteleknek ez osztályokba való sorozása a közgazdaság egyes tényezői között mintegy határvonalat húzna. Igaz, hogy a jövő képe ez, de a természetes fejlődést feltételezve, míg a szövetkezeteknek kötelező formája mellett a vidéki takarékpénztárak lételemje ingana meg, melyeket ezer szál fűz a mezőgazdasághoz s ezek bukása kiszámíthatatlan veszélyekbe sodorná közgazdaságunkat.

A helyes megoldás tehát az, mely a mai tényezőkkel számol, a mely a kereskedelmi s mezőgazdasági hitel közötti különbségeket megszünteti, a mi által a

takarékpénztárak s hitelintézetek hitele is a gazdának épp oly könnyen hozzáférhetővé válik, mint a kereskedőnek.

Lehet, hogy a könnyű hitel a vele élni nem tudókat veszélybe sodorná, de a nagy többséget nem kell ez esélyektől féltetnünk. A mezőgazdasági és kereskedelmi hitelnek lehető egyenlősítése az az eszköz, a melylyel mezőgazdaságunkon nagyot lendíthetünk s válságos helyzetén enyhíthetünk, mert hitel a belterjesség alapja, a belterjesség pedig a mezőgazdasági válság megoldása.

A belterjesség érdekében nagy szerepre hivatott az agrárbank is, működése azonban nagyszabású telepítési, telkesítési, csatornázási, öntözési stb. vállalkozásokban nyilvánuljon.

A szövetkezeti eszme pedig terjedjen, de társadalmi uton, az övé a jövő s érvényesülni is fog, de a kötelező formát a hitel terén nem tartom opportunusnak.

Rubinek Gyula.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Adatok az olasz seprőczirok termeléséhez.

Irta: Kerpely Kálmán.

Az olasz seprőcziroknak termelése hazánkban is mindinkább terjedve, gazdáinknak új jövedelmi forrást biztosít.

A jó minőségű olasz seprőczirok szakálának (a czirok bugája, szakála) hazánkban biztos piaca van, mert a belőle készített „czirok-seprők“ és „kis kézi (por-) seprők“ nem csak nálunk, hanem külföldön is keresett cikket képeznek.

Seprőgyárosaink ez ideig, a czirokszakál legnagyobb részét Olaszországból szerezték be azért, mert termelése hazánkban még nem volt oly kiterjedt, hogy a gyárosok szükségletét fedezte volna. A közönséges magyar czirok nem felel meg a gyáros igényeinek: szalmája durva és rossz minőségű; a bugaágak nem indulnak ki a szár egy pontjából, hanem elszórtan fekszenek. Belőle kereskedelmi cikket képező seprők nem készíthetők.

Az olasz seprőcziroknál a bugaágak, mind egy töből erednek, vagyis a szár egy pontjából indulnak ki; szalmája finom és rugalmas. Ezen tulajdonságai teszik az olasz seprőczirokat oly becsessé s gazdáinknak csakis ennek természetét szabad felkarolniok.

Kérdés, képesek vagyunk-e hazánkban jöminőségű olasz seprőczirokat előállítani s így, az olasz czirok importálásának gátat vetni? Erre határozott igennel felelhetünk. Láttam „hazai“ olasz seprőczirokból készült seprüket, melyek az „eredeti“ olasz szalmából készült seprüktől semmiben sem különböztek. De láttam viszont olyan „hazai“ olasz seprőczirokat is, mely olyan durva volt, hogy a gyáros nem használhatta.

A jöminőségű olasz seprőczirok termelésének feltételei: *kitünő vetőmag, a czirok gondos mívelése s kezelése.*

Mielőtt ezek fejtegetésébe bocsátkoznék, fel kell említenem azt, hogy az olasz seprőcziroknak két féleségét különböztetjük meg, ugymint a *florentini* és a *velencei* seprőczirokat. Mindkét féleségnek értékét, direkt Olaszországból szerzett maggal kipróbáltam. Az elsőbbség határozottan a florentini cziroké, mely értékében — még az ideai szárazságban is — jóval felette áll a velenceinek.

A florentini czirok korábban érik és egyenletesen fejlődik; szalmája hosszú, finom s hajlékony, világos sárga színű. A velencei czirok ellenben lassabban fejlődik s két nővésű; a czirok egy része magasra nő, másik része (körülbelül fele arányban) igen alacsony marad. A rövidszáru czirok a magasabb által beárnyékolva, fejlődésében elmarad s így igen finom, de oly rövid bugát (szalmát) nevel, hogy ez legfeljebb a kis kézi (por-) seprők készítésére nyerhet felhasználást. A velencei czirok ezenkívül kényesebb, az ideai szárazságot jobban megsínylelte s miután szalmája általában rövidebb termés tekintetében is mögötte áll a florentininek. Szalmája sem olyan szép: durvább, barnásan foltosított, vörösen futtatott; már pedig utóbbit a gyáros azért sem kedveli, mert a szalma fehéritését (halványítását) nem eszközölheti oly tökéletesen.

Ezen két czirokféleség szalmáját eladva, a gyáros a florentini métermázsájáért 12 frtot, a velenceiért csak 10 frtot fizetett. Miután pedig a florentini többet is termelt, termelése sokkal jövedelmezőbb. Kat. holdanként a florentini 718 kg., a velencei 462 kg. szalmát adott; előbbi mm.-ját 12 frttal, utóbbit 10 frtjával eladva, adott a florentini 86 frt 16 krt, a velencei 46 frt 20 krt k. holdanként a tiszta szalmatermés után (a maghozam mindkettőnél egyforma). A florentini czirok szalmája tehát 39 frt 96 krral többet jövedelmezett, mely többlet a 42 frtnyi mívelési költséget csaknem fedezte.

A seprőczirokat az ipari növények közé kell sorolnunk azért, mert szalmáját a seprőgyárosoknak adjuk el. Midőn pedig valamely ipari növény természetéről van szó, a gazdának az iparos érdekeit is szem előtt kell tartania és a gyáros követeléseinek is eleget tennie, ha azt akarja, hogy nyers terményét megfelelően értékesíthesse.

A gyáros annál jobban fizeti a czirokszalmát, minél *finomabb*. A durva száru czirokszalmát nem szereti, mert legfeljebb „töltelék anyagnak“ használhatja, értéke tehát sokkal csekélyebb. De ezen kívül a durva czirokszalma súlyosabb, kevesebb szál megy belőle egy mázsára, úgy, hogy a gyáros a finomabb szalmából (ugyanazon súlyt véve alapul) több seprőt készíthet, mint a durvából. Utóbbit tehát a gyáros nem veszi szívesen s kevesebbet fizet érte, nehézségeket tesz az átvételnél stb. Ezt a gazdának lehetőleg el kell kerülnie. Elkerülheti pedig *jó vetőmag használatát, a czirok sűrű termelése, gondos mívelése s kezelése által.*

A mi a *vetőmagot* illeti, jelen viszonyok között még leghelyesebb, évenként „eredeti“ olasz vetőmagot használni azért, mert az olasz seprőczirok hazánkban könnyen elfajzik, eldurvul. Ha a gazda a czirokmag lefésülése előtt a levágott szalmát minőség szerint osztályozná s a legfinomabb szalma magvait külön fésülné le s használná vetőmagnak, akkor elfajtázástól tartanunk nem kellene, mint erről három éven át folytatott kísérleteimmel meggyőződtem. De miután még csak a cziroktermesztés legelején vagyunk s ezen eljárás hosszadalmas s költséges (ámbar a honosítást tekintve hasznos lenne) az importált mag pedig nem sokkal drágább, célszerű ezt évenként beszerezni annál is inkább, mert k. holdanként bőven számítva, 10—12 kg. vetőmagnál nem kell több.

Miután a gyáros s gazda érdeke e tekintetben ugyanaz, *leghelyesebben teszi a seprőgyáros, ha (a cukorgyárokhoz hasonlóan) eredeti magot tart a környékbeli gazdák részére, raktáron.* E tekintetben Falk Armin debreczeni kefe-és seprőgyárossal érintkezésbe léptem, ki termelői részére (az előjegyzés arányában) a szükséges jöminőségű mag beszerzéséről gondoskodni fog.

Minél sűrűbben áll a czirok, annál *finomabb lesz a szalmája.* De miután a szalma

orábban érik és
ja hosszú, finom
zinü. A velencei
jldik s két nő-
gasra nő, másik
n) igen alacsony
a magasabb ál-
m elmarad s így
ougát (szalmát)
kis kézi (por-)
felhasználást. A
nyesebb, az idei
elte s miután
termés tekin-
entininek. Szal-
rább, barnásan
nár pedig utób-
dveli, mert a
ását) nem esz-

szalmáját el-
nétermászáért
10 frtot fizetett.
bet is termett,
bb. Kat. hol-
z., a velencei
bi mm.-ját 12
ladva, adott a
elencei 46 frt
szalmatermés
nél egyforma).
a tehát 39 frt
mely többlet
aknem fedezte.
növények közé
lmáját a seprő-
pedig valamely
n szó, a gaz-
n előtt kell tar-
nek is eleget
yers terményét

fizeti a czirok-
urva szalu czi-
legfelebb „töl-
a, értéke tehát
kívül a durva
ebb szál megy
gy a gyáros a
zon súlyt véve
mint a dur-
s nem veszi
e, nehézsége-
zt a gazdának
erülheti pedig
sűrű termelése,

elen viszonyok
kint „eredeti“
s, mert az olasz
n elfajzik, el-
nag lefésülése
eg szerint osz-
alma magvait
vetőmagnak,
nem kellene,
tatott kísérle-
után még csak
gyunk s ezen
ges (ámbar a
ne) az impor-
rágabb, cél-
nál is inkább,
mitva, 10—12

da érdeke e
bban teszi a
khoz hason-
ékbeli gazdák
Falk Armin
l érintkezésbe
z előjegyzés
inőségű mag
t, annál fino-
n a szalma

finomságával arányban esökkenik a bugaágak
hossza és így a termés súlybeli nagysága is:
itt már a gyáros érdeke némileg ellentétbe jó a
gazda érdekével s így lehetőleg az arany közép
ut elvét kell szemelött tartanunk.

A sor és sorbani távolság szerint, al-
kalmam volt különböző fejlődésű czirokszalmát
összehasonlítani. Míg a 70—80 cm. sortávól
s 30—35 cm. sorbani (növény) távolság mel-
lett termelt czirok szalmája oly durva volt,
hogy a gyáros igényeinek egyáltalán nem
felelt meg, addig a 45 cm. sor- és 20 cm.
sorbani távol mellett, a czirok szalmája ele-
gendő hosszúság mellett kifogástalan finom-
ságu maradt. A sor és sorbani távolság har-
tárát (a szalma finomságára való tekintettel)
részint a sormivelőgépek alkalmazhatása,
részint a szalma hossza fogja megszabni.
Hogy a sormivelőgépek használata alkal-
mával a növények összetaposását lehetőleg
elkerüljük s a töltőgető használata is nehé-
ségekbe ne ütközzék, a 45 cm.-nél kisebb
sортávolságra vetni a czirotot nem lesz taná-
csos. A növény (sorbani) távolság is 20 cm.-nél
kisebb nem igen lehet, mert különben a
czirok bugája olyannyira megrövidül, hogy
legfelebb a kis kézi seprők készítésénél
(30 cm. hosszú szalma még elegendő erre)
nyerhetne felhasználást. Miután azonban a
szalma tulságos megrövidülése, a termés
nagyságát igen csökkentené, (mert sokkal
több megy egy mázsára) a gazda érdekeit
s a gyáros igényeit is szemelött tartva, a
45 cm.-es sor- és 20 cm.-es sorbani távolság
lesz általában a legmegfelelőbb.

A seprőgyáros 65—70 cm.-nél hosszabb
szalmát nem kíván; a legrövidebb pedig,
melyet még (a rendes nagy seprők készit-
ésénél) töltelékanyagként felhasználhat 40
cm. Előbbi sor és sorbani távokra vetett flo-
rentini czirom I-ső osztályu szalmája 70—75
cm; II-od osztályu szalmája 50—55 cm.
hosszuságot ért el, finomság tekintetében
pedig — a gyáros kijelentése szerint — az
eredeti florentini szalmától semmiben sem
különbözött.

A czirokszalma finomságát befolyásolja
még a talaj, a mivelés (megmunkálás) és ke-
zelés módja is.

Minél jobb erőben áll a talaj s minél
jobb megmunkálásban részesül, minél több
gondot fordítunk a cziroknak idjén való
kapálására és ritkítására, annál finomabb s
hajlékonyabb szalmát nyerünk. A talaj ereje,
a mivelés és ápolás gondossága, hiven visz-
szatükröződik a szalma finomságában. Gyenge
talajban durva, merev szalmát nyerünk s
ily esetekben, még közvetlen istállótrágyá-
zással sem érünk el oly eredményt, mint a
természettől fogva jó erőben álló talajon. A
tavasszal leszántott istállótrágya határozot-
tan rossz hatással van a szalma finomságára
s inkább egyoldaluan a magprodukeciónak
kedvez. Kései ritkítás, elkésést s gondatlan
kapálás esetén, a czirok bugája nagy rész-
ben „hasban“ marad, nem képes termését
kihányani és durva, satnya szalmát ad. A lá-
bán állva maradó, tulértett szalma pedig tö-
rékeny s fakó. Az elkésést s gondatlan mi-
velést a czirok sokkal jobban megérzi mint
például a tengeri, mert nem annyira a szem-
termelésre, mint inkább a szalma finomsá-
gára hat első sorban hátrányosan.

A legjobb és legszebb czirokszalmát
elronthatjuk, ha a megérett szalma további
kezelését nem értjük, vagy nem gondolunk
vele. Nem elég az érett czirokszalmát le-
vágva betakarítani, hanem a betakarítást
követő kezelés oly fontos, hogy ezt a gaz-
dának magának kell ellenőriznie. Épp az idén
volt alkalmam meggyőződni arról, hogy a
czirotot első ízben termesztett gazdák nagy
része alig győzte dicserni a lábán álló czi-
rot, a levágot czirokszalma további keze-
lésétől azonban már annyira megrettentek,
hogy csakhamar elnémultak a magasztaló

szavak s megindultak a panaszok a szalma
száritásának s a magvak lefésülésének nehé-
ségei s költsége miatt. Tény az, hogy a
szalma száritása s a magvak lefésülése köl-
tséges és kényes munka, különösen, ha e
tekintetben még tanulatlan munkásaink van-
nak. Ha a czirok szalmája felmelegszik s
megpenészesedik, rugalmasságát és színét
elveszti, törékenynyé (merevvé) s barna-
foltossá lesz. A leleményesség s a viszonyok
kihasználása (a mit egyes gazdák kitűnően
eltaláltak) itt is sokat segít s míg az ugyan-
azon egy megyében lakó gazdák egyikénél
23 frtba, addig a másikonál például 67 frtba
kerül egy k. hold czirok-szalma előállítás.

Tagadhatatlan, hogy a czirok csakis
akkor válik igazán hasznoshozóvá s nagy-
bani termelése egyáltalán lehetségessé, ha a
czirokszalma levágását, a magvak lefésül-
ését gépekkel s a szalma száritását mester-
ségesen eszközölhetjük. Kisebb területeken
termelve, elegendő lesz egyelőre a czirok-
szalma-vágó s maglefejtő eszközöket felhasz-
nálni, mely eszközök rendkívül egyszerűek
s velők ezen költséges munka gyorsan, ol-
csón s tökéletesen eszközölhető. A lefésült
szalmát azután szellős helyeken már könnyebb
megszáritani, ámbar nagybani termelésnél a
„mesterséges száritást“ kell szintén alkal-
mazásba venni.

Az ősz folyamán Szalay Jánosnak, a
szolnokmegyei gazdasági egyesület titkárá-
nak meghívására Szemere Huba orszgy. kép-
viselővel együtt, megtekintettem Helsinger
Gedeon földbirtokos martfűi gazdaságát, illetve
az ottan 200 holdon termelt czirok kezelé-
sét. A czirokszalma (buga) levágása, a mag-
vak lefejtése rendkívül egyszerű, praktikus
gépek segítségével történik, a szalma száritása
igen egyszerű berendezésű száritókban esz-
közöltetik, melynek tüzelőanyagát a czirok-
szár szolgáltatja, a kiszáradt czirokszalma
bálozására szalmapréseket használnak. Ez
valóságos kis ipartelep, hol a 200 holdnyi
czirokkal játszva elbánnak. Ily berendezés
mellett, a czirok kezelése nehézséget nem okoz,
a termelési költséget lényegesen csökkenti s
a közönséges módon száritott czirokkal szem-
ben a szalma mázsánként 3—4 frttal drá-
gábban értékesíthető, az egész berendezés
pedig oly egyszerű s leleményes, hogy min-
den gazda — nagyobb befektetések nélkül
— könnyen alkalmazhatja.

Miután Szalay Jánosnak a „czirok ter-
mesztéséről“ irt munkája most jelent meg a
könyvpiacra, mely munkájában nemcsak a
czirok termesztésére, de fenti eszközök cél-
szerű alkalmazására és a mesterséges szári-
tására is bőven és szakszerűen kiterjeszke-
dik, nem akarom az alkalmat elmulasztani
gazdáink figyelmét ezen munkára ezuttal is
felhívni.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

A takarmány és a súlygyarapodás.

(Felelet a 15. számú kérdésre)

△ Hogy a hizók súlygyarapodása jelen
esetben nem felel meg a várakozásnak, azt
hiszem nem csalódom, ha okául — a többi
más körülményeket nem ismerve, melyek a
hizalást szintén befolyásolhatják — a ta-
karmányadag nem helyes összeállítását ve-
szem fel.

Ugyanis a kérdésben foglalt első hó-
napi fejenkinti adag — az összeállításban
foglalt takarmányfeleségeknek közepes tápl-
álóanyag-tartalmát tulajdonítva és 3 kg. buza-
polyvát számítva — tartalmaz 13'61 kg.
szárazanyagot, 1'24 kg. fehérjét, 0'212 kg.
zsirt és 7'29 kg. szénhidrátot, 1:6'3 tápláló-
arány mellett. A hizók darabonkinti súlyát

átlag 500 kgrammnak véve fel, akkor az
első hónapi takarmányadagban 1000 kg. élő-
súlyra adagoltatott: 27'22 kg. szárazanyag,
2'48 kg. fehérje, 0'424 kg. zsirt és 14'58 kg.
szénhidrát és ekkor az állatok 52 kgrammot
gyarapodtak súlyban.

A második havi fejenkinti takarmány-
adag — mikor a súlygyarapodás csekély, az
első havinak fele volt — 3 kg. buzapolyvát
is számítva, tartalmaz 13'57 kg. szárazanya-
got, 1'2 kg. fehérjét, 0'171 kg. zsirt, 7'67
kg. szénhidrátot, vagyis 1000 kg. élősúlyra
átszámítva: 27'14 kg. szárazanyagot, 2'40
kg. fehérjét 0'342 kg. zsirt és 15'37 kg. szén-
hidrátot 1:6'7 táplálóarány mellett.

A harmadik hónapi fejenkinti adag
tartalmaz 13'96 kg. szárazanyagot, 1'22 kg.
fehérjét 0'203 kg. zsirt és 8'03 kg. szénhid-
rátot, 1000 kg. élősúlyra tehát adagoltatott
27'92 kg. szárazanyag, 2'44 kg. fehérje, 0'406
kg. zsirt és 16'06 kg. szénhidrát és a tápláló-
arány 1:6'9-hez.

A hizalásnál pedig — mint ismeretes
— egy járunk el ok- és czélszerűen, ha
kezdetben a hizóba fogott állatoknak na-
gyobb tömegű takarmányt adunk, hogy az
emésztőszervek kitáguljanak. A hizalás má-
sodik szakában, mikor már az állatok jó
husban vannak, bőrük laza, könnyen ránczba
szedhető, a takarmány teriméjét csökkentjük,
a fehérje- és zsirmennyiséget ellenben emeljük.
Végül a hizalás harmadik szakában, mikor
az állatok étvágya megesökken — a teri-
mét újra kevesbitjük, valamint a fehérje-, zsir-
és szénhidrát-mennyiségeket is, hogy a tápl-
álóarány tágabbá legyen.

Ezeket figyelembe véve a hizalás há-
rom szakában, a táplálóanyag-szabványok a
következő emészthető táplálóanyag-mennyisé-
geket írják elő az egyes időszakokra, 1000
kg. élősúlyra 1 napra:

	szárazanyag	fehérje	zsir	szénhidrát	táplálóarány
I.	27 kg.	2'4 kg.	0'5 kg.	14'8 kg.	1:6'7
II.	26 "	3'0 "	0'7 "	14'8 "	1:5'5
III.	25 "	2'6 "	0'5 "	14'5 "	1:6'0

Jelen esetben a hizók takarmányozásá-
nál a következőket látjuk:

A hizalás első szakában (az első havi
takarmányozást tekintve) úgy a terimének
mennyisége, valamint az emészthető tápláló-
anyag-tartalom, 1:6'3 táplálóarány mellett
nagyon is megfelelő volt és eredménye az
50 kg. nagyobb, havi súlygyarapodásban
mutatkozik. A második havi adag, midőn a
gyarapodás az első havinak csak a fele —
már nem megfelelő, mert a változatlan meny-
nyiségű terime mellett a fehérje és zsir
mennyisége megfogy, a szénhidrát-tartalom
növekedik, a táplálóarány 1:6'7-re tágul. A
harmadik havi adagban pedig a terime nö-
veltetik, a fehérje csaknem változatlan meny-
nyiségben marad, a zsir valamivel, a szén-
hidrát pedig jóval emelkedik és a tápláló-
arány 1:6'9-re tágul.

Ezeket figyelembe véve tehát nem esa-
lódok, ha a ki nem elégitő súlygyarapodás
okát mint már fennebb is említém, a nem
helyes takarmányösszeállításban vélem fel-
találhatni.

A mi a kellő takarmány összeállítását
illeti, a kérdésben jelzett takarmányokat
használva, minthogy a hizók most a máso-
dik időszakban lehetnek, ajánlanám a követ-
kező összetételt 1000 kg. élősúlyra, egy napra:
40 kg. répa, 12 kg. luczernaszéna, 5 kg.
tengeridara, 7 kg. korpa, 2 kg. buzadara.
Ezekben pedig foglaltatik — közepes tápl-
álóanyag-tartalmat véve fel az egyes takar-
mányokban — 27'05 kg. száraz anyag, 3'03 kg.

fehérje 0.61 kg. zsír és 15.11 kg. szénhidrát, 1:5.4 táplálóarány mellett. Igaz, hogy ez esetben is, a szárazanyagtartalom több, a zsír pedig kevesebb a kellő mennyiségnél, de a helyes arány meg van, mely a hizlalás II-ik szakában kívánatos, a zsírmennyiséget felvenni pedig a kérdésben jelzett takarmányok egyikének vagy másikának szaporításával nem lehet a nélkül, hogy vagy a helyes arány meg ne változnék vagy a térime túlságosan ne növeltetnék, minthogy a kérdéses takarmányok egyike sem feltűnően gazdag zsirtartalommal. Hogy a kellő arány is meg legyen, de meg, hogy a zsírmennyiség is szaporodjék, szükséges volna valamely olajgyári hulladékot (repezepegácsa) be venni az összeállításba, melyel a buzdara helyettesíthető volna.

A hizlalás harmadik szakára pedig adagolható volna 1000 kg. élősulyra 1 napra: 40 kg. répa, 10 kg. luczernaszéna, 3 kg. tengeridara, 3 kg. rozsdara, 5 kg. korpa. Ezekben foglaltatik összesen 22 kg. szárazanyag, 2.53 kg. fehérje, 0.49 kg. zsír és 13.13 kg. szénhidrát. A szárazanyagban és szénhidrátban mutatkozó hiány, mely 3-4 kg. buzapolyva adagolásával eltüntethető volna, úgy hogy ekkor az állatok megkapnák a szükséges táplálóanyagmennyiségeket és a fehérjének aránya a szénhidrátokhoz megfelelő volna (1:6), mikor aztán a kielégítő súlygyarapodás sem maradhat el, föltéve, ha a hizlalást befolyásoló más körülmények is (jó istálló és levegő, jó víz stb.) szintén kedvezően működnek közre. *Sztankovics János.*

Példátlan vajrekord.

Csak nem régen keltett általános feltűnést a földi tejgazdaság igazgatójának azon közlése, hogy egy berni vérkeverékű paraszttelhen egy hónap alatt adott tejének átlagos zsirtartalma nem kevesebb, mint 5.76% volt.

Ha meggondoljuk, hogy éppen Németországban, pl. Berlinben megelégszik a rendőrség oly piaci tejjel, a mely 2.7% zsirt mutat — a szóban forgó tehén produkcióját feltűnést keltőnek nem hiába mondjuk.

A nemzetközi szakirodalomban van ugyan még példa ezt megközelítő s elvértve ezt meghaladó vajrekordra is, de a mit a „Breeder's Gazette” most érkezett számából a vajrekordra nézve megtudunk, az a csudálatossal határos.

A dolog hihetetlennek tűnhetik fel sok ember előtt már azért is, mert egy Amerikában tenyésztett 7 éves Jersey tehénről van szó, mely *C. A. Sweet* buffaloi nyájában áll.

A bámulatra méltó állat, melynek képét a 4. ábrában bemutatjuk, tejelésére és vajhozamára nézve többek által teljesen megbízható módon vizsgáltatott meg, s egy hét napra terjedő próbafejés alapján a következő eredmény jegyeztetett fel. Adott 1894

junius 26-án	50.0	font	tejet
„ 27-én	50.0	„	„
„ 28-án	51.4	„	„
„ 29-én	51.0	„	„
„ 30-án	51.1	„	„
julius 1-én	50.4	„	„
„ 2-án	51.0	„	„

összesen 354.9 font tejet,

tehát körülbelül minden 12 font tejében 1 font vaját, a mennyiben ugyanis az egész hétnapi vajmennyiség 30.6¹/₂ fontot tett ki.

A Massey Polo nevű derék állat tejében a próbafejések előtt Babcock szeparátorral 6.6%, a fejések végén pedig 7.2% zsirt mutatott ki. Egy későbbi vizsgálatnál, november 1-én pedig 7.8% maximális zsirtartalom konstataltatott tejében. Oly

mennyiség, a melyhez hasonló tudommal nincs még feljegyezve.

Míg az elől jelzett berni vérű marháról tudva van, hogy széna, sarju, gyökknövény és zabdarára adta a mondott 5.76% zsirtartalmat, addig ezen amerikai Jerseyre nézve nem közöltetik a takarmány mivolta, de kétségtelen, hogy az valami másodrendű nem lehetett.

A Jerseyk úgy eredeti otthonukban Angliában, mint Amerikában is, mint legjobb tejteadó állatok ismeretesek, de általában el van felőlük újabb időben terjedve az a hír, hogy mint hizók- és igásmarhák mit se érnek. Az ezen fajtába tartozó tehének rendszerint kicsinyek, súlyuk csak 300-400 kiló. Körülbelül 340 napig tejelnek s adnak 2000-3600 liter tejet. Érdekes, hogy némely helyen Angliában az egyéves üszök közt kistestű bikát járatnak, úgy hogy aztán a két évesek már ellenek. Ezt a finom esontozat és a tejelékenység fentartása céljából cselekszik. Megbízható értesülések szerint alighanem a tulenységesség e nagy foka okozza, hogy, különösen Amerikában, a tuberkulózis és ellési láz sok áldozatot szed közülök. *Monostori.*

Legajánlatosabb olajpogácsa.

(Felelet a 19. számú kérdésre.)

Állati anyag produkálása szempontjából minden takarmány, így tehát az olajpogácsák között is az a legelőnyösebb és legajánlatosabb, a mely legtöbb emészthető és áthasonlítható anyagot tartalmaz s ehhez arányosítva mégse tuldrága.

A hazánkban könnyebben vásárolható olajpogácsák egymáshoz hasonlított értéke, — ha 1 kiló emészthető proteint 15 kr., 1 kiló zsirt 9 kr., 1 kiló szénhidrátot pedig 6 krajczárba a veszünk — a következő:

Tökmagpogácsa 902 kr.

Napraforgópogácsa 654 kr.

Lenmagpogácsa 645 kr.

Repezemagpogácsa 585 kr.

Különösen értékes a hámozott tökmagból előállított pogácsa, azonban nálunk nagyban mást, mint len- és repezemagpogácsát kapni nem igen lehet s ezért marhák hizlalására épp e kettőt használják legkiterjedtebben, valamint hogy ezeket nyújtják tejelő tehéneknek is legszívesebben.

A lenpogácsának szemben a repezepegácsával, mint látjuk először is az az előnye, hogy mint takarmánynak nagyobb az értéke, de aztán ebből folyólag rendszerint nagyobb a vételára is; másodsor azonban a lenpogácsa etetése nem jár annyi veszélylyel, mint a repezepegácsa adagolása épp ebből foly, hogy általában szívesebben nyulnak a hizlalók és tehénészettulajdonosok a lenmagsonkolyhoz.

Kétségtelen, hogy ha hamisított, vagy romlott, épp úgy veszélylyel jár a lenmagpogácsa etetése is, mint a repezepegácsa adagolása; de kísérleti tény, hogy a hibátlan repezekonkoly jóval gyakrabban okoz — különösen emészthető szervi bántalmakat — mint a hibátlan lenmagkonkoly, mely az összes pogácsafélék között a legjobban türetik még nagy adagokban is, a szervezet által.

Én tehát a lenpogácsát ajánlom, ha már kérdésttevő okvetlenül pogácsát is akar etetni, mert ha ehhez nem kötné magát, úgy igénybevehetne sok egyéb erőtakarmányt is állati hizlalására, azt hiszem még jobb pénzbeli eredménnyel, ha csak valami nagyon olcsón nem jut a pogácsához, mely Budapesten ma 5 frt 15 kron jegyeztetik.

Ki.

TALAJJAVÍTÁS.

Rovatvezető: **Kvassay Jenő.**

Kulturmérnöki munkálatok Alsó-Ausztriában.

○ Hogy mily nagy fontosságot tulajdonítanak Ausztriában a mérnöki talajjavításoknak, kitűnik már azon körülményből is, hogy az 1884-ik évi október 10-én hozott tartománygyűlési (Landtag) határozat értelmében a kulturmérnöki munkálatok haladásáról évenként jelentés teendő a tartománygyűlésnek. Az alsó-ausztriai országos bizottságnak egy ilyen jelentéséből, mely az 1893/94-ik évi munkálatokkal számol be, emeljük ki az alábbi adatokat.

A kulturmérnöki munkálatok Ausztriában 1886 óta vannak államilag alkalmazott kulturmérnökök kezében, és 1890 óta részülnek a közérdekűnek jelzett mérnöki talajjavítások és vízvezetékek állami szubvenzióban. Ezen évben ugyanis az alsó-ausztriai tartománygyűlés kimondotta a mérnöki talajjavításoknak nagyobb mérvű segélyezését és a műszaki tervezés és munka vezetésén kívül szubvenzió nyújtását is, a mely egyelőre évi 50,000 forintban lett fixirozva.

Ezen intézkedésnek meg is látszik jótékony hatása, mert a mig 1886-tól 1890. évig terjedő időszakban évi átlagban végeztetett 170 hektár talajjavítás, (öntözés, alagsóvezés) 1 kilométer ároktisztítás és 2 vízvezetési mű, addig az 1890-1894. évek átlagos eredménye felszökött 623 hektár talajjavításra, 25 kilométer árkolásra és 3 vízvezetési műre. Az emelkedés különösen a talajjavításoknál és ezzel rokon lecsapoló árkoknál feltűnő, mert előbbieknél 4-szer, utóbbiaknál 25-ször akkora lett az átlagos eredmény, mint a szubvenzió előtti időben.

Érdekes adatokat tartalmaz e jelentés a talajjavítások által elért tiszta jövedelem és földérték emelkedésére vonatkozólag is. Az alagsóvezések és öntözések által elért évi tiszta jövedelemszaporulatot hektáronként 30 frtra (kat. holdanként 17 frt) becsüli, és így a 8 év alatti tiszta jövedelemszaporulat legalább is 130,000 forintba van felvéve, a mi 3¹/₄ millió forint földértékbeli emelkedésnek felel meg.

A jelentés összehasonlítja ezen eredményt az egész ország földadó alapján kiszámított jövedelmével, a melyet kerek számban 14 millióra vesz és azon eredményre jut, hogy ezen 8 év alatt, habár a kezdet nehézségeivel küzdöttek, az összes földjövedelemnek 1%-ával emelték a tiszta hasznót. Ezen siker eléréséhez mintegy 120,000 frttal járult az érdekelt vidék kormánya és 100,000 forinttal az állam. Meg is látszik ezen hatóság támogatásnak eredménye a fentebb említett nagy növekvésén a végzett munkálatoknak.

Hogy a szubvenzió-osztogatás mérve felől világos képet nyerhessünk, idézünk itt egy pár példát a jelentésből:

1. Mammersdorf-Sommereini lecsapoló társulat (Lajtha melletti brucki kerületben) 2302 hektár (4000 kat. hold) területnek társulati lecsapolására vállalkozott. A bejelentés és műszaki szemle 1888-ban történt, általános tervek 1889-ben készültek és a tartománygyűlésnek szubvenzió nyújtás végett még ez évben előterjesztettek, a talajjavítási törvény értelmében. Mivel akkor az állami szubvenzió-alap Alsó-Ausztria részéreki volt merítve, az előterjesztés eredménytelen maradt. A 193,000 forintra előirányzott műszaki terv 1892-ben ujólág előterjesztett a tartománygyűlésnek, a mely 1892. április 4-iki ülésében azt határozta, hogy 57.900 forint segélyt ad a vállalatnak az alsó-ausztriai

AVITÁS.

Kvassay Jenő.

Munkálatok Alsó-
Ausztriában.

A fontosságot tulajdoni-mérnöki talajjavítások körülményéből is, október 10-én hozott (dtg) határozat értelmében munkálatok halasztás teendő a tartományi országos bizottság elnökének, mely az adatokkal szánol be, adatokat.

Munkálatok Auszriában államilag alkalmazottak, és 1890 óta részben jelzett mérnöki munkálatok állami szubvenzióval az alsó-ausztriai tartományi bizottság elnökének, mely az adatokkal szánol be, adatokat.

Az 1886-tól 1890. évi átlagban végzett talajjavítás, (öntözés, alagút, árok tisztítás és 2 vizvezető) az 1890-1894. évek között 623 hektár talajjavításra és 3 vizvezetővel rokon lecsapoló munkálatokkal előbbiekénél 4-szer, azaz 2492 hektár területre terjedt ki. Ezen idő alatt az átlagos talajjavítás előtti időben.

Az 1886-tól 1890. évi átlagban végzett talajjavítás, (öntözés, alagút, árok tisztítás és 2 vizvezető) az 1890-1894. évek között 623 hektár talajjavításra és 3 vizvezetővel rokon lecsapoló munkálatokkal előbbiekénél 4-szer, azaz 2492 hektár területre terjedt ki. Ezen idő alatt az átlagos talajjavítás előtti időben.

Az 1886-tól 1890. évi átlagban végzett talajjavítás, (öntözés, alagút, árok tisztítás és 2 vizvezető) az 1890-1894. évek között 623 hektár talajjavításra és 3 vizvezetővel rokon lecsapoló munkálatokkal előbbiekénél 4-szer, azaz 2492 hektár területre terjedt ki. Ezen idő alatt az átlagos talajjavítás előtti időben.

Az 1886-tól 1890. évi átlagban végzett talajjavítás, (öntözés, alagút, árok tisztítás és 2 vizvezető) az 1890-1894. évek között 623 hektár talajjavításra és 3 vizvezetővel rokon lecsapoló munkálatokkal előbbiekénél 4-szer, azaz 2492 hektár területre terjedt ki. Ezen idő alatt az átlagos talajjavítás előtti időben.

Az 1886-tól 1890. évi átlagban végzett talajjavítás, (öntözés, alagút, árok tisztítás és 2 vizvezető) az 1890-1894. évek között 623 hektár talajjavításra és 3 vizvezetővel rokon lecsapoló munkálatokkal előbbiekénél 4-szer, azaz 2492 hektár területre terjedt ki. Ezen idő alatt az átlagos talajjavítás előtti időben.

Az 1886-tól 1890. évi átlagban végzett talajjavítás, (öntözés, alagút, árok tisztítás és 2 vizvezető) az 1890-1894. évek között 623 hektár talajjavításra és 3 vizvezetővel rokon lecsapoló munkálatokkal előbbiekénél 4-szer, azaz 2492 hektár területre terjedt ki. Ezen idő alatt az átlagos talajjavítás előtti időben.

alaplól azon feltevessel, hogy az állami szubvenzió-alap ugyanily összeggel fogja azt segélyezni. A cs. kir. osztr. földművelésügyi miniszterium el is fogadta ezen tervezetet azon megjegyzéssel, hogy a szubvenzió első részlete 1895-ben folyósíttatik, minek alapján a részletes tervek kidolgoztattak és azok hatósági engedélyezése, valamint a társulat alakítása fogantatott.

2. Scharndorf (Lajtha melletti brucki kerületben) községében 152.62 hektár (265.27 kat. hold) alagsóvezésre vállalkozott az érdekelt birtokosok szövetkezete. A költségek 30,000 forintra voltak előirányozva és ehhez 1890-ben a tartomány és állam 3-3 ezer forint szubvenziót ajánlottak, de így a birtokosok szegénysége mellett nem indulhatott meg a munka. 1892-ben tehát a tartománygyűlés 11,400 frt segélyt szavazott meg az 1884-ik évi június 30-iki törvényezikk 4. és 6. §. értelmében olyan feltevés mellett, hogy

gélyt és ezen célra 400 frt segélyt nyert a tartománytól.

6. Stettenhof (Tulni kerület). A községnek ivóvízzel való ellátása céljából egy forrásnak bevezetése tervezetett 5250 forint költséggel. A községnek szerény anyagi viszonyaira való tekintettel a tartomány és az állam 2-2 ezer frt szubvenziót adtak a kivitelhez, mely így 1894-ben létre is jött.

A felsorolt példákban világos képet nyerhettünk a munkálatoknak különféleisége és a segélyezésnek mértéke felől. A segélyezések nagysága élenként megvilágítja az osztrák kormányzat és a tartománygyűlésnek azon intencióját, hogy a hasznos vízépítkezéseket nagyobb segélynyújtással is meghonosítani, megkedveltetni kívánja.

E szerint 1886-tól 1894-ig 55 helyen tervezetett az osztrák kulturmérnöki hivatal

A magyarországi mérnöki talajjavításokra vonatkozó adatokból legközelebb állítok össze egy hasonló, rövid áttekintést.

Bolla Mihály.

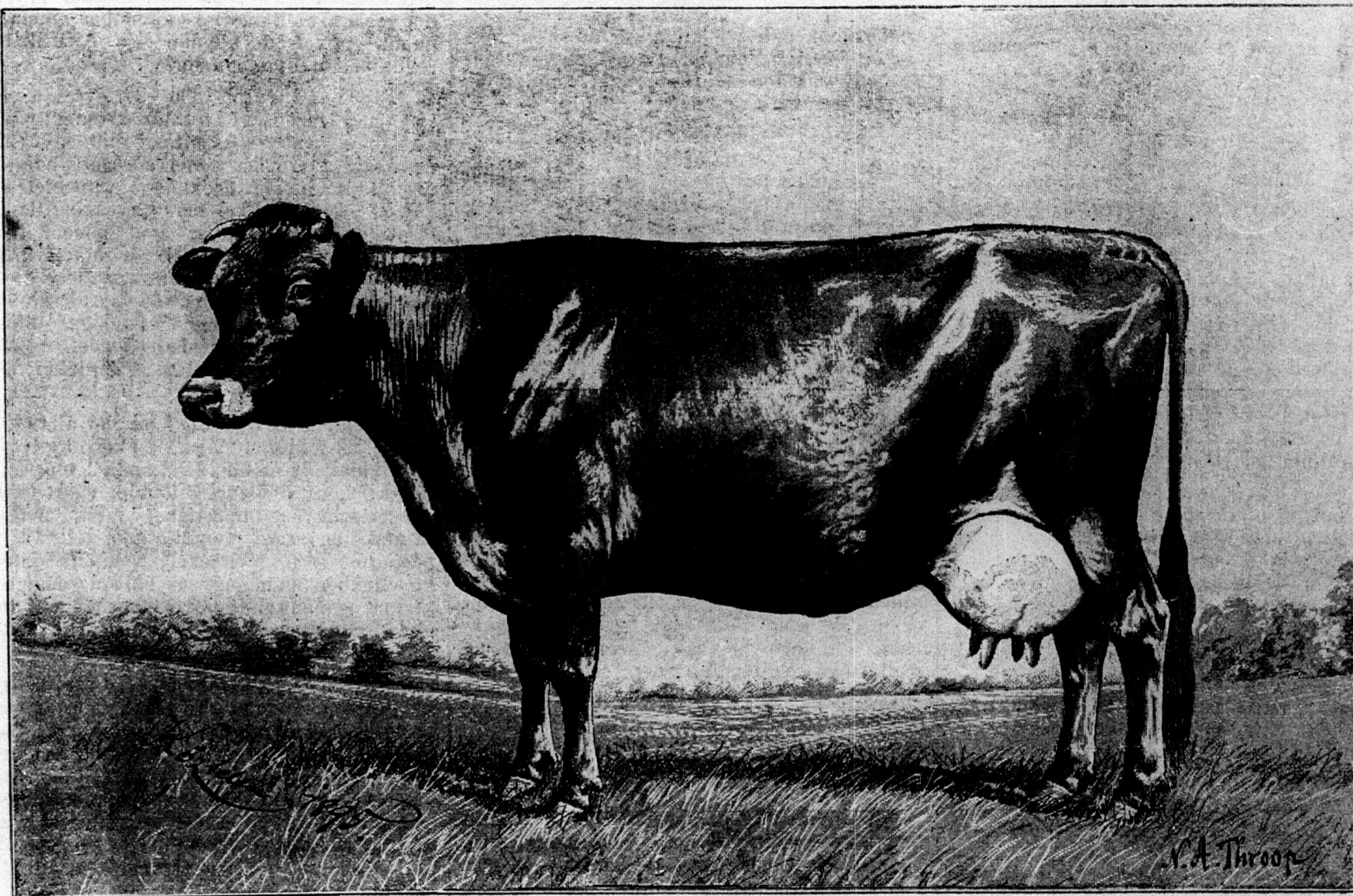
GAZDASÁGI JOG.

Rovatvezető: Dr. Szilárd Ferencz.

A gazdák és a III. osztályu keresetadó.

A pénzügyi közigazgatási bíróság elvi jelentőségű határozatai közt lapozgatva, a következő határozat vonta magára figyelmemet:

„Ha a földtulajdonos saját területén téglavetéssel és erdejében gőzfűrészeléssel foglalkozik, a földadónál tekintetbe nem vett

4. ábra. Massey Polo. 67010. sz. 7 éves jersey tehén C. A. Sweet nyájából Buffalo N. J.

az állami talajjavítási alaplól is hasonló segélyösszeg fog biztosítani — s miután ez 1893-ban megtörtént, most már az érdekelteknek társulattá alakulása folyamatban van.

3. Theresienfeld (Bécsújhelyi kerület). Egy Mária-Therézia korbéli öntözési berendezés, mely 331.13 hektár (575.40 kat. hold) rendkívüli elhanyagolás folytán csaknem teljesen haszontelenné lett. A helyreállítási tervet 24,000 forintra volt előirányozva s ehhez a Landtag és az állam 8-8 ezer forint segélyt adtak s így a munka 1892-ben elkészült.

4. Sirning patak szabályozása (St.-Pölteni kerület.) a mely lecsapolás és öntözéssel kapcsolatosan van tervezve, 185.7 hektárnyi rétterületnek javítását célozza, az előirányzat 10,000 forint, a melynek felét a tartományi és az állami segélyből fedezik.

5. Gross-Kadolz (Oberhollabrunni kerület) községe ártézi kútforrásához kért se-

által a felsoroltakhoz hasonló vízi építkezés, ezeknek talajjavítást eredményező része 3286.50 hektárra terjedt ki, — lecsapoló árok huzatott 129.53 kilométer; — az előirányzott költség kitétt 501,484 forintot, ehhez tartományi és állami segély 264,420 frt nyújtott, kamat nélküli kölcsön pedig 18,900 forint adatott ki. Ezen pénzbeli segélyen kívül állami kulturmérnökök végzik a munkálatok tervezését és vezetik a munkakivitelt.

Ha ezen eredményt összehasonlítjuk a hazai viszonyokkal, így azon eredményre jutunk, hogy nálunk az országnak 10 kulturmérnöki kerülete közül bármelyik egy maga is jóval nagyobb eredményt képes felmutatni a talajjavítási munkák terén, ellenben az állami támogatás aránylag sokkal kisebb mértékű, mivel tisztán csak abban nyilvánult, hogy a munkálatokat állami mérnökök tervezték és vezették.

ezen iparvállalatok után III. oszt. kereseti adót köteles fizetni.

Mindenesetre érdekes téma, különösen a gazda szempontjából, akinek zsebére megy a kérdés magyarázata, de egyszersmind olyan téma is, amelyhez csak nagy óvatossággal lehet nyulni, mert amily egyszerűnek látszik az elv így odavetve, hogy t. i. a gazda, aki a szorosán vett gazdálkodáson kívül egyéb haszonhajtó foglalkozást is üz, ez utóbbi jövedelme fejében is adózni köteles, épp oly nehéz hasonló esetekben a gyakorlat terén a méltányosság igaz mértékét eltalálni s még nehezebb olyan normát felállítani, amely a lehetőségek ezerfélesége közt biztos támaszul szolgáljon.

Minden azon fordul meg, hová helyezük a határvonalat a gazdálkodás és az iparvállalat fogalmi közé. Ezt helyesen eltalálni nehéz feladat. Nehéz különösen ma, mikor a gazda súlyos helyzetének orvoslására min-

denünnen az intenzivitást sürgetik; intenzivitást a termelésben, ami a quantum szaporítását jelenti s intenzivitást az értékesítés terén. Ez utóbbit a gazda nemesak a minőség emelésével, vagy az üzleti élelmesség fokozásával éri el, mert ma már jóformán az sem elég, hanem leginkább azzal, ha termékét maga hozza közelebb a fogyasztáshoz, vagyis kisebb-nagyobb mérvben iparilag feldolgozza. Kétségtelen, hogy ezzel az ipari foglalkozás terére lép, de megélhetési kényszer folytán, s nem azért, mintha pusztán vállalkozási kedvből új és külön jövedelmi forrást nyitna magának, vagy tulterjeszkedni kívánna ama foglalkozási ágon, mely neki kenyeret nyújt, s a melynek jövedelmeihez képest az állam közterheiben a földadó fizetésével már is participál.

A gazdálkodás fogalmának hajdani szűk keretein már sokat tágítottak a változott viszonyok s fognak tágítani a jövőben még többet s épp azért nagyon óvatossá kell lenni e terjeszkedés megítélésénél, nehogy az adózás szempontjából jövedelmező gyarapodásnak minősítették olyasmi, a mi pusztán a boldogulás alapföltétele.

Láttunk már hajlandóságot, sőt kísérleteket is arra, hogy némely adókövető bizottság, pl. a *tehenészetek* jövedelmét mint külön bevételi ágazatot, III. osztályú adó alá akart vonni, holott kétségtelen, hogy a tejtermeléssel kapcsolatos intenzívebb takarmánytermelés a gazda eddigi fő bevételi forrásának, t. i. a szemtermelésnek rovására történik, annak *redukciójával* jár s az így egyik oldalról csökkenő jövedelemnek csak pótlására szolgál, tehát éppen nem tekinthető külön jövedelmi forrásnak. Ugyanily szempont alá esik az állattartás, még ha folytonos kereskedelmi értékesítésre van is számítva és alapítva, továbbá a kereskedelmi termelésre alapított gyümölcsészet vagy szőlőtelep is.

Nagyon elhibázott dolog volna éppen ma, a gazdasági válság napjaiban a mezőgazdaság minden újabb hajtását iparvállalatnak keresztelni s jogosulatlan adóterhekkel megbénítani.

Mi két szempontot találunk döntőnek a fentfoglalt kérdésben s hisszük, hogy azoknak figyelembevételével épp úgy el lehet kerülni a gazdák méltánytalan megadóztatását, mint ahogy érvényt lehet szerezni az adókinestár jogosult érdekének.

Az első szempont az adóköteles személy *polgári foglalkozása*. Maga a keresetadóóról szóló 1875. évi XXIX. t. cz. is polgári foglalkozásuk szerint sorolja fel a III. osztályú adó fizetésére kötelezetteket, t. i. a haszonbérletet, iparosokat, gyárosokat, bankárokat, kereskedőket s a szellemi foglalkozást űzőket. Ehhez képest a gazda mindaddig nem tekinthető ezen adózási kategóriába tartozónak, míg csak ki nem derül, hogy ezen polgári foglalkozása csak névleges, mert valójában más haszonhajtó üzlettel foglalkozik. Csekélyebb vagyonu egyéneknek ez a szempont már magában elég lesz a biztos eligazodásra.

A másik szempont az iparszerű termelés *módjával* kapcsolatos. A gazda, ha a jobb értékesítés végett iparszerű feldolgozást folytat, ezt a *saját anyagával, a saját termékével* teszi s ez oly lényeges különbség, a melynek alapján a gazdaság és iparvállalat közti határvonalat felismerni könnyű. Egyszerű példa erre az ugynevezett milimárik példája, kik a városokban tehentartással és tejtermeléssel foglalkoznak, de ezt igazán iparszerűen üzik, mert földbirtokuk nincs és a tehenet vásárolt takarmányon istállózzák. Mi természetesebb, mint hogy a keresetadó III. osztályába kell őket sorozni.

A fennidézett határozat ezekre a nagy

fontosságú momentumokra nincs tekintettel, csak általánosságokat tartalmaz, sokféle értelmezést eltűr s így az adókövetésnél sok zavarra és méltánytalanságra vezethet. Az elvet, a melyet ily pongyolán kifejez, csak sokféle föntartással és szoros magyarázattal lehet elfogadni.

Kétségtelen ugyan, hogy a saját területén téglavetéssel foglalkozó földtulajdonos ezen vállalatát csak akkor veszi föl az iparvállalat jellegét, ha pl. az egész birtokra, vagy annak legalább tulnyomó nagy részére kiterjed. E nélkül, csak akkor, ha a téglavetést a földtulajdonos nem a saját részére, hanem *tulnyomó részben* eladásra folytatja.

Az erdei gőzfűrészelés meg éppen nem olyasvalami, a mit már magában iparvállalatnak lehetne tekinteni. Mi adná meg neki a jellegét? Talán, hogy gőzzel történik? Akkor a cséplés is külön iparvállalat volna. Vannak vidékek, a hol a fát egyáltalán nem is lehet fűrészgéppel nélkül jutalmazni módon értékesíteni, a hol tehát a gőzfűrészt a rendes erdészeti üzemnek elengedhetetlen kelléke. Ezt külön adóztatás alá venni több, mint egy rókáról két bőrt lehuzni.

Az eddig elmondottak helyességét legjobban belátni, ha oly példákat veszünk elemzés alá, a hol a föld tulajdona külön válik a gazdasági tevékenységtől, a minek legklasszikusabb esete a haszonbérlet. Haszonbérlet után a földadó első sorban a gazdasággal nem foglalkozó tulajdonost, jobban mondva magát a birtokot terheli, de a haszonbérlet is tartozik saját személyi keresete után adózni, még pedig III. oszt. keresetadóval. Az ugyanazon jövedelemből való kettős adózás oka azonban nem a némi *nagyobb jövedelmezőség*, hanem tisztán az, hogy *két adóköteles személy*, két adóalany van egy helyett.

Egy általános szabályra, a mely e kérdéseket megnyugtató módon megoldani segítsen, kétségtelenül szükség van; e szabályt azonban a p. ü. közigazgatási bíróság fönti határozata éppen nem tartalmazza kellő szabadsággal. Szerény véleményünk szerint ezt így lehetne körülbelül helyesen formulálni: Földadóval már megrótt gazdaság mellékágai mindaddig nem róhatók meg III. oszt. kereseti adóval, míg a gazda azokkal *saját termékeit* dolgozza föl s míg valamely ilyen iparszerű vállalat *önálló jelleggel* nem áll, hogy vele szemben a mezőgazdaság csak *alárendelt* szerepet játszik.

Mindezek igen megszívlelendő dolgok a mai válságos időkben, s fontosak a gazdára nézve, kinek magának kell legjobban résen lennie, nehogy többet követeljenek tőle, mint a mennyit jogosan és méltányosan lehet.

Dr. Szilárd Ferencz.

Az amerikai Egyesült-Államok külforgalma mezőgazdasági termékekből az 1893-94. években.

Az amerikai Egyesült-Államok évi külforgalmi kimutatásai nem a naptári, hanem a gazdasági évekről készítettnek, júliustól kezdve, a következő év júniusával bezárólag; teszik pedig azt abból az okból, mivel a külforgalomban a legnagyobb szerepet a mezőgazdasági termékek játszik és a fentebbi beosztás ezek termelési idejével körülbelül egybehangzó.

Az Egyesült-Államok bevételében a mezőgazdasági termékek csak jelentéktelen szerepet játszanak, ellenben a kivitel legnagyobb része azok javára esik, a főbb mezőgazdasági termékek, a melyek akár a bevétel, akár a kivitelben, akár mindkettő-

ben nagyobb mennyiséggel szerepelnek, a következők: (Mint a tuloldalán látható.)

Nagyobb mérvű bevitt csak kevés árucikknek látunk, ilyenek a nyers gyapju, a bor, a burgonya, a mindenféle hüvelyesek, a tojás és a juh, a nyers gyapju s az élő juhbevitt mindenestire feltűnő, ha figyelembe vesszük az Egyesült-Államoknak bár hanyatló, de még mindig mintegy 45 millió darabot számláló juhászatát, talán nem tévedünk, ha az élő juhok nagymérvű behozatalát fajnemesítés céljából behozott tenyészanyag vásárlásának tudjuk be, a gyapju behozatalt pedig az Egyesült-Államok kiterjedt és mindinkább emelkedő fonó s szövő iparára vezetjük vissza.

A tojásbehozatal sokszorosán felülmulja az e cikkbeni kivitt, de a bevitt többlet erősen csökken, a hüvelyes és burgonya behozatal szintén felülmulja a kivitt; ezeket a cikkeket Amerika egyáltalán kismértékben termeli, a borbevitt, bár szintén jóval nagyobb a kivittnél, csökkenőben van azon okból, mivel a szőlőművelés Amerikában rendkívüli arányokban terjed.

1892-93. évről 1893-94. évre a bevitt mezőgazdasági termékek mennyisége általában jóval csökkent, a mit egyébként nemesak a termelés emelkedésének tulajdoníthatunk, hanem azoknak a vámemeléseknek is, a melyekkel az Egyesült-Államok termelésük valamennyi ágát védeni iparkodnak; elég e tekintetben a Mac Kinley-féle javaslatra reá mutatnunk, a mely ugyan mindeddig csak terv maradt és valószínűleg maradni is fog, mindamellett eléggé illusztrálja azt a féltékeny gondoskodást, a melyvel Amerika saját gazdasági érdekei felett őrködik.

A mi a kivitt illeti, az élő állatoknál a juh és ló kivitt jóval csekélyebb a behozatalnál, az előbbi állatnemnél már említettük, hogy a bevitt többlet valószínűleg a tenyészanyag importjában találja magyarázatát, ugyanezt mondhatjuk a lovak importjáról, sertés mérsékelt számban vitetik ki, ellenben igen nagy az élő szarvasmarhák kivitt, a mennyiség növekedő, a mennyiben egy év alatt a kivitt szarvasmarha száma 72 ezer drbbal (25%-al) növekedett.

Mivel az Egyesült-Államok terményeit jobbra tengerentúlra viszik, állattenyésztésük termékeit inkább husalakban viszik piacra, millió s millió mázsa hus megy évről-évre Európába; ez a mennyiség meglehetősen nagy arányban növekedik, különösen észlelhetjük azt a sertés, szalonna s zsír kivitténél, míg a marhahús és faggyunál a kivitt az utolsó évben, kivéve a sózott húst, csökkent.

Az 1893. év gyöngébb buzaaratása szemmel láthatólag nyilvánul a jelentékeny visszaesést mutató buzakivittben, mintegy 30 millió hüllel (10 millió hektoliterrel) kevesebb buza vitetett ki 1893-1894-ben, mint 1892-1893-ban, hasonlóan csökkent a különben is jelentéktelen rozskivitt, ellenben a többi, jobbra tavaszi gabonaneműnél, de különösen a tengerinél a kivitt jelentékenyen emelkedett.

Daczára a gyenge buzaaratásnak, a buzaszikkivitt éppen nem csökkent, jelöl annak, hogy az Egyesült-Államok malomipara szilárd alapon áll.

Az Egyesült-Államok a világ legelső gyapottermelő állama; a világ összes gyapottermelésének mintegy kétharmada Amerikában terem, ez a termelés, különösen a mióta a kivándorlás részben a déli államok felé is veszi útját, nagy arányokban növekedik.

Igen jelentékeny még a nyers dohánykivitt, a kivitt dohány azonban nem kiváló minőségű.

	Bevitel		Kivitel	
	1893-94.	1892-93.	1893-94.	1892-93.
Szarvasmarha, darab	1,591	3,293	359,011	287,094
Ló, darab	6,162	15,451	5,263	2,967
Őszvér, darab	—	—	2,054	1,634
Sertés, darab	—	—	11,545	27,375
Juh, darab	242,568	459,482	128,601	37,260
Arpa, bushel*)	791,061	1,970,129	5,219,405	3,035,267
Tengeri, bushel	—	—	65,324,841	46,037,274
Zab, bushel	8,345	21,309	5,740,266	2,380,643
Rozs, bushel	—	—	230,822	1,477,058
Buza, bushel	1,181,060	966,280	88,415,230	117,121,109
Buzaliszt, barrel**)	—	—	16,859,531	16,620,339
Rozsliszt, barrel	—	—	3,055	2,811
Tengeriliszt, barrel	—	—	291,172	271,155
Zabliszt, angol mázsa***)	4,214	5,062	97,193	57,627
Kenyér, angol mázsa	—	—	151,387	145,040
Gyapot, bál	—	—	5,398,509	4,431,220
Gyapot, angol mázsa	—	—	26,832,823	22,121,151
Tojás, tuczat	1,791,430	3,318,011	142,284	143,489
Széna, tonna	86,784	104,257	54,431	33,084
Komló, angol mázsa	8,280	26,912	174,724	113,603
Marhahus friss, angol mázsa	—	—	2,498,079	2,835,042
Marhahus sózott, angol mázsa	—	—	626,819	584,240
Marhahus egyéb, angol mázsa	—	—	12,183	8,989
Faggyu, angol mázsa	—	—	546,615	618,192
Sertéshus: füstölt és sonka, ang. mázsa	—	—	868,646	821,781
Sertéshus friss, angol mázsa	—	—	11,658	9,126
Sertéshus sózott, angol mázsa	—	—	635,759	524,597
Szalonna, angol mázsa	—	—	4,166,534	3,917,582
Disznózsir, angol mázsa	—	—	4,475,660	3,656,935
Juhhús, angol mázsa	—	—	38,989	34,793
Vaj, angol mázsa	1,443	734	118,067	89,201
Sajt, angol mázsa	87,439	101,959	738,514	813,509
Dohány, angol mázsa	197,751	281,104	2,906,850	2,660,831
Hüvelyesek, bushel	1,184,075	1,754,943	326,736	389,913
Hagyma, bushel	—	—	68,848	57,610
Burgonya, busbel	3,002,578	4,317,021	792,547	845,720
Mazsolaszőlő, angol mázsa	137,751	275,436	—	—
Bor hordókban, gallon****)	2,599,693	3,525,625	802,192	708,558
Bor palaezokban, gallon	530,470	772,538	6,407	5,556
Nyers gyapju, angol mázsa	551,526	1,724,338	5,202	919
Aszalt szilva, angol mázsa	99,081	264,141	—	—
Mandula, angol mázsa	74,368	66,791	—	—
Alma, nyers és aszalt, angol mázsa	—	—	107,045	487,683

Szalonna, angol mázsa.		
Nagy-Britanniába	3,349,854	3,350,758
Németországba	125,378	81,064
Franciaországba	6,630	223
Egyéb európai államba	377,677	340,850
Britt-Ész.-Amerikába	103,069	33,383
Kubába	61,504	69,773
Braziliába	129,357	29,640
Egyéb államokba	13,065	11,890

Disznózsir, angol mázsa.		
Nagy-Britanniába	1,506,552	1,383,554
Németországba	960,106	701,703
Franciaországba	263,132	163,449
Egyéb európai államba	891,400	624,923
Kubába	423,406	426,838
Braziliába	118,863	153,466
Egyéb államba	292,201	203,002

Sajt, angol mázsa.		
Nagy-Britannia	614,598	698,453
Németország	230	40
Britt-Észak-Amerika	100,873	91,126
Egyéb államok	22,813	13,890

Az Egyesült-Államok vámhivatalainak kimutatásai szerint a felsorolt cikkek közül Nagy-Britannia lenne a főfogyasztó; ez tényleg úgy is van, mindamellett a Nagy-Britanniába exportált cikkek tetemes töredéke a britt kikitőkön keresztül csak átvitetik és más európai államokba fogyasztatik el.

A fent elősorolt cikkek valamennyiből hazánkban is jelentékeny kivitele van, de az általunk kivitt mennyiségek egészen elenyésznek az Egyesült-Államok e cikkekkel töltött óriási kivitele mellett.

IRODALOM.

Magyarország tisztii czim- és névtára az 1895-ik évre. Kialja az országos m. kir. statisztikai hivatal. Tartalmazza: czim- és névjegyzékét az uralkodó ház tagjainak s udvaruknak; a m. kir. minisztériumoknak 1867-től kezdve, beosztásukkal, munkakörük s a fenhatóságok alá tartozó összes intézményeknek ismertetésével; a Magyarországon található összes intézetek, társulatok személyzetének jegyzékét. Egy név sines a magyar társadalmi élet szereplői között, melyet az adatok csodálatos nagy halmazát tartalmazó ezen könyvben könnyű szerrel fel ne találhatnánk. Nemcsak czimeket s neveket találhat meg ebben a lapozó, hanem az államélet ezer organuma egymásból folyásának s egymásra hatásának rendkívül tanuságos képét is nyeri. Szinte nélkülözhetetlen ez a könyv azoknak, kik ténykedéseikben állami vagy társadalmi tényezőkhöz vannak utalva. A vaskos kötött könyv ára 5 frt; megrendelhető bármely könyvkereskedésben.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

20. kérdés. Köteles vagyok-e a község által kinevezett mező-ért birtokomra elfogadni? Földem a község legtávolabbi határában egy tagban 80 kat. hold, melyen tanyám, bekerített nagy szőlős- és gyümölcskertem van, hol hajlandó volnék külön felesketett csösztt tartani. Ha el kell fogadnom a községi csösztt, felelős lesz-e az a kertem, illetve szőlőmben történhető lopásokért, mert előre tudom, hogy azt megőrizni képtelen lesz akkor, a mikor neki egy nagy határt kell szemmel tartania.

Kovácsháza.

L.

21. kérdés. Haszonbéri szerződés 7. és 8. pontja így szól:

Ha a kivitt termékek értékét tekintjük, úgy főbb csoportonként a következő képet nyerjük:

	1893-94-ben	1892-93-ban
	dollar értékű	
Élő állat	35,698,180	27,527,985
Kenyértermény és őrlemény	166,774,558	200,312,654
Nyers gyapot	210,869,289	188,771,445
Tojás	24,688	33,207
Gyümölcs	2,420,965	3,918,799
Komló	3,844,194	2,695,867
Husfélék	145,262,263	138,401,591
Dohány	24,085,234	22,891,899
Hüvelyesek stb.	1,740,604	1,897,997
Összesen	590,719,975	586,451,444

Hogy mennyire dominál az Egyesült-Államok közgazdaságában a mezőgazdasági termelés, az abból is kitűnik, hogyha a fent elősorolt 9 mezőgazdasági árucsoport kivitelének értékét az összkivittel összehasonlítjuk.

Az összkivitel 1892-93-ban 831,030,785 dollárra, 1893-94-ben pedig 869,207,941 dollárra rugott, az összkivitel értékéből tehát 1892-93-ban 70-6%, 1893-94-ben pedig 68-0% esett a mezőgazdasági termékekre!

Nem lesz érdektelen még, ha a főbb kiviteli cikkek közül a rendelkezési országok szerinti forgalmat tüntetjük fel, így kivitetett:

	1893-94.	1892-93.
<i>Szarvasmarha, darab.</i>		
Nagy-Britanniába	345,734	280,996
Németországba	3,069	419
Franciaországba	5,184	—
Európa egyéb államaiba	1,942	1,738
Egyéb államokba	3,082	3,941

*) Bushel = 0.352 hektoliter.

**) Barrel = 0.89 q.

***) Angol mázsa = 0.45 q.

****) Gallon = 3.85 liter.

<i>Tengeri, bushel.</i>		
Nagy-Britanniába	26,849,826	17,124,238
Németországba	11,438,349	5,311,080
Franciaországba	2,316,428	1,198,492
Egyéb európai államba	10,468,588	6,548,607
Britt-Ész.-Amerikába	11,553,976	6,626,202
Kubába	1,136,657	1,041,474
Egyéb államokba	1,561,017	8,187,181

<i>Buza, bushel.</i>		
Nagy-Britanniába	50,868,680	72,513,134
Franciaországba	8,701,110	7,494,384
Németországba	1,760,778	3,136,326
Egyéb európai államba	22,657,145	27,891,398
Britt-Ész.-Amerikába	4,260,805	5,554,365
Egyéb államokba	166,722	531,502

<i>Buzaliszt, barrel.</i>		
Nagy-Britanniába	9,987,179	10,361,860
Németországba	286,129	209,719
Franciaországba	1,963	1,818
Egyéb európai államba	1,565,064	1,331,761
Nyugat-Indiába	937,556	914,928
Braziliába	920,869	837,039
Kubába	662,248	616,406
Britt-Ész.-Amerikába	549,478	625,927
Közép-Amerikába	258,235	225,493
Puertó-Rikóba	200,813	167,053
Egyéb államokba	1,489,997	1,328,335

<i>Marha és sertéshus, angol mázsa.</i>		
Nagy-Britanniába	3,514,112	3,704,790
Németországba	157,539	178,526
Franciaországba	23,717	30,569
Egyéb európai államba	115,751	127,283
Britt-Ész.-Amerikába	203,310	184,196
Kubába	61,411	72,268
Egyéb államokba	577,306	504,945

7. A bérlők kötelesek a bérbevett birtokot az okszerű gazdaságat követelményeinek megfelelőleg művelni s azt a bérleti időtartama alatt legalább 3-szor holdjára 130 mázsa trágyát számítva jól és rendszeresen megtrágyázni s jó termő állapotban fentartani, mívégből a birtokon termendő szalma el nem adható, hanem az a trágyatermelésre felhasználandó.

8. A birtokon a folyó évben termendő takarmány- és szalmakészlet a bérlőnek nem tartozván, ebből folyólag a bérlet leteltével is az ott található takarmány és utolsó évi szalmatermés a bérlők tulajdona marad.

Kérek tisztelt gazdatársaimtól felvilágosítást arra nézve, hogy: 1. adhat-e el bérlő árpa- és zabszalmát, indokolva ezt azzal, hogy ez takarmány- és nem alomszalma?

2. Az utolsó előtti évben netán megmaradt szalmát tartozik-e bérlő ingyen a bérlőnek hagyni.

Megjegyzem, hogy a széna eladása meg van engedve.

Rába-Szt-Mihály.

G. Gy.

22. kérdés. Kérek szives felvilágosítást, hogy ha egy gazdaságban alkalmazott bogárné neje olyan betegségbe esik, mint pld. *izület lob*, mely 7-8 hónapi orvosi gyógykezelést igényel, a gazdát a törvény mennyiben és mily időtartamon belül kötelezi a gyógykezelésre, vagy egyáltalán köteles-e a gazda ily beteget az ő költségén gyógyítani?

P.-Ivánbátyán

D. B.

23. kérdés. A „Köztelek” 1893. évi jan. 21. kelt számában a Schweitzer-féle gazdasági malom van leírva. Hol van Magyarországban ilyen malom alkalmazásban? Seprős.

P. H.

24. kérdés. Mintegy 80-100 mm. fahamu áll rendelkezésre; óhajtanám szőlő- vagy dohánytrágyázásra felhasználni; ajánlatos-e futónövények trágyázására, tavasszal elszórva, mennyi kell kat. holdanként. Ugy a szőlő, mint dohány laza homokon áll, előbbi 3 éves ültetés.

Debreczen.

L.

Feleletek.

A tejelő juhok üszkös tőgygyuladása.

Felelet a 13. sz. kérdésre. A betegség, mely a juhászatokban fellépve igen érzékeny veszteséget okoz az által, hogy a megbetegedett állatok nagy része elpusztul, az életben maradók pedig tejtermelésre többé nem alkalmasak, eddig csak *Nocard*, francia állatorvos-tanár által tanulmányoztatott tüzetesen és vizsgálatai alapján fel is fedezte azt a mikroorganizmust, mely ezt a betegséget okozza. Felette apró, gömbalaku baktériumok (mikrokokkusok) ezek, melyek igen nagy számban találhatók egy beteg tőgyrészből kifejt tejben, mint a tőgynek savóval beivódott szövetében és magában a savóban is. A tenyészetek befecskendezése a birka egészséges tőgyébe előidézi a betegséget s nem is foroghat fenn az iránt kétség, hogy a baj fertőző természetű és hogy ragályozás folytán lép fel és ilyen uton terjed át állatról állatra. A ragályozás módja azonban nem ismeretes még biztossággal és csak valószínű, hogy a betegekről az egészségesekre közvetlen érintkezés útján vagy úgy ragad át a betegség, hogy a beteg tőgyből kiszivárgó nedvek fertőzik az almot és a talajt, ez pedig a rajta fekvő egészséges birkák tőgyét. Valószínű azonban az is, hogy némelykor a juhászok, főleg fejés közben, kezeikkel viszik át a ragályt egyik állatról a másikra.

A gyuladás rendszerint a tőgynek

egyik felét támadja meg, mely ennek következtében megdagad, igen feszes és meleg tapintatu és megnyomásra fájdalmas. Főltötte a bőr szederjessvörös és ez a szín a has alján előre és hátra nagyobb távolságra is elterjed a még ép részek felé pedig élesen határolt. A megfelelő csecsbimbóból vöröses, kissé opaleskáló, szagtalan, savanyu folyadék fejhető ki és a megszuirt szövetből szintén vöröses savó ömlik ki. Később a tőgy másik fele is megbetegedhetik; azután a tőgy mind sötétebb színt ölt, összezsugorodik, hideg tapintatu és kellemetlen szagot is terjeszt. Végül a birka, mely kezdettől fogva súlyos beteg benyomását teszi, teste hőmérsékletének fokozatos csökkenése mellett elhull.

A betegség gyógykezelése eddig kevés eredményre vezetett. A legkülönbözőbb fertőtlenítő szereknek befecskendezése a tejutakba hatástalan szokott lenni. Az egyedül alkalmas eljárás, melylyel legalább a beteg élete legtöbbször megmenthető, abban áll, hogy a megtámadott tőgyrészt a fél, esetleg az egész tőgyet, azonnal kivágjuk és azután a sebet antiseptice kezeljük. A gyuladt rész kiirtásával a baktériumokat eltávolítjuk s ezzel utját álljuk a gyuladás továbbterjedésének.

Ragályos betegségről levén szó, önkénynt érthető, hogy a betegeket az egészségesektől azonnal el kell különíteni és az aklot is alaposan dezinficiálni. Ügyelni kell arra is, hogy emberek a ragályt kezeikkel át ne vigyék az egészségesekre és hogy a kioperált tőgyek hatásos módon megsemmisítsenek.

Dr. H. F.

Mezei örök kötelező tartása.

Felelet a 20. sz. kérdésre. Az 1894. évi XII. tezik 75. §-a a feltett kérdésekre kimerítő felvilágosítást nyújt. E szakasz szerint külön mezőrt csak az tarthat, akinek legalább 100 kat. holdat tevő birtoka van egy tagban. Külön felesketett csősz ezen kívül csakis bekerített helyeken, kertekben, gyümölcsösökben és szőlőkben lehet tartani, tekintet nélkül a terület nagyságára.

A községi csősz javadalmazásához csakis azok nem tartoznak járulni, akiknek egy tagban levő birtoka legalább *százötven* kat. holdat tesz ki, ha azon külön csősz tartanak. Kivételt képeznek még a hozzájárulás tekintetében a külön felesketett csősz által őrzött bekerített helyek, kertek, gyümölcsösök és szőlők bármi kis kiterjedésben is, amennyiben tulajdonosaikat ezen területre nézve a községi mezőrt költségeivel nem lehet megterhelni.

A kérdéstevő tehát 80 holdas birtokának bekerítetlen és nem kertileg művelt részére a községi mezőrt elfogadni tartozik; ugyanezen terület holdszámának arányában a mezőrt javadalmazásához hozzájárulni köteles. Birtokának bekerített részében, valamint kertjében, gyümölcsösében és szőlőjében azonban joga van külön felesketett csősz tartani, s amennyiben ezt megteszi, az utóbbi területek holdszámát a mezőrttartás költségeinek kivétele alkalmával beszámítani nem szabad. Mi természetesebb, minthogy ezen esetben a községi mezőrt az utóbbi területen előfordulható netáni károkért semmi felelősség sem terheli.

Sz. F.

Felelet a 21. számú kérdésre. 1. Mint-hogy a haszonbéri szerződés 7. pontja a szalma eladását minden föntartás nélkül eltiltja, a bérlő tavaszi szalmát sem adhat el. 2. A 8. pont értelmében a bérlőt csakis az *utolsó* évi szalmatermés illeti meg tulajdonul. Igen természetes tehát, hogy az *utolsó előtti* év terméséből jogszerűen semmit sem igényelhet és el nem vihet, vagyis azt a birtokon ingyen visszahagyni tartozik. Sz. F.

Gazdasági cselédek hozzátartozóinak gyógyítatása.

Felelet a 22. számú kérdésre. A gazdának cselédje iránti gyógyítatási kötelezettségéről az 1876. évi XIII. t.-cz. 32., 33. és 34. §§-ai intézkednek. Ezek szerint, analógiában az 1875. évi III. t.-cz. 1. §-ával, a gazda hibáján kívül megbetegedett cseléd gazdája részéről csak 30 napig tarthat igényt a gyógyításra, 7-8 hónapi betegség gyógyítási költségeit tehát a gazda egyedül akkor tartoznék viselni, ha a cseléd baját az ő gondatlansága, mulasztása, vagy rosszakaratu ténye okozta volna.

A törvény ezen intézkedése egyaránt vonatkozik egy a külső, mint a belső cselédekre, azoknak *családtagjaira* azonban már ki nem terjed. A kérdéstevő tehát nincs jogilag kötelezve a gazdaságban alkalmazott bogárné nejének gyógyításáról gondoskodni s egyedül méltányossági, vagy emberieségi okok birhatják őt ily áldozatkészségre.

Sz. F.

Trágyázás fahamuval.

Felelet a 24. számú kérdésre. A lomblevelű fák ki nem lugsott hamuja tartalmaz átlagban 35% foszfort, 10% káliumot, 30% mészet, 5% magnéziát, 5% szerves anyagot. A fahamu első sorban is mint kálium trágya szerepel s így a laza homoktalajokon e tekintetben is figyelmet érdemel. A fahamut az eddigi eredmények szerint a komposzt készítésénél, továbbá a lóherések, luczernások, élő takarmányosok trágyázásánál használhatjuk fel legjobban. A növények alá közvetlen trágyának használva, az eredmények nem voltak mindenkor kielégítőek; egy esetben kedvezően, más esetben kedvezőtlenül hatott, például a cukor és takarmányrépánál is. Laz ugyan, hogy a fahamu a káliumot tulnyomóan mint szén-savas káliumot foglalja magában, mely a növények által közvetlenül felvehető, továbbá foszfortartalma is körülbelül fele arányban könnyen oldható alakban van jelen, mégis vannak benne kisebb-nagyobb mennyiségben oly összeköttetések is, melyeknek előzetes kilugzása a talajban kívánatos. Eppen ezért egy a dohány, mint a szőlő alá használva, kora tavasszal kell kiszórni s leszántani, illetve bekapálni (még a laza homokon is) úgy, hogy mire hatása érvényesül, átalakulva s kilugozva ártalmas összeköttetéseit elve-titse. Kat. holdankint 250-300 kg. használandó.

Két nagy halott.

Az ujév a magyar közéletre s a magyar mezőgazdaságra nagy hamar gyászt borított. Nyugvó őseihez tért két nemes alakja a régi Magyarországnak abból a két társadalmi osztályából, melyek közéletünkben a vezérszerepet vitték. Gróf Kun Kocsárdot az erdélyi főnemest és Földváry Mihályt a pestmegyei táblabíró gyászoljuk. Egyik kivált vagyonával, másik tehetségével és szellemi munkájával szolgálta a magyarság ügyét. Az egyik társadalmi, a másik a közigazgatás terén szerzett elévülhetetlen érdemeket, a melyek nevüket a magyar szivbe elpusztíthatatlanul bevésték. Mi is megadással az ur végzésébe tesszük le elismerésünk szerény koszoruját a két nagy férfiú ravatalára.

tozóinak gyógyit-

désre. A gazdái kötelezettsé- z. 32., 33. és 34. rint, analógiában val, a gazda hi- eseléd gazdája at igényt a gyó- egység gyógyítási vedül akkor tar- baját az ő gon- gy rosszakaratu edése egyaránt t a belső eselé- azonban már ki ehát nincs jogi- an alkalmazott l gondoskodni s gy emberiességi tkészségre. Sz. F.

val. desre. A lomb- amuja tartalmaz káliumot, 30% szerves anyagot. s mint kálium homoktalajokon érdemel. A fa- szerint a kom- a lóherések, osok trágyázá- oban. A növé- használva, az enkor kielégi- n, más esetben l a cukor és ugyan, hogy a an mint szén- gában, mely a ehető, továbbá fele arányban jelen, mégis mennyiségben nek előzetes s. Eppen ezért alá használva, s leszántani, s homokon is) sül, átalakulva tteit elve- 300 kg. hasz- □

tt. özéletre s a nagy hamar ihez tért két yarországnak rából, melyek epet vitték. lyi főnemest negyei tábla- ált vagyona- zellemi mun- rság ügyét. k a közigaz- tetlen érde- agyar szivbe Mi is meg- tesszük le áta két nagy

Bernáthfalvi és földvári Földvály Mihály.

Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun-vármegye 17 éven át volt alispánja, a III-ad osztályu vas-korona rend lovagja, volt országgyűlési képviselő, f. hó 12-én, 71 éves korában Budapesten elhalálozott.

Az elhunyt megyei tisztviselő elvülhetetlen érdemeket szerzett vármegyéje körül s hivatalos teendői mellett a közügyek egyéb terén is lankadatlan buzgalommal fáradozott. Különösen tevékeny részt vett a Pest-vármegyei és az Országos Magyar Gazdasági Egyesület működésében, alelnöke lévén a pestmegyei, alapító- és igazgató-választmányi tagja az O. M. G. E.-nek. Az ő hathatós befolyásának tudható be az, hogy a pestmegyei gazd. egyesület a vármegyében ugyszólván hatósági tényezőként működhetik az újonnan szervezett vármegyei szabályrendelet alapján, megtartva teljesen integritását.

Az O. M. G. E. ügyeit meleg érdeklődéssel kísérte s annak működésében tevékeny részt vett. Legutolsó nyilvános szereplése az O. M. G. E.-ben volt, hol a november 5-ki igazgató-választmányi ülésen elnökölt, néhány hétre rá pedig az O. M. G. E.-ben folyt választási küzdelmek ideje alatt és alkalmából írta meg azon nyílt és férfias levelet *Károlyi Sándor* grófhhoz, a melyet a független gazdák előrtökéletén felolvastak s a mely oly gyújtó hatást tett az összes jelenvolutakra.

Halálával nagy veszteség érte az Országos Magyar Iskola Egyesületet, melynek hathatós és buzgó pártfogója volt.

Temetése a közönség óriási részvétele mellett nagy pompával e hó 14-én ment végbe Budapesten. Ravatalára az O. M. G. E. ig. választmánya is helyezett díszes koszorut. Nyugodjék békével.

Osodlai gróf Kun Kocsárd.

Az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület örökös díszelnöke, Hunyadvármegye több ízben volt főispánja, volt országgyűlési képviselő, f. hó 11-én, élete 93 évében Szászvárosban elhunyt.

Egyike volt ő azoknak, a kik minden izükben magyarok, akik fajukat és nemzetüket annyira szeretik, hogy érte mindenüket feláldozzák. Erdélyben, ott ahol legádázabb ellenségeink támadják a magyar állameszmét s elnyomással fenyegetik a magyarságot, tette lehetővé az elhunyt nemes gróf nagylelkű alapítványával oly kulturális intézmények alapítását, melyek hivatva vannak megvédeni a magyarságot s a melyek nevét örökre hallhatatlanná teszik.

A magyarság legerősebb védbástyáját, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesületet tette egy negyed millió forintnyi értékű birtoka nagylelkű adományozásával oly erőssé, hogy az fontos kulturális misszióját teljesítheti, s védelmet nyújt az erdélyi magyarság azon részének, a mely súlyos küzdelmeket vív állameszménk ellenségeivel. — Ezen adományból tartják fenn az algyógyi földmivessiskolát, egy másik adományából pedig a szászvárosi *Kun-kollégiumot*, melynek közel 150 ezer forintnyi összeggel valóságos alapítója volt. Minden kulturális intézmény buzgó támogatót talált az elhunyt főúrban, a kit nemzetének méltó oka van gyászolni, s emléket halásán megőrizni szívében. Áldás kísérje nyugvó hamvait!

Lapunk megszerezhető!

Az országos magyar gazdasági egyesületbe való belépés által,

mi a tagsági nyilatkozat aláírása és az egyesülethez (*Budapest, Köztelek I. emelet*) küldése által történik, mert az egyesületi tagok a lapot évi tagdíjuk (10 frt) lefizetése után díjtalanul kapják, és

előfizetés utján.

Előfizetési ár egész évre . . . 10 frt
fél évre . . . 5 frt
negyed évre . . . 2 frt 50 kr.

Az előfizetési összegek a „Köztelek” kiadóhivatalához (*Köztelek földszint*), a tagdíjak pedig az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület címére (*Köztelek I. emelet*) küldendők.

Az előfizetési pénzek legezelszerűben postautalvány utján a „Köztelek” kiadóhivatalának Budapest (*Köztelek*) küldendők.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Oldal
Meghívó. — Az O. M. G. E. könyvkiadó-vállalata előfizetőihez. — Előleges értesítés	89
A XII. tenyészállatvásár rendező-bizotts. ülése	89
Lótenyésztési szakosztály ülése	90
A gazdahitel és a belterjesség. <i>Rubinek Gyula</i>	91
Az amerikai Egyesült-Államok külforgalma mezőgazdasági termékekből az 1893-94. években	95
Két nagy halott	98
Melléklet. A földmivelésügyi költségvetési vita	73
Növénytermelés.	
Adatok az olasz seprőczirok termeléséhez. <i>Kerpely Kálmán</i>	92
Állattenyésztés.	
A takarmány és a súlygyarapodás. <i>Sztankovics I.</i>	92
Példátlan vajrekord. <i>Monostori</i>	94
Legajánlatosabb olajpogácsa. <i>Ki.</i>	94
Talajjavítás.	
Kulturterméni munkálatok A.-Ausztriában. <i>Bolla</i>	94
Gazdasági jog.	
A gazdák és a III. osztályu keresetadó. <i>Dr. Szilárd Ferencz</i>	96
Irodalom.	
Magyarország tisztí czim- és névtára az 1895. évre	97
Levelszekrény	67
A tejelő juhok üszkös tögygyuladása. <i>Dr. H. F.</i>	98
Mezői örök kötelező tartása. <i>Sz. F.</i>	98
Gazdasági eselédék hozzátartozóinak gyógyítatása. <i>Sz. F.</i>	98
Trágyázás Tahamuval	98
Vegyesek.	99
Kitüntetés. — Megbizatás. — Eljegyzések. — Halálozás. — A papiros szédelgés és a N. Fr. P. — Az örlési engedély megszorítása. — A milieniumi kiállítás. — Az 1895. évi tavaszi katonai lóvásárok sorrendje. — Nemesládonyi gazdakör. — Angol gazdák a határidőüzletellen. — Kiáltáság kedvezmény az olasz boroknak	100
Kereskedelem, Tőzsde.	100
Budapesti gabonatőzsde. — Abraktakarmányok. Határidők árfolyama Budapesten. — Határidők árfolyama külföldön. — Szeszüzlet. — Élelmi cikkek a budapesti hetivásáron. — Hideghusvásár. — Budapesti takarmányvásár. — Állatvásárok: Budapesti szurómarhavásár. — Juhvásár. — Bécsi vágómarhavásár. — Bécsi sertésvásár. — Bécsi szurómarhavásár. — Bécsi juhvásár. — Párisi juhvásár. — Lévai marhavásár. — Czeglédi marhavásár. — Keszthelyi országi vásár. — Kolozsvári marhavásár. — Nyitrai marhavásár. — K.-Vásárhelyi marhav.	102
Szerkesztői üzenetek.	102
Kitüntetés. Ő felsége bezenyei <i>Króner-Küffner</i> Ernő mosonyvármegyei földbirtokos és lótenyészbizottmányi elnöknek, a közügyek terén és különösen a gazdasági ügyek előmozdítása körül szerzett érdemei elismeréséül a <i>Ferencz-Józsefrend</i> lovagkeresztjét adományozta.	
Megbizatás. A földmivelésügyi m. kir. miniszter az 1896-iki kiállítási irodájához a titkári teendők ellátására gróf <i>Szapáry Péter</i> miniszteri titkárt rendelte ki.	

Eljegyzések. Palotási *Világhy Gyula* tartalékos honvédhuzárőrhadnagy eljegyezte jesseniezei *Jankovich Mariskát*, néhai jesseniezei *Jankovich Gyula* kamarás leányát. — *Fülesy Pál* urad. gazdatiszt eljegyezte Magyar-Ovárott *Manning* Mariannát, *Manning* János m.-óvári polgár leányát. — *Wölfel* Erzsike eljegyezte *Redl Pál*, nagyszalontai birtokos. — *Kron* Agoston kapuvári adótszt, tartalékos hadnagy, e hó 6-án eljegyezte *Manich* Katikát, *Manich* József uradalmi számtartó leányát, Kapuvárott. — *Popp* Iván gróf Eetz Károly gazdatisztje Grabovóról eljegyezte *Königsdörffer* Frigyes földbirtokos és bérlő nővérét *Ernesztint* Szotinban.

Halálozás. Szentmiklósi és óvári *Pongrácz* Béla özvegye, bölsei *Buday* Hermin élete 52-dik évében Beregszászban meghalt.

Az O. M. G. E. igazgató-választmánya f. hó 19-én, azaz szombaton d. u. 4 órakor a „Köztelek” nagy termében ülést tart. Az ülés tárgysorozatát jövő számunk élén fogjuk közölni.

A papiros szédelgés és a N. Fr. P. Az utolsó hónapokban a bécsi és budapesti tőzsdéken a papirosüzletben egy minden alapot nélkülöző hauserányzat kapott lábra, melyet semmi reális körülmény sem támogat. Az üzletvilág higgadtabb része rég aggodalommal kíséri e jelenséget, melynek következményei előreláthatók. A hauserespekuláczióknak olyanok lesznek az áldozatai, a kik az abnormis állapot előidézésétől távol állottak, mert az értékek rohamos hanyatlása esetén egész közgazdaságunk megrendül. A börzevilág legpronosziorozottabb lapja a „Neue Freie Presse”, mely a börzeügyleteknél eléggé liberális elveket vall maga is erősen kikelt mult vasárnapi számában az értékpapirosoknál észlelhető, de semmivel sem indokolható rohamos ár-emelkedés ellen s egyszerűen a szédelgő spekuláczióknak tulajdonítja; a legérdekesebb közleményében különben az, hogy a tőkének új teret óhajt az érvényesülésre, a miből a gazdahitel szervezésének a kívánatos volta lép szemmel láthatólag előtérbe.

Az örlési engedély megszorítása. Mint a M.-g. írja, a volt miniszterelnök lemondása előtt az örlési engedély ügyében tárgyalásokat folytatott az osztrák kormányval arról, hogy *miniszteri szabályrendelettel állapítsák meg az a százalékokban kifejezett arány, a mely szerint a belföldi malmok vámmentesen behozott búzát örülhetnek és keverhetnek a hazai búza közé.* A vámmentes behozatali kedvezmény igénybevételenek joga ezenfölül nemesak a fővárosi malmok részére volna rezerválva, hanem kiterjesztetnék a vidéki malmokra is, úgy hogy bármely hazai gőzmalom tetszése szerint igénybeveheti majd a vámmentes behozatali kedvezményét. Minthogy a dolgoly rendezésnek módja még mindig igen sok lehetőséget ad a visszaélésekre, alapos megvitatás tárgyává tették a tárgyalások folyamán azt az indítványt is, hogy a vámmentes behozatali kedvezmény helyett ne volna-e helyesebb a *kiviteli prémium* rendszerének életbeléptetése, a mint az a cukorkivitel elősegítésénél történt. A kiviteli prémium eszméjét azonban különböző nehézségek okából végleg elvetették, s ehelyett elhatározták, hogy a *vámhitelezés hat havi terminusának meghosszabbítását egyszerűen betűlják.* s az eső hat hónap lejártával az esedékes vámot a malmoktól *feltétlenül behajtják,* ha azok nem tudják a számszerűen megfelelő lisztmennyiség kivitelét hivatalos adatokkal bebizonyítani. A megkezdett tárgyalásokat, a melyek már ennyire fejlődtek a közbejött kormányválság megakasztotta s befejezését lehetetlenné tette. A kormányzással való ideiglenes megbízás tartama alatt

a kormány nem akarta folytatni a tárgyalásokat, s így a dolog befejezése az új kormány teendője lesz." Ugy látszik tehát a kormány mégis elismerte a fővárosi malmoknak adott kedvezmények jogosulatlanságát, a mit mi oly kitartóan s régóta hangoztattunk.

A milleniumi kiállítás. A mezőgazdaságok ismertetésével és az üzleti berendezésekre vonatkozó csoportos kiállítások rendezésével megbízott VI/2 alcsoport f. hó 7-én tartott ülésében elhatározta, hogy a kiállítás ezen részét érintő kérdésekben lapunk útján időnkint tájékoztatja a gazdaközönséget úgy a foganatosított intézkedések valamint a kiállítás teendőiről. A bejelentések határideje mult év végével lejárt úgy ezen alcsoportra, mint az egész kiállításra nézve. Számszerint elég, sőt mondhatni sok bejelentés is érkezett; csak hogy a bejelentési lapokat sokan hiányosan töltötték ki, úgy hogy igen sokat vissza kellett küldeni átdolgozás és pótlás végett. Ennélfogva a bejelentések száma ma még pontosan nem állapítható meg. A bejelentési lapokból még azon érdekes tanulság is meríthető, hogy a gazdák nincsenek egészen tisztában azzal, mit kelljen kiállítaniok. Ugy látszik sokan vannak, a kik a kiállítást a csoda számbamenő rendkívüli dolgok gyűjteményének szeretik tekinteni s az öntudatos, a normális haladás eredményét, mint előttük természetes valamit a kiállítás keretébe illőnek nem tartják; így hát inkább részt se vesznek. Pedig e nézet tévedés. Eppen ezen kiállítási osztály, a mezőgazdasági üzemek ismertetésének alcsoportja arra van hivatva, hogy hazánk nagy uradalmaitól kezdve a zsellérbirtokig minden gazdasági üzemet felkaroljon s külön vidékek szerinti csoportosítás által a kiállításon róluk egységes s olyan képet mutattasson be, melyből a magyar mezőgazdasági üzletvitel tipikus egésze kidomborodjék. Eppen azért, mert gazdáink ezen momentumra kellő súlyt nem fektettek: indítatva érezte magát az illetékes alcsoport arra, hogy a kiállítás igazgatójánál kieszközölje, miszerint az e tárgyú bejelentések pótlólag is elfogadjassanak. Egyidejűleg tájékoztató pontokat állított össze a bizottság a gazdák részére, mely pontok utbaigazítást nyújtanak arra, hogy miféle adatok és tárgyak kiállításával lesznek képesek egyes gazdaságok a magyar üzemet célirányosan bemutatni. E pontozatokat közelebb ismertetjük. Most csak annyit jegyzünk meg, hogy az idevágó gyűjteményes kiállításokban helyet foglalhatnak a gazdaságban előállított összes gazdasági, erdészeti és mezőgazdasági ipari termékek, állatok rajzai és mintái, térképek, térrajzok, minden nemű épületek rajzai és mintái, vetésforgók, számviteli eredmények, gépek, eszközök rajzai és mintái s általában minden a gazdaságok berendezésének ismertetésére alkalmas tárgyak, rajzok, minták és adatok.

Az 1895. évi tavaszi katonai lóvásárok sorrendje. Az idej katonai lóvásárokat a következő helyeken és sorrendben fogják megtartani: 1. csoport. Tata márczius 15., Győr 18., Galantha 21., Duna-Szerdahely 23., Pusztá-Malomhely 25., Perbete 27., Kéménd 29., Nagy-Salló 31., Léva április 1. — 2. csoport. Zsámbék márczius 15., Lovasberény 17., Székesfehérvár 19., Veszprém 22., Kisczell 24., Szombathely 26., Csorna 28., Szany 30., Pápa április 2. — 3. csoport. Nagy-Perkátá márczius 15., Sárosp 17., Czece 19., Pinezehely 21., Hőgyész 24., Dombóvár 26., Kaposvár 29., B.-Szt-Lőrincz 31. — 4. csoport. Kis-Várda márczius 14., Nyir-Bátor 16., Nyiregyháza 18., Hajdu-Nánás 20., Püspök-Ladány 22., Kunhegyes 24., Török-Szent-Miklós 26., Turkeve 28., Dévaványa 30., Sarkad április 1., Nagy-Szalonta 3., Nagy-Várad 5., Nagy-Károly 7. — 5. csoport. Nagy-Kőrös márczius 14., Czegléd 16., Szolnok 18., Szarvas 20., Békés-Csaba 22.,

Arad 24., Nagy-Szent-Miklós 26., Zsombolya 28., Temesvár 30., Datta április 1., Glogon 4., Mramorak 6. — 6. csoport. Jász-Apáti márczius 14., Heves 16., Hatvan 18., Gyöngyös 20., Füzes-Abony 22., Mező-Kövésd 24., Miskolc 26., Tornalja 28., Rima-Szombat 30., Szikszó április 1., Töketeres 3., Sátoralja-Ujhely 5. — 7. csoport. Ó-Becse márczius 14., Zombor 16., Baja 18., Kalocsa 20., Kis-Kőrös 22., Nagylak 24., Kun-Ágota 27., Orosháza 29., Szentés 31., Hódmező-Vásárhely április 2., Uj-Verbász 4. — 8. csoport. Deés márczius 15., Gyéres 17., Maros-Vásárhely 19., Kóhalom 21., Sepső-Szt-György 23., Zabola 25., Brassó 27., Nagy-Sz. ben 29.

A takarmányszállítási díj-kedvezmény megszorítása. A kereskedelemügyi miniszter a földmivclésügyi miniszterrel történt megállapodás értelmében a szalás takarmányműekre fennálló kedvezményt 1894. év végével hatályon kívül helyezte, de a póttakarmányokra (korpá, kukoricza, burgonya és burgonyatönköly) nézve, az eddig előirt igazoló eljárás mellett megújította. E szerint a szóban forgó kedvezmény 1895. január elsejétől kezdve csak oly küldeményeknek fog megadatni, a melyeknek takarmányozási czelokra leendő felhasználása az illető vármegye közigazgatási bizottságának elnöke, ennek helyettese, vagy a bizottság részéről külön e célra kirendelt valamely hatósági közeg (pl. az inséges járás főszolgabírája) által, a bizottság nevében kiállított, s a feladás alkalmával a szállítmány fuvarleveléhez melléklendő igazolvánnyal bizonyíttatik. Felhívtnak egyben a közigazgatási bizottságok, hogy az igazolásnál visszaélések elkerülése végett kellő elővigyázattal járjanak el s a szóban levő intézkedést a gazdaközönséggel széles körben tudatván, hassanak oda, hogy a kedvezmény első sorban a kisebb gazdák s a szegényebb osztály támogatására szolgáljon. Minthogy a kedvezményes díjtételek csak 10,000 klgot kitevő teljes kocsirakományok után engedélyeztetnek, kívánatos, hogy egyes gazdák kisebb megrendeléseiket kocsirakományokká egyesíteni igyekezzenek. Oly küldemények után, melyeknek takarmányozási czelokra leendő felhasználása bármely okból csak a szállítás megtörténte után bizonyíttatik, a kedvezmény utólagosan, visszatérítés útján, semmiféle körülmény közt sem fog megadatni.

Nemesládonyi gazdakör. A nemes ládonyi olvasókör ez év elejével olvasó és gazdakörre alakult át, minek az lett az eredménye, hogy az új körbe számos új tag iratkozott be, a ki eddig a régi körnek tagja nem volt. Mult évi december hó 31-én tartott meg az alakuló tisztválasztó közgyűlés; a tiszt kar következőleg alakult meg; Elnök: Németh Ferencz, alelnök Josika Lajos, titkár Csay János, háznagy Mogyoroszi Sándor, könyvtárnok Kiss Sándor.

Angol gazdák a határidőüzlet ellen. Londonban december 12. és 13-án az angol gazdák nagy gyűlést tartottak, melynek tárgyát azon kérdés képezte, hogy miképpen lehetne a mezőgazdaságot a borspekulációk tulkapásaitól és a határidőüzletekből eredő káros következményektől megszabadítani. A gyűlés a következő két rezolúciót fogadta el egyhangulag: 1. A központi egyesült angol mezőgazdasági kamara helyteleníti a jelenben fennálló módszert a mezőgazdasági terményekkel üzött határidőüzlettel illetőleg s kéri a kormányt, hogy ezen kérdést haladéktalanul behatóan tanulmányozza. 2. "Tekintettel azon súlyos károsodásra, mely a reális kereskedelmet és mezőgazdaságot a különböző spekuláció határidőüzletek által éri, mérlegelve továbbá azt, hogy ily eljárás a kereslet és kínálat természetes törvényeit megsemmisíti, a mennyiben képzelt, nem létező árukra köt üzletet s a világpiaczen mesterséges árdepressziót idéz elő, kívánni,

sőt követelni kell a törvényhozástól, hogy az olynemű üzletek, melyek nem alapszanak valóságos természetbeni áruszállításon, azok nem reálisak, haladéktalanul tiltassanak be.

Kiváltságos kedvezmény az olasz boroknak. A „Corriere Mercantile” című olasz közgazdasági közlöny utolsó számában azt írja, hogy az olasz bor kivitele Németországba, Svájcba és Ausztriába Triest közvetítésével mellett a mult évben lényegesen megerőséppant, míg a Fiume felé irányított borküldemények mennyisége növekvőben van. Fiume máris gőzpontja lett az olasz bornak, a mely innen Magyarországra és a Balkán félszigetre továbbítatik; ez onnan van, mert a magyar királyi államvasutak kedvezményes áron szállítják az olasz borokat, míg Ausztria az olasz boroknak nem ad tarifális kedvezményeket. Ezeket újságolja a fent nevezett lap; tudomásunk szerint az olasz bor részesül ugyan vámkedvezményben, de hogy az államvasutak kedvezményes áron szállítanak, arról tudomással nem bírnak, de nem is hisszük.

Kertbirtokok minden szükségletüket, a mi kertjük számára: magvakból, legkivált a jelenleg meleggyűkhöz szükséges magvakból, műtrágyákból és szerszámokból kell, legmegbízhatóbb és legjobb minőségben a legutányosabbban Mauthner Ödön budapesti magkereskedéséből szerzik be, a ki az ezen szükségletekre vonatkozó, szándagon illusztrált jegyzéket a vásárolni szándékozóknak ingyen és bérmentve megküldi

GYA INTUNK A CZÉGUNKKEL VALÓ VISSZATÉRÉSRE ELŐL

A magy. kir. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRA
felelősségvállaló
GÖZCSEPLŐGARNITURAI
malom- és más ipari czelokra legalkalmasabb
COMPOUND-LOKOMOBILJAI
és egyéb gazdasági gépek
mindig
a magy. kir. Államvasutak gépgyára
VEZÉRCZÉGNŐKÉRSÉGNEL
BUDAPEST
Füzös közút 41. sz. a.
rendelendők meg.

JUTANYOS ÁRAK TÖBBSZÖR

KÖZEGEINK KÖZJEGYZŐI MEGHATALMAZÁSSAL BIRNÁK

Lapunk mellékleteül veszik t. előfizetőink Szentkirályi Arpád földbirtokos társunk körlevelét az általa nemesített „székely tengeri” vetőmagvárol. Ezen körlevellet annyival inkább ajánljuk figyelmükbe, mert a „székely tengeri” czimvel bel- és külföldön egyaránt sok visszaélés üzetik; az eredeti termelőtől pedig valódi vetőmag kapható.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

Január 10-iki jegyzések 100 kg.-kint.

Búza	uj	74-75 kiló	uj	6.60-6.65	3 óra
Tiszavidéki	76-77	uj	6.60-6.65		
—	78-79	uj	6.65-6.75		
—	80-82	uj	6.75-6.85		
Pestvidéki	74-75	uj	6.55-6.60		
—	76-77	uj	6.60-6.70		
—	78-79	uj	6.70-6.80		
—	80-82	uj	6.70-6.80		
Fehérmegyei	74-75	uj	6.55-6.60		
—	76-77	uj	6.60-6.70		
—	78-79	uj	6.70-6.80		
—	80-82	uj	6.70-6.80		
Bácskai	74-75	uj	6.65-6.70		
—	76-77	uj	6.70-6.80		
—	78-79	uj	6.80-6.90		
—	80-82	uj	6.80-6.90		
Bánsági	76-77	uj	6.55-6.60		
—	78-79	uj	6.60-6.70		
—	80-82	uj	6.70-6.80		

Északmagyarors. 74-75		3 óra	
uj 76-77			
Rozs	I. II.	5.30-5.40	
Árpa, takarmány		5.80-6.15	
" égetni való		6.30-6.80	
" sörfőzdei		7.15-8.15	
Zab		6.90-6.30	
Tengeri ó		6.-6.10	
Káposzta-repcze bansági kivétellel			
Köles		6.20 6.80	

Budapesti gabonátörsde. 1895. január hó 15-én (Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének jelentése a „Köztelek” részére.)

A időjárás e héten igen változó jellegű volt hazánkban bő volt ugyan csapadékban, éjjel azonban hideg hőmérsékletű, de nagyon széles is volt, minek következtében sok helyt a forgalom teljesen szünetelt.

Külföldi piacokon a búzaüzlet szilárd hangvételű volt, a mi impulzusát az amerikai piacokról nyerte. A spekuláció mindazonáltal, dacára az eddigi adatok után itél 20% 1esszabb argentinai termésnek, nem engedte magát nagy mérvben befolyásolni, mivel a készleteket még mindig oly nagyoknak tartják, hogy esetleges külföldi rossz termés folytán azok a jövő évi szükségletek fedezésére is elegendők lesznek. A forgalom ennek következtében csakis a pillanatnyi szükségletek fedezésére szorított, hosszabb határidőjű kötések nem fordultak elő és így csak waggonárúk keltek el magasabb árak mellett.

Röszben a csekély kínálat következtében az árak szinte emelkedtek, úgy, hogy a szeszgyárak ez cikket e héten 5-10 krral magasabb áron voltak kénytelenek bevásárolni.

Árpában az üzlet még mindig lanyha és csakis felső-magyarországi középaru iránt mutatkozott némi kereslet, melyért azonban mult héthez képest magasabb árak nem fizettek, mivel birtokosok félve további lanyhulástól és az eddigi üzlet által deprimálva örültek, hogy árujuk iránt némi kereslet mutatkozott és így árujukat úgy adták oda, hogy azt kérték.

Zabban helyben készáruért magasabb árak jegyeztettek, mivel a közlekedési akadályok miatt e héten igen kevés áru érkezett piacunkra.

Tengeriben az üzletmenet igen lanyha és még további lanyhulás is várható, mivel Oroszországból ajánlatok nagy számban érkeznek.

Határidőüzlet tegnapi tözsdénk kezdetén kedvtelen volt, később azonban a berlini magasabb jegyzésekre megszilárdult, a mi ottani vidéki fedezésekre vezethető vissza.

Az abrak akarmányok piacán a szilárdulás még mindig tartós, a mely hangulat főleg a korpa iránt nyilvánul. Főleg vidéki malmok követelnek magas árakat a nagy készlet hiány következtében: így pl. a korpa ára ab Arad frt 4.40, a mi az ottani búzaárakkal absolute nincs összhangzásban. A jelenlegi korpa jegyzések még ugyan valamivel magasabbak is lehetnek, de mindenesetre január-májusi kötéseknel alapul vehetők.

Szárzamoslékban készlethián szinte szilárd üzletmenet uralkodott.

Határidők árfolyama külföldön.

	január		
	11.	12.	14.
Bécs (100 kgrként frtban.)			
Búza tavaszra	6.84	6.91	6.79
" őszre	7.20	7.18	—
Rozs tavaszra	5.77	5.76	5.78
" őszre	—	6.17	—
Zab tavaszra	6.18	6.17	6.18
Repcze jan.-febr.	10.20	10.15	10.15
Búza máj.-jun.	—	6.89	—
Rozs máj.-jun.	—	—	5.90
Zab máj.-jun.	—	—	—
" őszre	—	—	—
Tengeri máj.-jun.	6.45	6.41	6.43
Uj repcze	11.15	11.20	11.10
Berlin (100 kgrként márkában.)			
Búza máj.	143.—	141.75	142.50
" jun.	143.50	142.25	143.—
Rozs májusra	119.50	119.—	119.75
" június	120.25	119.75	120.75
Zab máj.	116.25	116.—	116.25
Tengeri okt.	—	—	—
Zab június	117.25	117.—	117.—
Páris (100 kgrként frankban.)			
Búza folyó hóra	19.10	19.25	19.10
" febr.	19.30	19.30	19.30
" 4 hó márcziustól	19.40	19.40	19.40
" 4 hó májustól	19.40	19.50	19.50
Liszt folyó hóra	44.10	43.90	44.25
" febr.	44.10	44.—	44.30
" 4 hó márcz.-tól	44.25	44.10	44.20
" 4 hó májustól	44.40	44.25	44.40
New-York (bushel-ként cents-ben.)			
Búza jan.	61.3/8	62.—	61.1/2
" febr.	61.7/8	62.1/4	61.5/8
" márcz.	62.1/2	62.7/8	62.1/4
Búza máj.	62.1/8	63.1/4	62.7/8
Tengeri máj.	51.3/4	51.7/8	51.3/4

Határidők árfolyama Budapesten.

	jan. 11.		jan. 13.		jan. 14.	
	legal.	legm.	legal.	legm.	legal.	legm.
Búza						
Őszre	7.01	7.03	7.—	7.01	7.01	7.02
Tavasza	6.68	6.69	6.66	6.67	6.66	6.67
Tengeri						
Máj.-jun.	6.18	6.20	6.18	.19	6.18	6.20
Jul.-aug.	—	—	—	—	—	—
Zab						
Őszre	—	—	—	—	—	—
Tavasza	6.01	6.03	6.02	6.04	6.—	6.02
Repcze						
Aug.-szept.	—	—	—	—	—	—
Rösz						
Őszre	—	—	—	—	—	—
Tavasza	5.51	5.53	5.52	5.54	5.54	5.56

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor tudósítása a „Köztelek” részére.)

Fedezési vásárlások következtében a szeszárak a hét elején 25 krral drágábban zárulnak.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kont. nyerszesz 14.50 frton lett kínálva és néhány szaz hl. ez áron el is kelt Abauj, Zemplén, Bars és Nyitra megyei állomásokhoz szállítva.

Trencsénmegyei állomásokhoz szállítva azonnali szállításra kontingens nyerszesz 14 frton kelt el. Erdélyi mezőgazdasági szeszgyárak által e héten kínálat nem volt.

Morvaországból exkontingens finomított szesz 13.25 frton lett kínálva, de üzlet a magas ár folytán nem létesült.

A budapesti piacon az üzlet élénkebb volt és több tétel finomított szesz 53.50 frtig lett zárulva. Élesztőszesz vidéki regálebélők által 54.25 frtig vásároltatott. Exkontingens nyerszesz 14.25 frtig, denaturált szesz 19.25 frtig.

Fiumébe 56 q finomított szesz érkezett Magyarországból.

A kontingens nyerszesz ára Budapesten 15.50-15.75 forint.

Vidéki szeszgyárak közül Temesvár, Losonc, Bács, Baja, Kenyérmező, Nagyvárad, Arad 25 krral drágábban, a többiek változatlanul jegyeznek.

Budapesti szilárdítók e héten: Finomított szesz 53.50-53.75 frt, élesztő szesz 54.25-54.50 frt, nyerszesz adózva 52.50-52.3/8 frt, nyerszesz adózatlan 14.—14.50 frt. Denaturált szesz 19.25-19.50 frt.

Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül budapesti vasutállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendőek.

Bécs. (Eredeti távirat.) Élénk vételkedv mellett kontingens nyerszesz azonnali szállításra 15.80-16 frt.

Prága. (Eredeti távirat.) Kontingens burgonyaszesz adózva 51.—51.1/8 frt.

Szárzamoslék. Igen szilárd gyér készletek folytán 25 krral drágább. Jegyeztetik 6.30-6.40 frton 100 kilonként zsák nélkül.

Élelmiszerek a budapesti hetivásáron. 1894. év január 15-én (A fő- és székvárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Halvásár a hálteren. A fővámteri, Ferencz-József-rakparti és hálteri piacra 9 helybeli halász és halkereskedő által 30 q. és vidéki — kocsin — q. összesen 30 q. kevert hal hozott. A vásár lanyha volt, az árak nem változtak.

Viszont elárúsítók fizették a hal q-át: nagy élő 80-100, nem élő 48-70, közép nagy élő 52-75, nem élő 38-50, apró élő 15-20, nem élő 10-15 frtig.

Vad. Hozott a fővámteri piacra vasp. 180 drb. hajón kb. — drb., 2 kocsin 40 db, gyalogárusok által kb. 220 db, összesen 440 db. A vásár lanyha volt. A következő árak jegyeztettek: nyul 1 db 80-110 krig, fogoly —, vad réce 80-90, vad lud —, fenyő madár 1 csomó (4 drb) 60-65 krig.

Baromfi. Hozott a fővámterre vaspályán kb. 3000 db, hajón kb. — db, 6 kocsin kb. 600 db, helybeli árusoktól kb. 4000 darab, összesen kb. 7600 db. A vásár lanyha volt. Nagyban árak páronként: tyuk 110-130, csirke 90-120, kappan hizott 180-280, kappan sovány 150-180, réce hizott 300-320, réce sovány 200-230, lud hiz. 550-700, sovány 300-320, pulyka hizott 450-500 sovány 360-400, gyöngytyuk 100-110, galamb 30-50 krig.

Az újavásártéri piacra felhozott a szokott községek vasp. kb. 600 db., kocsin 130 db., gyalogárusok 200 drb., helybeli árusok 800 drb., összesen 1730 drb. hoztak. A forgalom élénk. Az árak páronként következők: tyuk 120-140, csirke 75-120, hizott kappan 240-260, sovány kappan 180-200, hizott réce 250-320, sovány réce 180-200, hizott lud 600-800, sovány lud 320-350, hizott pulyka 500-600, sovány pulyka 400-420, gyöngytyuk — galamb pecsenyének — krig.

Az István-téri élelmi piacra élő baromfi helybeli és vidéki árusok által kb. 800 pár hozott fel, árak a következők: páronként tyuk 120-140, csirke 80-120, kappan hizott 180-240, sovány 140-150, réce hizott 200-300, sovány —, lud hizott 500-600, sovány 350-400, pulyka hizott 500-600, sovány 300-400 kraigézarig.

Tisztított baromfi helybeli és vidéki árusok által kb. 2000 db, árak darabja jérece 80-90, csirke 40-60, kappan hizott 90-120, réce hizott 150-200, félkővér 110-120, lud hizott 250-300, félkővér 200-220 pulyka hizott 250-300, félkővér 200-250, ludmáj 1 db 20-60, 1 kg. 180-200 kraig. A forgalom élénk.

Tojás. Hozott a fővámterre vaspályán kb. 12000 drb., hajón kb. — drb., 4 kocsin kb. 28000 drb., helybeli árusoktól 20000 drb., összesen kb. 60000 drb. A vásár élénk. Nagyban árak: 1 láda friss (1440 db.) 4600-4800 kr., 40 krért — drb., meszes egy láda 3800-4000 kraig.

Az újavásártéri piacra felhozott a szokott községek vasp. kb. 1400 drb., kocsin 1800 drb., gyalogárusok 500 drb., helyb. árusok 8000 darab, összesen 11500 darab friss tojás. A forgalom élénk. A következő árak jegyeztettek: friss tojás 1 drb 3-4, 100 darab. 290-380, 40 krért 10-12 drb., 1 láda 1440 drb., 4800-5000, meszes tojás 1 db 3-3, 100 drb 270-280, 40 krért 13-14 drb; 1 láda 1440 drb — kraig.

Zöldség. Hozott a Ferencz József-rakpartra vasp. 300 q, hajón — q, 12 kocsin 60 q, helyb. árusok kb. 400 q, össz. kb. 760 q vegyes zöldség. A vásár k. Nagy. árak 100 cs. sárga répa 400-500, 100 cs. petrezselyem 400-600, 100 drb vörös répa 100-140, 100 db ze. r 100-200, 100 db karalábé 100-130, 100 db fejes káposzta 500-1000, 100 db. kelkáposzta 100-160, 100 drb. fejes saláta —, 1 q belföldi burgonya —, 1 kosár — kg. —, 100 drb ugorka salátának való —, 100 drb. tök főzeléknek —, 1 kosár (20 darab) karpfiol 170-200, 1 kósár hüvelyes zöld borsó (20-30 kgr.) —, 100 drb. savanyítani való ugorka —, 1 mm. fehér répa —, 100 drb fekete retek 140-160 100 db v. káposzta 600-1000, 100 paradicsom — 1 cs. petrezselyem —, 1 db vörös répa — 1 q vörös hagyma 500-550, 1 q foghagyma 2400-3000, 1 q sárga répa 600-600, 1 q petrezselyem 700-800, 1 q burgonya 230-300 kraig.

Felhozott az újv. írt: piacra a szokott községek kb. 14 szekéren kb. 84, gyalogárusok által 36 q, össz. mintegy 120 q veg. zöldség. A forgalom élénk. Az árak a következők: Burgonya vasp. 1 kg. 3-4 kr, 1 q 23-300, 1 lt. 1/3-3, 1 zsák 80-150, karalábé 1 kg. 5-6, 1 db 1-3, 100 db 100-160, fejeskáposzta 1 kg. —, 1 q —, 1 db 10-20, 100 db —, vörös káposzta 1 kg. —, 1 drb —, sa anyított káposzta 1 kg. 12-14, 1 q 1000-1100, kelkáposzta 1 kg. 5-6, 1 drb 1-3, 100 drb 80-200, fejjessaláta 1 drb —, 1 kg. —, 100 db. —, zöld bab hüvelyes 1 kosár —, fejtett 1 liter —, borsó fejtett 1 lr —, zöld paprika 1 kg. —, 100 darab — kraigézarig.

Gyümölcs. Hozott a Ferencz Józsefrakparti piacra vasp. kb. 200 q, hajón kb. —, kocsin kb. —, helyb. árusoktól kb. 300 q, össz kb. 500 q vegyes gyümölcs. A vásár közép volt. Nagyban árak: 1 fajalma 1 kg. —, 1 db —, 1 q 1600-2500, közönséges alma 1 kg. —, 1 db —, 1 q 800-1400, fajkörte 1 kg. —, 1 db —, 1 q —, közönséges körte 1 kg. —, 1 db —, 1 q —, Szent-János kenyér 1200-1300, közönséges szőlő 1 kg. —, gesztenye belföldi 1 q —, 1 liter —, olasz gesztenye 1 q —, 1 liter —, 1 q tiroli gesztenye —, 1 q köz. dió 1600-2000, 1 q mogoró 2200-3000, 1 q birs alma —, 1 q aszalt szilva 800-1000, 1 q naszpolya —, 1 q hordós füge —, 1 q koszoru füge 1400-1600, 1 láda narancs (200-300 db) 300-350, 1 láda citrom (300-360 db) 290-320, 1 q datolya —, 1 q aszaltkörte —, 1 q méz — kr.

Az újavásártéri piacra felhozott a szokott községek vasp. kb. — q, kocsin kb. — q, gyalog és helybeli árusok 34 q, összesen 34 q vegyes gyümölcs. A forgalom élénk. Árak a következők: fajalma 1 kg. 22-30, 1 drb 2-6, 100 drb. 180-470, közönséges alma 1 kg. 14-16, 1 puttony —, 1 darab 1-2, 100 darab 80-130, fajkörte 1 kg. —, 1 drb —, 100 drb —, 1 kosár —, 1 puttony —, közönséges körte 1 kg. —, 1 liter —, 1 drb —, 1 kosár —, 1 puttony —, csemege szőlő 1 kg. 70-80, közönséges 1 kg. —, 1 kosár —, gesztenye belföldi 1 kg. 12-14, 1 liter 10-12, olasz 1 kg. 22-22, 1 liter 14-14 kraig.

Hideghusvásár az István-téri élelmi piacon. 1895. január 15-én. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott Budapestről 110 árus 65 db sertést, 40 db süldőt, 3000 kg. friss húst, 1000 kg. füstölt húst, 2000 kg. szalonnát, 500 kg. hájat. Czeglédről 13 árus 162 drb sertést, 370 kg. friss húst. Nagy-Körösről 9 árus 147 darab sertést. Györkönyről 2 árus 8 db sertést. Szakályról 1 árus 5 db sertést. Izsákról 1 árus 206 kg. friss húst. Mőzsről 1 árus 6 db sertést. Pinczehelyről 1 árus 6 db sertést. Lajos-Mizséről 1 árus 4

ZSDE.

3 óra
6.65
6.75
6.85
6.60
6.70
6.80
6.60
6.70
6.80
6.70
6.80
6.90
6.60
6.70
6.80

db sertést. Monorról 4 árus 22 db sertést, 25 db süldőt. Madocsáról 2 árus 15 db sertést. Dunaföldváról 3 árus 26 db sertést. Paksról 1 árus 7 db sertést. Zombárol 1 árus 7 db sertést. Duna-Vecséről 1 árus 7 db sertést.

A forgalom élénk. Arak a következők: Friss sertéshus 1 kg. 44-48, 1 q 4100-4400, süldőhús 1 kg. 56-60, 1 q 4800-5000, füstölt sertéshus 1 kg. 60-64, 1 q 5700-5800, szalonna zsirnak 1 kg. 46-50, 1 q 4400-4500, füstölt szalonna 1 kg. 52-64, 1 q. 4700-4800, hárj 1 kg. 50-52, disznózsir 1 kg. 58-60, 1 q 5100-5200, kocsonyahus 1 kg. 28-36 krajczárig.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mesterutca, 1895. január 15-én A székesfőv. vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott a szokott községekből 121 szekér réti széna, 21 szekér muhar, 27 szekér zsupszalma, 15 szekér alomszalma, 4 szekér takarmányszalma, 38 szekér tengeriszár, 2 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabos kukkőny, köles stb.), 2000 zsák szecska. A forgalom élénk. Arak q-ként következők: réti széna 340-400 mular 120-130, alomszalma 140-160, zsupszalma 140-150, takarmányszalma 240-400, tengeriszár —, egyéb takarmány —, szecska 200-220, ujrétiszéna —, 6-széna — krajczárig. Összes kocsiszám 245.

Bécsi vágómarhavásár. 1895. jan. 14. (A bécsi marha- és húspóztár jelentése a „Köztelek” részére.) Összes felhajtás 5059 db. Ebből magyar 2274 db, galicizai 877 db, bukovinai 192, németországi 1716 db. hizott 3898 db., legelő — db., fiatal 1161 db. Össz 3872 db., bika 412 db., tehén 648 db., bivaly 127 db.

A nagymérvű, a mult hetinél 700 darabbal több felhajtás daczára a kereslet meglehetősen élénk volt s az árk prima minőségűnek csak 1 frral, középminőségű árúnál 1-50 frral estek.

Árak: magyar prima 65-67 frt, sekunda 58-64 frt, tertia 54-57 frt. Galicizai prima 62-64 frt, sekunda 58-61 frt, tertia 54-57 frt. Németországi prima 66-68 frt, sekunda 59-65 frt, tertia 55-58 frt. Legelőmarha: szerb és magyar —, rosszabb minőségű — frt. Bika 23-36 frt é. s., tehén 22-34 frt é. s., bivaly 18-23 frt é. s. (Az összes eladások, kivéve az é. s.-sel (élőszuly) jegyzetteket, vágószulyban értendők.)

Egyes eladások:

Magyar hizó ökrök. Eladók:

	Prima		Kivérés	
	100 kg. vágószulyon	% levonás	100 kg. vágószulyon	% levonás
Blau testvérek, Temesvár	66 1/2	37 1/2	—	—
Grubits Sándor, Kopháza	60	40	58	42
Grünwald és társa, Budapest	—	—	—	—
Guthjahr M. & Co, Arad	—	—	—	—
Graumann Gusztáv, Pécs	—	—	—	—
Gyulavári uradalom	—	—	—	—
Hacker L., Sopron	63	39	63	40
Hacker Miksa, Sopron	64	38	63	40
Józsefv. spirituszfinomító-gyár, Temesvár	67	37	64	40
Kellner D., Pápa	34 é. s.	—	—	—
Lederer és Kálmán, N.-Várad	66	37 1/2	62	39
Lőw Sámuel, B.-Szt.-György	31 é. s.	—	—	—
Lőwinger Salamon, Sárvár	58	40	33 1/2 é. s.	40
Moskovits Adolf, N.-Várad	65	38	62	40
Neumann testvérek, Arad	67	36 1/2	64	39 1/2
Pairisch János, Kopháza	57	42	54	32
Reichenfeld Samu, Körmend	—	—	—	—
Salgó Dani, Pusztá-Turpásztó	58	41	56	43
Szendeff Mihály, N.-Kikinda	—	—	—	—
bikákért	58	41	—	—

Erdélyi hizó ökrök. Eladók:

Br. Bors és társa, M.-Vásárhely	67	37	64	40
Hager &, Comp Agnetlen	60	39	—	—
Urmánczi F. Toplicea	59	40	57	42

Német hizó ökrök. Eladók:

Blau testvérek, Temesvár	68	38	66	39
Frisch J., Versecz	65	38 1/2	63	39
Hacker Miksa, Sopron	63	39	—	—
Neumann testvérek, Arad	68	38	65	41

Bécsi sertésvásár. 1895. január 8. Be lett jelentve: 9128 drb. Felhajtás: 1987 drb fiatal sertés 6525 drb kövér sertés. Összesen: 8512 drb.

Irányzat lanyha.

Árak kilónként élőszulyban fogyasztási adó nélkül: prima 39-40 kr., közepes 37-38 könnyű 34-36 kr., fiatal sertés 32-41 kr.

Bécsi szurómarhavásár. 1895. január 10-én. Felhozott: 3170 borju, 1833 élő sertés, 1316 kizsigerelt sertés, 79 kizsigerelt juh, 30 bárány.

A borjuárak a mult hetéhez hasonlók, kizsigerelt sertésárak kilónként 1-2 krral emelkedtek.

Árak kilogrammonként: kizsigerelt borju 40-46 kr., prima 48-52 kr., primissima 54-64 kr., élő borju — kr., prima — kr., primissima —

kr., fiatal sertés 32-41 kr., kizsigerelt sertés nehéz 40-45 kr., süldő 44-52 kr., kizsigerelt juh 24-36 kr., bárány páronkint 4-10 frtig.

Bécsi juhvásár. 1895. január 10-én. Felhajtás: 3283 darab juh.

Az üzlet lanyha.

Árak: export juh 18-25, raczka — frt, selejtes juh 8-16 frt páronként.

Párisi juhvásár. 1895. január 14-én. Felhajtás 13542 drb juh.

Irányzat rossz.

Lévai marhavásár. Január 7-én. (Kőnya József tudósítása a „Köztelek” részére.)

Szarvasmarhavásár. Felhajtott 457 drb. Jegyeztetik: Igásökor kisbirtokos czéljaira 260-295 forintig, Tarka ökor I. osztályu 190-220 frtig, II. oszt. 184-200 frtig, Magyar tinó 2 éves 42-75 frtig. Német tinó 2 éves 64-90 frtig, 3 éves 100-155 frtig páronkint, Magyar tehén tenyésztésre 30-42 frtig, levágásra 44-48 frt. Tarka tehén tenyésztésre 60-83, levágásra 70-80 frtig, friss fejős 100-135 forintig. Tarka üsző 2 éves 26-50 frtig.

Miután Bars vármegye területére a marhák közt uralgó ragadós tüdőlob miatt, zár alá vetetvén, más megye területére a szállítás betiltatott, ez oknál fogva a vásár igen lanyha volt.

Lővásár. Felhajtott 893 darab. Jegyeztetik: Igás-ló könnyebb 90-105, nehezebb 118-175, parasztló 50-55, vágóra 10-25 frtig.

Sertésvásár. Felhajtott 96 drb. Jegyeztetik: Nevelő-kocza malacz nélkül 5-19 frtig, süldő 1 éves I. minőségű 16-21.50 frtig, II. minőségű 10-18 frtig, süldő 2 éves I. minőségű 20-25 frtig dbonkint.

Czegledi marhavásár. Január 13-án. (Hörömpő Ferenc tudósítása a „Köztelek” részére.)

Szarvasmarhavásár. Felhajtott 1150 darab. Jegyeztetik: Igásökor urasági I. osztályu 250-300 frtig, II. osztályu 200-260 frtig, kisbirtokos czéljaira 14-180 frtig, tarka ökor II. osztályu 140-180 frtig páronkint, magyar tinó 3 éves 60-80 frtig, német tinó 3 éves 60-80 frtig, magyar tehén tenyésztésre 50-80 forintig, tarka tehén tenyésztésre 50-80 forintig, levágásra 60-110 frtig, friss fejős 50-100 frtig, magyar üsző 3 éves 45-60 forintig, tarka üsző 3 éves 45-60 forintig darabonkint.

Takarmányhiány miatt a vásár igen lanyha volt.

Lővásár. Felhajtott 460 darab. Jegyeztetik: Igás-ló könnyebb 60-150 frtig, nehezebb 100-180 frtig darabonkint.

Sertésvásár. Felhajtott 560 drb. Jegyeztetik: Nevelő-kocza malaczostól 20-50 frtig, malacz nélkül 20-40 frtig, Süldő 1 éves 8-15 frtig darabonkint. Igen lanyha.

Keszthelyi országos vásár január hó 10-én. A zord hóviharos idő miatt a vásár megbukott s lesz-e helyette a jövő hóban vásár tartható, még nem tudható.

Daczára a rossz időnek felhajtott mintegy 100 db szarvasmarha és 30 db ló. Ebből eladatott 60 db tehén 75-100 frtjával, 6 db ló 50-80 frtjával. Egyéb üzlet nem történt.

Kolozsvári marhavásár. Január hó 7-9.

Szarvasmarhavásár. Felhajtott 1690 db. Jegyeztetik: Igásökor urasági 270-350 forintig, kisbirtokos czéljaira 160-250 frtig, magyar tinó 1 éves 60-70 frtig, 2-3 éves 100-120 frtig, mustra ökor magyar 140-160 forintig páronkint, magyar tehén tenyésztésre 50-70 frtig, levágásra 60-75 forintig dbonkint magyar üsző 1 éves 40-50 frtig, 2-3 éves 60-80 frtig, bivaly-ökor 180-270 frtig, tehén 120-190 frtig páronkint.

Felhajtás kevés, forgalom lanyha.

Lővásár. Felhajtott 50 darab. Jegyeztetik: Paraszt-ló 25-70 frtig dbonkint.

Sertésvásár: Felhajtott 650 db. Jegyeztetik: Süldő 1 éves II. minőségű 9-12 frtig, 1 és fél éves II. minőségű 14-18 forintig, 2 éves 18-22 forintig darabonkint.

Felhajtás közepes, forgalom lanyha.

Nyitrai marhavásár január hó 11-én (Réleky tudósítása a „Köztelek” részére.)

Szarvasmarhavásár. Felhajtott 293 darab. Jegyeztetik: Tarka ökor I. osztályu 300-320 frtig, II. osztályu 250-255 frtig, német tinó 3 éves 100-121 frtig páronkint, tarka tehén tenyésztésre 48-122 frtig, tarka üsző 3 éves 80-122 frtig dbonkint.

Irányzat, vevők hiányában igen lanyha.

Lővásár. Felhajtott 249 darab. Jegyeztetik: Remoda-ló 64-75, kocsis-ló (hintós) 80-100, parasztló 40-70, vágóra 10-26 frtig darabonkint.

Sertésvásár. Felhajtott 10 darab. Jegyeztetik: Süldő 1 és fél éves 16-29 frtig.

Kézdi-Vásárhelyi marhavásár. Január 5. és 6-án (Boda Gergely tudósítása a „Köztelek” részére.)

Szarvasmarhavásár. Felhajtott 1458. Jegyeztetik: Igásökor I. osztályu 340-395 frt, II. osztályu 270-334 frt, kisbirtokos czéljaira 240-270

frt, magyar tinó egyéves 52-80 frt, két éves 65-102 frt, három éves 110-200 frt, mustra ökor, magyar 260-325 frt, magyar tehén tenyésztésre 140-190 frt, levágásra 115-180 frt, magyar üsző 2 éves 46-65 frt, 3 éves 60-80 frt, bivalyökor 110-146 frt, bivalytehén 120-190 frt páronkint.

Lővásár. Felhajtott 405. Jegyeztetik: Remonda-ló 460-610 frt, igás ló könnyebb 280-320 frt, nehezebb 210-245 frt, kocsis-ló (hintós) 250-310 frt, parasztló 60-242 frt páronkint.

Sertésvásár: Felhajtott 361 drb. Jegyeztetik: Nevelő-kocza malaczostól 65-110 frtig, malacz nélkül 44-85 frtig, süldő 1 éves I. minőségű 32-40 frtig, II. minőségű 28-34 frtig, süldő 1 és fél éves I. min. 36-48 frtig, II. min. 33-42 frtig, süldő 2 éves I. min. 50-64 frtig, II. min. 41-53 frtig dbonkint.

Az egész vásár a lehető legrosszabbnak mondható, minek oka a kereslet hiányában rejlik. Ezen tény igazolja az, hogy a két napon felhajtott 1663 drb szarvasmarhaból és lóból 326 vásár kötöttet.

Vásárlások többnyire tenyésztési és nevelési czélokra kötöttek, kereskedelmi czélokra vásárolt kézdi-vásárhelyi Török István 16 darab mustra ökrök; gazdasági czélokra pedig dr. Sinkovits Ottó, szentkatalini nagybirtokos vásárolt 8 drb I. osztályu ökröt, párját 369-390 frtig.

Szerkesztői üzenetek.

N. Z. Fiátfalva. Köszönjük szíves érdeklődését lapunk iránt. Hozzánk intézett kérdésed tanulmányozás és referálás czéljából kiadtuk egyik szakembereinknek. A válasz beérkezéséig méltóztatásuk türelmével lenni.

Sz. E. János. Kérdésed már megjelent lapunk ez évi 4-ik számában. A feleletet térszűke miatt még nem hozhattuk a kérdéseket beérkezésük sorrendje szerint intézzük el.

Pta Kaszaper Csanádmegyéből szerkesztőségünkbe hozott rovarok két fajhoz tartoznak, nevük: 1. A gabona futó bogár (Zabrus gibbus F.) 2. A vetési pattanó bogár (Agriotes lineatus). Mindkét fajnak nem a kifejldött alakjai, hanem álczái voltak az átadott dobozban.

B. M. Budapest: Közleményed lapunk zártakor vettük, mely okból a mai számból kimaradt. A jövő számban sorát ejtjük.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Bernát István, dr. Darányi Gyula, Forster Géza, Galgóczy Károly, dr. Hagara Viktor. — Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. — Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztőtitkárja. — Segédszerkesztő: Jeszenszky Pál.

Gőzcséplők

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácscsal, árk és feltételek közlésével szívesen és díjmentesen szolgál

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR

részvény-társulat

Gyártelep: Budapest, külső vácsi-út 7.

Csimre ügyelni tessék!

A földmivelésügyi költségvetési vita.

Miklós Ödön: T. ház, e kérdésnél is jelezte a t. miniszter ur beszé-
dében, hogy igenis erre nézve, a gazdasági szakoktatás reformjára nézve
intézkedni kíván. Erre az egész program készen van és ez a ja-
vaslat felöleli a legmagasabb gazdasági kiképzést az egyetemi
kvalifikációtól kezdve, le az utolsóig, a földmivesek kiképzéséig.
(Egy hang balfelől: Nem kell egyetemi kiképzés!) Hát, t. képvil-
selőtársam talán nem helyesli ezt a felfogást? Én egészen más vé-
leményen vagyok, mert Magyarországon azon társadalomnak, a
melynek kezében a legtöbb föld és a legnagyobb vagyon van;
igenis, kell adni oly egyetemi kiképzést, mely őt a magyar föld
miveléséhez, hogy úgy mondjam hozzáköti s arra képesíti is. (He-
lyeslés jobbfelől.) Ma Magyarországon t. ház, a vagyonosabb föld-
birtokos osztályból mindenki politikával foglalkozik. (Felkiáltások
jobbfelől: Ez a baj!)

De nem foglalkozik általában az az osztály azon magasabb
jelentőségével a mezőgazdaságot előbbre vivő tudományoknak. Ha
egyetemünkre gondolunk, ott látjuk az arisztokráciának, a nemesi osztá-
lynak, a vagyonosabb polgárcsaládoknak fiait, és ezek ma ott
semminemű gazdasági képzettséget sem nyerhetnek.

Ép azért elfogadta a t. miniszter ur azon nézetét, hogy ifjusá-
gunk egyetemi kiképzésével hozzuk kapcsolatba a legfelsőbb mező-
gazdasági kiképzést is, megadván nemcsak az elméleti, hanem a
gyakorlati fejlődés módzatait is, mert addig nem lehet ezen intel-
lektuális kérdés egészét felölelni, míg meg nem hódítjuk a gazda-
sági társadalmat ezen irányzatnak, míg bele nem viszzük ezen
mezőgazdasági ismereteket azokba, a kik leginkább vannak és
lesznek hivatva a mezőgazdaság érdekében úgy a parlamentben,
mint azon kívül az életben is helyt állani. (Általános élénk helyeslés)
ez a gazdasági szakoktatásnak szerintem egyedüli helyes irányzata, a
mely mellett az alsóbb fokozatban meg akarjuk tartani a tanin-
tézeti képzést azon a színvonalon, mely ezeknek hivatása, és a
melyre valók. (Helyeslés.) Egy erős mezőgazdasági társadalom ér-
dekében erős gazdatiszti osztályra is van szükségünk, ezt pedig a
gazdasági tanintézeti helyes kiképzetés alapján érhetjük el.
Minderre vonatkozólag, t. ház, az alapvető munka készen van, és
abban a tervezetben a földmivesiskolákban a sulyt az igazi föld-
mivelők kiképzésére óhajtjuk fordítani. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

A kik onnan kikerülnek, ne arrogálják azt, hogy hivatva van-
nak uradalmi tisztartóságokra, hanem saját földjük mivelésére,
vagy legfeljebb mint földmivelő előmunkások képesítve. Mind ez
már elő van készítve, t. ház, hiszen jelezte a t. miniszter ur, hogy
e célra nagyobb összeget is szándékozik a törvényhozástól kérni.

Zárom szavaimat, t. ház, azzal, a mit már akkor volt szeren-
esém mondani, mikor a kormányzat körében mai állásomat elfog-
laltam: hogy, szerintem is földmivelésügyi kormányzat nem eléged-
hetik meg a mindennap eléje toluó adminisztratív feladatok meg-
oldásával, hanem ezen kormányzat, melynek gyökere, a nemzet
gyökere arra van hivatva, hogy mindazon kérdéseket inicziálja, fel-
vesse és meg is tudja oldani, a melyek a földmivelésügyi politika
egész mezején megértek.

Hetedik nap. (Deczember 13.)

Tóth János: T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Ha a földmivelésügyi
vita ily előrehaladott stádiumában felszólalok, természetesen azt azért, mert
úgy vagyok meggyőződve, hogy hazánk földmivelésügye, állami és
nemzeti érdekeinknek nem megfelelő állami igazgatás által egész-
ségtelen mederbe sodortatott.

Hazánk mezőgazdasági és közgazdasági válsága nem muló
természetű, hanem napról-napra aggasztó jellegű válságba jutott.
Ha kutatom ezen mezőgazdasági válság okait, első és legfontosabb
oknak tűnik fel előttem az, hogy hazánkban nincsen határozott,
önálló nemzeti földmivelésügyi politikája. (Igaz! Ugy van! a szélső-
baloldalon.) Egy agrikultur állam összes állami szervezetében csak
úgy lehet erős és hatalmas, ha öntudatos gazdasági egyéniség, a
mely összes érdekeit ismeri és ezen érdekek érvényesítésére nem
csak törekszik, de azokat érvényesíteni tudja is. (Élénk helyeslés a
szélsőbaloldalon.) Ehhez pedig föltétlenül szükséges t. ház, hogy
egy államnak öntudatos, határozott nemzeti politikája legyen, a
melyet önmaga állapít meg, szükséges, hogy annak a megállapi-
tásába idegen tényező beleavatkozni képes ne legyen, mert ha ezt
tűrni kénytelen, akkor gazdasági érdekei, ezen idegen tényező
gazdasági érdekeinek lesznek alávetve. (Igaz! Ugy van! a szélső-
baloldalon) ezen idegen tényezőktől függésbe jut, a mi nem öli meg
ugyan, de huzamosabb időre bizonyosan nyomorékká teszi.

Ily gazdasági függésben áll Magyarország Ausztriával és ezen
gazdasági függésnek legkiáltóbb és legsajnálatosabb jeleit látjuk
kereskedelmi és vámszerződéseinkben. A Romániával kötött szer-
ződés tárgyalásának alkalmával volt szerencsém rámutatni ezen

szerződésnek a mezőgazdaságra származó hátrányaira, abbeli meg-
győződésnek adván kifejezést, hogy ez a szerződés tisztán az
osztrák ipar érdekében, a román piac megnyerése végett erőszak-
koltatott reánk, a miért is Románia piacza átengedéseért a szabad
kereskedelmet kötötte ki nyersterményei számára, pedig tudjuk,
hogy Románia nyerstermelésének területét az utolsó 5 esztendő-
ben majdnem megháromszorozta és nyersterményeinek 60%-át nem
a belföldön fogyasztja el, hanem a legnagyobb mértékben, 40%-át
hozzánk exportálja. Ebből hazánk mezőgazdaságára oly nagy hát-
rány háramlik, hogy mezőgazdaságunk egyéb súlyos bajai mellett
előbb-utóbb válságba kerül. Az idő nagyon hamar igazolta akkori
állásfoglalásunk helyességét; mert egy czéltudatos nemzeti politika
hiánya, mint a mely nyilvánul romániai, orosz és olasz vám s ke-
reskedelmi szerződésekben, előbb-utóbb hazánk mezőgazdasági sir-
halmára fogják ültetni, az osztrák ipar virágát (Élénk helyeslés a
szélsőbaloldalon.) Egy önálló nemzeti gazdasági politikájával nem
lehetne összeegyeztetni azt, hogy idegen nyerstermékek hazánk
piaczaire és legnagyobb fogyasztási piacainkra s az osztrák örökös
tartományok piaczaival vámmentesen beözönöljenek, miáltal itt is, ott
is veszélyes versenytársként szerepeljenek hazai nyerstermékeinknek
és ezeknek értékesítését bénítják meg.

Nem lehetne összeegyeztetni egy öntudatu nemzeti politikával
az idegen gabonának adott szállítási vasuti tarifális kedvezménye-
ket és nem lehet összeegyeztetni az őrési engedélyeket és vár-
hitelezéseket, melyek ma már nem általános érdekeinket szolgál-
ják, hanem egy közgazdasági nagyobb fontosságukat ma már rész-
ben elveszített és az eredményekből folyó előnyüket magánuk
monopolizáló malomegyesület parciális érdekeit szolgálják. Erre a
malomkérdésre nem akarok részletesebben kiterjeszkedni, mert az
nagyon tüzetesen és bőven meg lett világítva a vita során; csak
azon meggyőződésemet akarom kifejezni, hogy szerintem a kar-el-
malmok törvényesítését követnek el akkor, a mikor a behozatali
vám díj aluli mentességüknek törvényben kikötött feltételeit, neve-
zetesen a kikészítési eljárásra behozott áruknak bizonyos határidő-
ben tovább kivitelét és a gabona azonosságának biztosítását nem
teljesítik. Midőn kormányaink ezt elnézik és erre a malmokat nem
szorítják, segédkezett nyujtanak ezen törvénysértésre. (Igaz! Ugy
van! a szélsőbalalon.) De ezen idegen gabnamennyiségnek hazánk
mezőgazdaságára káros hatása nemcsak abban áll, hogy itt ver-
senytársként szerepelnek, nemcsak abban, hogy a hazai fogyasztás
tárgyát képezik, hanem főleg abban, szerintem, hogy maguk a
malmok által spekuláció tárgyává tétetik és így eszközül használ-
tatik fel hazai gabnánk árának a lenyomására.

Második főokául látom én t. ház — és ezt úgy hiszem, joggal
fel lehet hozni — közgazdasági bajainknál — a tőzsdei különbözeti
játékot. Hazánkban a reális üzleteket annyira háttérbe szorították
már az irreális, differenciális üzletek, hogy a budapesti tőzsdén az
effektív kötések, vagyis az áruk átadásával járó kötések, az összes
kötéseknek körülbelül 16%-át teszik, míg az átutalt kötések 84%-át.
Ennek káros hatása a mezőgazdaságra legnagyobb részben abban
áll, hogy a tényleges termelés és a tényleges szükséglet, a mi a
gabonaárak meghatározásának valódi tényleges alapját képezik, ma
már elvesztették irányadó befolyásukat a gabonaárak megállapítására,
hanem arra e helyett, a differenciális üzletek bírnak döntő befo-
lyással. És ennek káros hatása legfőképpen abban nyilvánul, hogy
meg van a lehetősége, sőt ténye is annak nálunk, hogy egyes na-
gyobb pénzérdekszövetségek összeállanak és manővereikkel huz-
amosabb ideig befolyásolják, a gabonaárakat lenyomva tartják.
Látjuk, hogy más téren is nyilvánulnak ezen tőzsdei üzleteknek
káros hatásai, a mennyiben ezen játékszenvedély oly embereket is
bevon ezen házárjátékba, a kiknek semmi ismeretük sincsen
ezen üzletekről és lelketlen üzerek martalékává lesznek. (Ugy van!
a szélsőbaloldalon.)

Mikor látjuk, t. ház, hogy ma már az amerikai és a porosz
törvényhozás s az angol gazdaszövetségekben s kereskedelmi kama-
rákban határozott javaslatok formájában foglalkoznak azzal, hogy
ezen tőzsdeüzletek köllő korlátok közé szorítsanak és hogy meg-
mentessék a gazdaközönség, a mezőgazda azon pusztító nyomás
alól, a melyet a gabonának korlátlan mennyiségben üzérkedésrefel-
használása folytán szenvednek, nézetem szerint el kell ismerni, hogy
hazánk mezőgazdasági súlyos állapotai megérlelték az időt arra, hogy
nyerstermelésünket szabadítsuk fel a tőzsdei nyomás alól s a tör-
vényhozás is teljesítse milliók érdekében álló azon kötelességét,
hogy a tőzsdei különbözeti üzleteket vagy egyáltalán meg ne en-
gedje vagy legalább oly mérvig korlátozza, hogy az ilyen differen-
ciális üzletektől a perelhetőséget tagadja meg. (Élénk helyeslés
balfelől.)

Mezőgazdasági bajaink egyik fő okát, t. ház, még adórend-

rt, fétéves 65—
stra ökör, magyar
ésre 140—190 frt,
zö 2 éves 46—
r 110—146 frt,

egyeztetik: Re-
könyvebb 280—
cocsis-ló (hintós)
áronkint.

rb. Jegyeztetik:
ag, malacz nélkül
gü 32—40 frtig,
fél éves I. min-
süldő 2 éves I.
ig dbonkint.

szabbnak mond-
an rejlik. Ezen
n felhajtott 1663
sár kötettett.

ési és nevelési
zélókra vásárolt
b mustra ökrök:
vits Ottó, szent-
I. osztályu ökröt,

k.

ves érdeklődését
sét tanulmányo-
gyik szakembe-
áltóztassék türe-

megjelent lapunk
zúke miatt még
zésük sorrendje

ül szerkesztősé-
toznak, nevük:
ribbus F.) 2. A
s). Mindkét faj-
álcaizai voltak az

apunk zártakor
maradt. A jövő

t tulajdona.

y Aurél, Bernát
Galgóczy Károly,
kiadásáért fele-
tője. — Felelős
E. szerkesztő-
enszky Pál.

ök

gaza-
t gyárt-

peket
zakba-
nács-
köz-
ntesen

AR

YÁR

t

zi-út 7.

szerünkben látom, (Elénk helyeslés balfelől) mert nálunk a föld minden más termelési tényezővel és termelési ággal szemben aránytalanul van megadóztatva. Igazolt is volna ez, nézetem szerint egy bizonyos fokig a földben rejlő jövedelmezőség biztosabb voltánál és állandóbb jellegénél fogva, de nem igazolt ez ma, a mikor ezen jövedelmezőség biztosságának és állandóságának kétséssé tételére vagy megsemmisítésére kívül álló tényezők oly nagy erővel hatnak közre.

A földbirtok jövedelmezőségének, ugy közgazdasági helyzetének értékelésénél, meggyőződésem szerint nem lehet, t. ház, a földértékének jelenlegi magasra emelkedését zsinórmértékül venni, (Ugy van! a szélső baloldalon) nem azért, mert ez a spekulatív mozgó tőke beavatkozásának egy beteges tünete, (Ugy van! a szélső baloldalon) a mely nem bír állandó és komoly jelleggel. Látjuk t. ház, a költségvetésben, hogy a földadó 34 millió forint a jövő évben. (Halljuk!) Ha ehhez hozzávesszük a földet közvetlenül terhelő adókat, így a községi adót, átlag az egész országban 30%-ban, az általános jövedelmi adót 30%-ban, a vármegyei adót 4½%-ban, az utadót 8%-ban, az ármentesítési járulékot — szintén átlagban véve — 20%-ban, így látjuk, hogy a földet közvetlenül terhelő adó Magyarországon 66 millió frtot meghalad.

Mezőgazdaságunk bajainak általános főokait én ezekben látom, t. ház. Ezen bajok a nemzet erejét gyengítik meg és a földműveléssel foglalkozók látják, tudják s érzik, hogy ezen bajok nem az ő erejük gyengeségéből, sem az ő szorgalmuk hanyatlásából, hanem rajtuk kívül álló tényezőkből, az államigazgatásból származik. (Igaz! Ugy van! a szélső balon). Ezért a mezőgazdasági bajok elhárítását joggal várják az államtól.

E tekintetben hallottuk a földművelésügyi miniszter ur beszédét, mely meggyőződésem szerint minden elfogulatlanul és függetlenül gondolkozni merő egyénre azt a benyomást tette, hogy földművelésügyünk technikai fejlesztésének apró részletezését ölelte fel oly alap-princzipiumok nyomán, melyeket minden földműveléssel foglalkozó egyén ismer és tud ebben az országban ezen beszéd nélkül is (Derűség a szélső balon) és azon benyomást tette, hogy azon sablonszerű igazságok alkalmazhatók volnának bármely országban, bármely időben és körülmények közt: de a mi gazdasági viszonyaink közt annyiban helyt nem állanak és nem időszerűek, mert nélkülözik az általános bajaink, általános okaink feltüntetését s különösen nélkülözik az államnak és kormánynak ezen bajokkal szemben való kötelességei és feladatai feltüntetését. (Helyeslés a szélső balon.) Nem a technikai fejlődés részleteinek felsorolása, nem a tervek, elvek s meddő ígéretek hangoztatása lehet mai mezőgazdasági viszonyaink s válságos állapotaink között egy czéltudatos nemzeti földművelési politikának programja, hanem tettek és intézmények alkotása, ezeknek bejelentése itt a házban, hogy ez által hazánk mezőgazdasága, a nemzet és az ország kárpótoltassék mindazon hátrányokért, melyeket a külön vámterület hiánya és az eddigi kormányzat nem nemzeti irányja miatt szenvedett.

Földművelési kormányzatunk részéről a második megnyilatkozást tegnap hallottuk a t. államtitkár ur beszédében. En itt örömmel konstatalom, hogy a tisztelt államtitkár ur az elvek és tervek teréről a pozitív tettek terére lépett akkor, mikor elismerte szükségét a román buza behozatala korlátozásának, valamint annak, hogy a magyar mezőgazdaság kárára a malomgyesületeknek eddig korlátlan ideig adott vámvisszatérítések bizonyos minimális időre szoríttassanak. Az idej földművelési vitának fényes eredményeül szolgálhat ez az egy tény is, hanem jellemző mindenestire kormányzati rendszerünkre s szellemünkre az, hogy az ellenzék akciói czélos fellépésére volt szükség, hogy a kormány tevékenysége ez irányban felébresztessék. (Igaz! Ugy van! a bal és szélső baloldalon.) En, t. ház, a részletkérdésekre itt az általános tárgyalásnál nem akarok kiterjeszkedni, mégis a t. államtitkár ur tegnapi beszéde kapcsán felakarom említeni az alföldi mezőgazdaságot közvetlenül nagyonis érdeklő mezőgazdasági hitel szervezésének szükségességét.

Igénytelen nézetem szerint mindaddig, míg a földművelés eminens fontosságának kellő otácozióját nem nyeri államháztartásunkban, míg tehát az állam közvetlen erejével, vagy közvetve befolyásával az Alföldön a csatornázást és öntözést nem létesíti, mindaddig, míg az Alföldön a mezőgazdasági hitel ügye szervezve vagy szerveztetve nem lesz, az én nézetem szerint ábránd és lehetetlenség az Alföldön teljesen intenzív gazdálkodásról beszélni is, (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) mert az Alföldön a termelési irány megváltoztatása a magtermelés teréről az állattenyésztés, valamint más üzleti természettel és nagyobb haszonnal járó gazdasági ágakra való átmenetek merő lehetetlenség, képtelenség, nemcsak az óriási szárazságból eredő kedvezőtlen éghajlati viszonyok miatt, nemcsak a földbirtok általánosan tegosított volta és nagyon kis parcellákra oszlása miatt, hanem merő képtelenség azért, mert az alföldi mezőgazdasáosztály, a közép- és kisbirtokosokat értem, a minőkben — mondhatni — az egész Alföld áll, ma már képtelen megszerezni az anyagi eszközöket, melyekre a termelési irány megváltoztatásával járó befektetéseknek szüksége van. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) Egyénileg az egyes képtelen reá, mert termelési költségei igen nagyok, adóterhei igen súlyosak, visszabályozási terhei óriásiak,

hitel tekintetében pedig az uzsorával határos kamatok nehezdednek reá. Azért az alföldi mezőgazdák nyomasztó bajainak megszüntetése tekintetében az államra nagy misszió vár a tekintetben, hogy a mezőgazdasági hitelszervezetre vonatkozólag a mezőgazdasági társadalom szövetkezését jóakaratu támogatásával lássa el és különösen egy nagy mezőgazdasági állami bank alapításával ezen mezőgazdasági hitelszervezeteknek egy nagy, erős forrását nyissa meg. (Elénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Szíves készséggel kenezedálok a t. államtitkár urnak e tekintetben, valamint a gazdasági szakoktatásra vonatkozólag tett tegnapi kijelentését, hanem én ezen gazdasági szakoktatás terén a súlypontot az alsó oktatásban látom (Ugy van! a szélső baloldalon), mert látjuk, t. ház, hogy hazánkban meg volt adva a lehetőség közép- és nagybirtokosainknak a magasabb intellektuális erő megszerzésére és kifejlesztésére; látjuk, hogy a magyar-óvári akadémiában a diploma kiadhatása és megszerzésének joga meg volt adva és mindaddig, a mióta a magyar-óvári akadémia fennáll, — körülbelül 50—60 éve — Magyarországon 23 egyént hajtott oda az ambíció, hogy a diplomát megszerezze. En tehát, ismétlem a súlypontot az alsó oktatásban és az elemi iskolákban látom; (Elénk helyeslés a szélső balon); a mezőgazdasági tantárgyaknak oda való behozatalában (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon), továbbá a földművelésiskolákban. (Elénk tetszés a szélső baloldalon), mert ezeknek az Alföldön is nagyobb számban való létesítésével a gyakorlati mezőgazdaság hatékonyabb produktivására igen jótékony hatással leszünk.

Mivel mostani kormányrendszerünkben hazánk földművelési ügyét egy öntudatos, határozott, önálló nemzeti politika által vezetve nem látom, én a földművelésügyi tárcza költségvetését nem fogadom el. (Elénk helyeslés és tetszés a szélső baloldalon.)

Polónyi Géza: T. képviselőház! (Halljuk!) A földművelésügyi vitának ezen stádiumában méltóztassék nekem megbocsátani, hogy bizonyos nemével a megelégedésnek egy rövid visszapillantást vessek ezen vitára és annak eredményeire. (Zaj. Halljuk! Halljuk!) Semmi kétség sines az iránt, hogy a tavalyi és ez idej földművelési költségvetési vita immár meggyőz az országban mindenkit arról, hogy végre valahára ezen képviselőház is, felismerve az agrár állam politikai jelentőségét, a földművelésügyi érdekek védelmének nagyobb gondot szentel, mint azt eddig tette, ugy, hogy ma már konstatalható, hogy az agrár állam jellegének teljesen megfelelőleg, költségvetési nagy kérdéseinkben praedominanssá vált a földművelési tárczának kérdése.

Bizonyos nemével a megelégedésnek tekinthet vissza ezen eredményre éppen ezen párt is, t. ház. (Ugy van! a szélső baloldalon), a melynek szerencsés vagyok tagja lenni, mert évek hosszú során át kitartó, fáradságos küzdelme és munkája biztosította számára azon eredményt, hogy immár a képviselőház egész elismerésére számolhatna e téren, hogy itt akcióit indított meg, és nem csupán üres jelszavakra szorított, hanem konkrét kérdésekkel is foglalkozott.

Ha a jelenleg lefolyt költségvetési vitát tekintem, lehetetlen, hogy rá ne mutassak azon eredményekre, amelyeket azt mondhatnám, mindnyájunk megnyugtására már is felmutathat. Nem zárkozom el annak kötelességszerű megismerésétől, hogy a kormányzat körében sem zsebre dugott kezekkel nézik e kérdést, hanem a kormányzat kebelében is megindult, akár ösztönszerűleg, akár a jól felfogott önvédelmi harc érdekében, bizonyos mozgalom, hogy egyebet ne mondjak, a szövetkezetekről szóló törvényjavaslatban, a pénzügyminiszter ur által a malomkérdésnél elfoglalt azon álláspontban, hogy a vámhitelezések ott megszüntetessenek, a földművelési és a pénzügyi tárcza keretében a tervezett agrár-bank kérdésében feltétlenül és nyilvánvalólag ezen ütközetek eredményeit látom kormányzati körökben leszűrődni. A kérdés csak az lehet t. ház hogy vajjon a kormányzati körben megelégedjék-e Magyarország képviselőháza e kormány-akcióval vagy ne? de lehetetlen fel nem ismernünk másrészt azt is, hogy e bírálat eredménye a társadalom rétegeit is áthatotta és azokban gyökeret vert nemcsak azért, mert a „Köztelken“ Magyarország intelligens gazdáinak fényes győzelmét ünnepeltük csak néhány nap előtt, hanem ha végig tekintünk a vidéki literatúrán, folyóiratokon, ugy mint napilapokon, örömmel kell konstatalnunk, hogy a közgazdasági és ezek között a földművelésügyi érdekek meleg rokonszenvenvel tárgyaltatnak és alaposan kezeltetnek.

De, hogy a vita konkrét eredményei mennyire áldásthözök és mennyire igazságosak voltak azok a küzdelmek, melyeket mi kifejtettünk, annak fényesebb bizonyítékát alig volnék képes felmutatni másban, mintha arra utalok, hogy maga az a testület, a mely ellen a harc a riadó megszólalásával megindult, maga a börze is megszólalt és töredelmes bűnbánás őszinteségével maga fogott ahhoz, hogy az egészségtelen állapotok szanalását megkísérelje. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Magyarország gazdaközönsége és az a mozgalom, mely a határidő üzletekben nyilvánuló erkölestelen és megmételvező üzletirányzatot kárhoztatta és ostromolta, nem kereshet nagyobb szatizfakéziót, mintha ott látja a tőzsdéépületben tanácskozni a tőzsdematadorokat, a kik évek hosszú során át nemcsak túrték, hanem istápolták, hogy Magyarország ily módon ki-

zsákmányoltassék, tanácskoznak a felett, hogy mikép kell a határ-
időzletekkel üzőtt gyalázatos visszaéléseket szanálni. (Helyeslés
a szélső baloldalon.)

T. ház! A megtérő bűnöst az evangélium is szívesen üdvözli
és magam részéről is örömmel látom, hogy a tőzdekörökben már
gondos megfigyelés tárgyává tétetik e kérdés, habár nyiltan meg-
vallom, hogy az éber ellenőrzésről nem szándékozom e téren le-
mondani, mert kevés reménységem van hozzá, hogy azon körökben
megtaláltassék a bölcseségnek azon köve, mely Magyarországot ezen
hinárból kivezetni alkalmas lesz.

De t. ház, még ezen eredményeken kívül is messze túl animá-
lom én a gazdaközönség részéről folytatott harez eredményeként azt a
felszólalást, a melyet tegnap a földmivelésügyi államtitkár úrtól
hallottunk. Távol áll tőlem bármiféle politikai inszinuáció. En azt
szívesen veszem a kormányzat köréből. Akár a miniszter ur legyen
az, akár a vele utóvégre szolidaritásban álló államtitkár ur, a ki oly
elveket hangoztatott itt, a melyek többé-kevésbé alkalmasak arra,
hogy a földmivelési állapot javítására szolgáljanak. A magam rész-
éről csak annyit mondhatok, t. ház, hogy őszintén sajnálom, hogy
a földmivelési tárczánál nincsen két államtitkár. En abból, a mit a
t. államtitkár ur elmondott, örvendetes jelenségét látom kisugározni
oly irányeszméknek, melyeket — nem is vádoló azzal — hogy tőlünk
sajátítottak el, hanem, hogy saját benső meggyőződésükben már
régén átlátták, csak valósítani nem merték. A magam részéről le-
hetetlen, hogy ne konstataáljam akkor, a mikor a malomipar révén
egyed malmok által üzőtt visszaéléseket ostoroztak, azon eredmény,
mely nyilvánult az igen t. államtitkár urnak azon állásfoglalásá-
ban, midőn kijelentett két dolgot. Az egyik az, hogy ő az őrlési
engedélyt a jövődében csak kivitel céljából kívánja megenged-
tetni, másodsor, hogy a vámhitelezéseket teljesen megszüntetni
kívánja. Ez volt a két ütköző pont közöttünk és ebben, miután a
t. államtitkár ur szíves volt álláspontját jelezni, örvendetesen kon-
statálom, hogy a földmivelési vita végén ime egy véleményen vagyunk.

Már most, t. ház, miért vagyunk mi egy véleményen? Azért,
mert mihelyt a t. államtitkár ur arra az álláspontra helyezkedik,
hogy csak kivitel céljából van helye az őrlési engedélynek, akkor
az azonosítási eljárást lehetetlen mellőzni. Mert a román buzának
kivitelre való felhasználása után, annak konstataálása, hogy az a
román buza tényleg ki is vitetett, teljesen mellőzhetlen és ez egy-
mással karöltve járó kérdés lévén, ezzel a törvényesség kérdése is
meg lesz oldva, melyet a t. államtitkár ur — megvallom, igen nagy
ügyességre valló diplomáciai eljárással — mellőzött.

Mert mi sem követelhetünk mást, mint azt, hogy ez az eljá-
rás a törvénynek megfelelően alkalmaztassék, sőt a törvényhozás
egyetlen tagjának eszeágában sem jutott azt tagadni, hogy oly
faktorok, mint a gőzmalmok, az árképzésre befolyással ne legye-
nek, vagy csak azt is megtagadni, hogy a malmok ne esinálnának
hasznót a buzaárak emelkedése tekintetében.

Az államtitkár urnak igen figyelemre méltó felszólalásából
még egyet jegyzek meg. (Halljuk! Halljuk!) Már a pénzügyimi-
niszter úrtól hallottuk azt, a mit a t. államtitkár megismételt, t. i.
azon közgazdasági tételt, hogy a malmok őrlési képességének fen-
tartásához, illetőleg fejlesztéséhez szükséges az, hogy a román
buzabehozatal engedélyeztessék, nehogy a külföldi versenynyel
őrlési képességüket ne legyenek kénytelenek leszállítani. Ez a köz-
gazdasági paradoxon, hogy ne mondjam, fallació. Mert a malmok
őrlőképessége mivel sem csökken, ha román buza helyett magyar
buzát őrlenek. Erteném, ha gazdasági statisztikánk azt mutatná,
hogy 1893-ban egy garas ára raktározott buzánk nem maradt s így
nem lévén mit őrlni, vegyünk kölcsön a szomszédtól. De a míg
raktárainkban két éves buza hever és a gazda nem bírja eladni
saját idei termését máig sem; addig az gazdasági paradoxon, hogy
az őrlés fejlesztéséhez román buza kell. Ellenkezőleg, ha román
buzát nem kapnak a malmok, hogy őrlhessenek, kénytelenek lesz-
nek magyar buzát őrlni és így a fogyasztás a belföldi termelésre
lévén utalva, az árképződés ehhez képest fog alakulni. (Élénk he-
lyeslés a szélsőbaloldalon.)

Ennyit a malom és a határ-időzletről. De köszönöm az állam-
titkár ur felszólalását még egy okból, melyet mai beszédemben erő-
sen ki akarok zsákmányolni. Ő ugyanis a gazdasági hitelkérdésében
egy eléggé meg nem becsülhető olyan nyilatkozatot tett, melynek
értelmében szívesen leszek, ha tetszik szövetségese, ha tet-
szik munkatársa. (Derültség jobbfelől.) Igen helyesen ismerte föl,
hogy a gazdasági hitel különválasztása, a szövetkezetek útján való
hitelnyújtás, az idegen ingó tőkétől való védelem, az az egyetlen
orvosság, mely hazánkat a gazdasági tönkből megmentheti. Szíve-
sen üdvözlöm e nyilatkozatáért; majd később rátérek annak —
hogy úgy mondjam — tőkésítésére. (Halljuk! Halljuk!)

Legyen szíves a t. miniszter ur utána tudakozódní, hogy mi
oka annak, hogy a budapesti börzén, a hol a gubacs és lekvár is
jegyeztetik, nem jegyezik a magyar lisztet. Én nem akarok itt
kombinációkba bocsátkozni, csak azért vetettem fel, hogy elfogad-
ható állapot-e az, hogy ha Magyarországon valaki, a liszt iránt akar
magának tájékozást szerezni, akkor kénytelen a budapesti heti
vásár detail-árai után tudakozódní, hogy megtudhassa, hogy a
liszt mibe kerül? A világ összes börzéi közt, egyet se fog találni

a t. miniszter ur, a hol a liszt árát ne jegyeznék. Szinte hihetetlen
tehát, hogy a jegyzés más okból maradna el, mint abból, hogy a
kartel-malmok kartelkötései a börze jegyzései által ellenőrizhetők
ne legyenek. (Mozgás jobbfelől.) De legyen bármi ennek oka, a t.
miniszter ur megítélésére bízom, hogy nem kívánatos-e, hogy a
gabonatermelő gazda, a ki csak buzájának árát látja a börzén,
végre-valahára megtudja, hogy mit kap a kereskedő azért a mikor
eladja, mert az árképződésénél a liszt árának döntőnek kell
lenni, mert ez befolyást gyakorol a gabonaárak képzésére is. (Helyes-
lés a szélsőbaloldalon.)

Méltóztassék már most megengedni, hogy rátérjek felszólalá-
som tulajdonképpeni tárgyára: a gazdasági hitel kérdésére.

En, t. képviselőház, kötelességemnek ismerem, az agrárbank-
tervezettel szemben aggodalmimat, bizonyítékaimat előterjeszteni
és nagyon felkérem úgy a t. többség tagjait, mint a kormányt,
fontolják meg, helyes uton járnak-e és nem lenne-e jobb ezen
tervnek elejtése mellett, egy másik tervezet folyadodni. (Halljuk.)

Hogy ezt megvilágíthassam, tudunk kell, mi akar lenni azaz
u. n. agrárbank. Magyarországon az Unió bank, Minkus ur és tár-
sai, már nem ismeretlen agráriusok, (Igaz! Ugy van! Derültség a
szélső baloldalon) bankot akarnak alapítani 20 millió korona alap-
tőkével, bankot, a melynek célja mezőgazdasági szövetkezetek
alakítása, egy központi szövetkezetbe való összpontosítás mellett, a
földhitel kiszolgálása, a földhitel szolgálatában álló, különösen har-
madrendű vasutak létesítése, koncesszióknak mindig kizárásával,
mert a koncesszió maga rendszerint semmit sem hoz, mindenki
megkapja az előmunkálati engedélyt 50 kros bélyegért — mondom,
ennek kizárásával 20 millió korona alaptőkével. Ehhez az állam
10%-al vagyis 2 millió koronával járulna hozzá. Nincsen meg-
mondva, legalább eddig nem tudatik, hogy a vigszinházi nótára
szóló kamat nélküli kölcsön, vagy pedig kamatozó járadékba be-
fektetett alapítvány, vagy mi lesz ezen 2 millió forint. Ellenben
benne van az, hogy a társág köteles részvényeit Ausztriában és a
külföldön elhelyezni.

A mi megint nincs benne az az, hogy maga a bank mennyi
alaptőkével járul hozzá ehhez a bankhoz, pedig azt nagyon jó
volna tudni, mert az majd egyik kardinális része lesz okoskodá-
sornak. Másrészt tudjuk, hogy ez 30 évre tervezetik, mert 30 év
mulva lesz joga a kormányznak visszavonni esetleg az említett két
millióból fel nem használt összeget. Ez csak sejtetni engedí, hogy
itt egy 30 évre szabadalmazott agrárbankot szándékoznak léte-
síteni, a melynek részvénytőkéje csak annyiban ismeretes, hogy
ezen összeg erejéig kell azt esetleg külföldről beszerezni, hogy
maga a bank mennyivel járul hozzá, eddig nem tudatik. Ennek
a banknak joga lesz járadékkötvényeket kibocsátani. Már ennél a
pontnál szükséges megjegyznem a t. miniszter urnak, hogy ez
az u. n. járadékkötvény megfordított nyakravalóju záloglevél,
azzal a különbséggel, hogy állami és hitelszövetkezeti külön
garancia alatt fog állani. Ez a járadékkötvény Magyarország
földbirtokának lekötését jelenti 30 évre... (Egy hang a szélső-
balon. Idegen tőkével!) Majd rájövök erre mindjárt.

A záloglevelekkel üzőtt eddigi visszaélésnél, melyet ugyancsak
a t. kormány figyelmébe ajánlok, megtörténik számtalan esetben,
hogy a záloglevelek fedezetéül szolgáló kölcsön kifizettetik a nél-
kül, hogy a megfelelő záloglevelek a forgalomból kivonatnának.
Igen gyakran megtörténik, ez, mert sehol sincsen az az ellenőrzés
foganatosítva, nem egyes intézeteket veszek, hanem általában azo-
kat, a kik ilyen záloglevelek kibocsátására jogosítva vannak —
hogy mikor egy záloglevélkölcsön kitöröltetik. Az intézet megse-
misítés céljából nem mutatja be a megfelelő zálogleveleket. Nin-
csenek is kezében, talán már a tizedik ember kezében vannak.
(Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon.) Ez által, t. ház, visszaélésre
használtatik fel a földhitel, pedig ez itt sem szándékolatik.

Már most bonczoljuk t. ház, ezt az ugynevezett agrárbankot
az adatok alapján és foglalkozunk első sorban azzal a kérdéssel,
hogy meg fog-e az felelni alakjában Magyarország hiteligenyeinek,
különösen a mezőgazdaságra való tekintetből (Halljuk! Halljuk!).

S itt a következő adatokat kell figyelembe venni (Halljuk!)
Első sorban felmerül egy elvi kérdés, az t. i., hogy az idegen tőkékkel
üzőtt kereskedés — mert másnak nem nevezhetem — közgazdasági
szempontból hasznos-e, elfogadható-e, igen vagy nem? Tisza István
t. képviselő ur és hozzá gr. Apponyi Albert képviselő ur is a
tegnapi napon, azt a véleményüket nyilvánították, hogy a hitel
kérdése Magyarországon más, mint idegen, külföldi tőkékkel meg
sem oldható.

En azt hiszem, sikerülni fog a t. képviselő urakat meggyőzőnm
arról, hogy első sorban az idegen tőkének, különösen gazdasági
válság esetén való bevonása, kész nemzeti veszedelem: (Igaz! Ugy
van! a szélsőbaloldalon) másodsor, hogy nemzetgazdasági szem-
pontból ez egyáltalán helytelen és harmadsor, hogy Magyarország
igenis van azon helyzetben, hogy hiteligenyeit, különösen a mező-
gazdaságra való tekintetből önálló magyar nemzeti tőkével kielégi-
teni képes. (Halljuk! Halljuk!)

Előre is kijelentem, hogy nekem oly agrárbankra, melynek
célja és rendeltetése nem lehet más, mint az, hogy néhány kor-
mánpárti képviselővel több bankigazgató legyen ezentul, (Derült-

ség a szélsőbaloldalon) vagy — hogy egy más varianst vegyek — hogy néhány kormányparti képviselő és bankigazgató ezentul több bankban legyen igazgató, (Derűtség a szélsőbaloldalon) nekem ilyen bankra semmi szükségem sincs. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Csinálnunk egy központi intézetet, mely Magyarország hitel-igényeit kielégíteni lesz hivatva. Önök elmulasztották annak idején a valuta helyreállítását, midőn a francia hadisarcz folytán az ércz-alap megszerzése oly könnyű lett volna. De ma, midőn a valuta helyre van állítva, ne mulasztászik el az ország színe előtt vállalt kötelezettségük beváltását! A valuta-törvény meg lévén alkotva és a valuta helyre lévén állítva, ha a közös bank privilégiuma lejár: állítsuk fel az önálló magyar jegybankot. (Zajos helyeslés szélsőbaloldalon.)

Addig is azonban feltétlenül szükséges a mezőgazdasági hitel önállósítása. Jól mondta az államtitkár ur, hogy a gazdasági hitel kérdése csak a szövetkezés útján és a szövetkezetek szövetkezése által oldható meg. De — és itt van közöttünk a lényeges eltérés — én nem külföldi pénz- és iparlovagok számára kívánom Magyarországot földjét lekötöni, hanem önmaga a magyar földbirtokosság által kívánom önmagát emancipálni. (Élénk tetszés a szélsőbaloldalon.) És én, t. ház, nem maradok a hangzatos frázisok mellett és szívesen teljesítem a reám hármló kötelességet — bár ez soha ellenzéki férfi feladata nem volt — és igen szívesen hajlandó vagyok a t. miniszter urnak annak az agrárbanknak az utolsó tabel-lyig kész tervezetét — nem magam csináltam, hanem dr. Kohlbauer főreáliskolai tanár — rendelkezésére boesátani, a mely azon szövetkezeteknek, a melyeket most Károlyi Sándor gróf és társai el tleléptettek, (Zajos éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon.) alapeszméje mellett és azoknak átmenetileg való felhasználással 26 év alatt lehetővé fogja tenni azt, hogy 5 kr. havi befizetések mellett — a mi nem üti meg azt a kamatot, a melyet most különben fizetni tartoznak — a magyar közép- és kisbirtokosság magának oly hitelalapot szervezzen szövetkezési terén, a melynél a birtokos garda lesz az adós és a hitelező is. (Élénk helyeslés és éljenzés a szélsőbaloldalon.)

Ezáltal maga a hitel olcsóbbá fog válni, mert az, a ki hiteltre szorul, magamagának is fizeti azt a kamatot, a mely a járadék vagy szövetkezeti kötvény után jár. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Bár tették volna meg ezt 1867-ben, akkor ma már minden befizetés nélkül Magyarország földbirtokosságának volna egy oly szövetkezeti alapja, melynek kötvényei értéket képviselnek s a melynél minden birtokos hold számarány szerint és nem a mostani szövetkezeti összeköttetésében szolidáris obligóval, hanem saját birtokhitel alapján élvezné azt a személyes hitelt, a melyre szüksége van. (Élénk helyeslés és tetszés a szélsőbaloldalon.) Minden szövetkezetnek, a mely akár csak a hitel részesedés erejéig, de bizonyos szolidaritást megállapít, mint ez az agrárbank egyik koporsószöge ez a szolidaritás, mert azt soha nem tartottam helyesnek és elérhetőnek, hogy valamely szomszéd megnyugodjék abban, hogy a szomszéd adósságára neki fizetni kell. Ily szolidáris felelősség alapján felépült szövetkezetek dekreditálják magát a hitelt. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Mindenki fázik attól a szótól, hogy szolidaritás, mert Magyarországon tudják, hogy ez egyuttal annyit jelent, hogy fizess. (Tetszés a szélsőbaloldalon.)

Még egyszer ismétlem, t. ház, nem maradok a szavaknál. Ha nem veszi tőlem a t. miniszter ur rossz néven, rendelkezésére átadom neki e banknak az utolsó tabelláig kidolgozott tervezetét: voleat, quantum valere potest. Nem kérdésből adom ezt át, hanem azon becsületos, jó igyekezetből, hogy használni kívánok vele. Ha a miniszter ur úgy találja, hogy nem jó, csináltasson helyette jobbat: és büszke leszek reá, mert végre-valahára elérkezett ideje annak, hogy Magyarország földbirtokos osztályát a külföldi s minden néven nevezendő tőke által ne engedjük tovább kizsákmányolni, (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon) mert különben Magyarország tönkre megy. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ezen agrár-bankban az állam is részt vesz, de nem mint államhatalom, hanem mint birtokos és ily minőségben érvényesíti befolyását. Ha 1867-ben ehhez hozzá fogtak volna, ma már kész volna a bank. Egyszer meg kell kezdeni, addig pedig a betétek helyes irányításával és a hitel és takarékkészlet átalakításával, de a hazai tőke felhasználásával hitelét és ezzel a birtokos változást megmenteni.

Itt azután, t. ház, előállanak azzal, hogy Magyarországon ne alakuljon agrárpárt. En is azt mondom, hogy Magyarországon ne alakuljon agrárpárt. Hanem, hogy Magyarországon minden párt legyen agrárpárt. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon) a mely nem tényleg azt, hogy már Ausztriában egy fennálló gazdasági valóság szemben a kormány két millió fényi adóelengedési részével a birtokosságot nálunk, mikor a szárazsággal és egyéb esak ártókkal tönkretett birtokosság folyamodik adóelengedésért a kormánynak azt mondja, hogy nem ad adóelengedést, mert csak fele ment tönkre a termésnek (Az elnöki széklet Bánffy Dezső br. foglalja el) és így a birtokosság a bíróság elé kénytelen huzkolni igényeit, hogy a kormánnyal szemben a pénzügyi bíróság védelmezze meg a birtokosokat, a mely ki is mondotta, hogy az adó-

kinestárnak nincsen igazsága, mert a kinek termése felébe tönkrement, az adójának csak felét tartozik fizetni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon). A hol az örökösödési törvény lehetővé teszi azt, hogy 1—10% közt váltakozik az örökösödési adó, a hol az átruházási illeték 4-3%, a mi annyit jelent, hogy minden 20 átiratás által, átiratást illetékben megfizettetik a birtok állaga egészen; (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon) ott ezen birtokosságnak joga van követelni, hogy igényei méltányos és kellő kielégítésben részesíttessenek a törvényhozás által. (Helyeslés a szélsőbaloldalon). Mondja meg a t. miniszter ur, hogy kevés eszköz áll rendelkezésére; álljon elő férfias bátorsággal; mondja meg, hogy szüksége van erre, vagy amarra és ezen párt „részéről nem fog” találkozni azon politikai szükkeblüsséggel, hogy ha már ön iránt t. miniszter ur, bizalommal nem viseltetünk, de az országnak készségesen fel ne ajánljuk azokat az eszközöket, melyek a birtokos osztály javítására szükségesek. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Márkus József. T. ház! Az 1895. évi költségvetés felett folytatott vita az ellenzék nézetét körülbelül három irányban domborította ki, nevezetesen, hogy a magyar földműves helyzete óráról-órára rosszabbodik és úgy tűnik fel, mintha a megsemmisülés felé sietne. Továbbá, hogy igen sok törvény és még több kormányzati intézkedés tulságos mérvben dédelgeti a nagyipart és kereskedelmet, a mezőgazdaság rovására és végre, hogy a kormány és hatósági közegei nem mindig alkalmazkodnak a törvényhez, hanem igen gyakran a saját hatalmuk fentartásának követelményei szerint járnak el. Ezen nézetek elejét ma már a kormány sem vonja kétségbe, mert hisz a t. földművelésügyi miniszter ur szükségesnek látta a veszély elhárítása czéljából módokat ajánlani, a t. államtitkár ur pedig tegnapi gyönyörű beszédében óriási lépésekkel sietett a mi álláspontunk felé. Nos és a hátuk mögött ülő párt mit csinál? Ragaszkodik történeti hagyományaihoz. Ezuttal sem tagadja meg természetét és létezésének egyetlen alapját: az alkalmazkodó képességet, mert most is összes tevékenységét csak arra fordítja, hogy az ellenzék eszméit átvegye, a közönség figyelmét maga felé irányozza, a közzelfogást megtéveszse és a felvetett kérdést a saját érdekében kiaknázza.

A tekintetben, t. ház, nincs köztünk semmiféle eltérés, hogy azt a kérdést felvetni sem lehet: nyujtassék-e kedvezmény a nagyiparnak és kereskedelemnek a mezőgazdaság határozott hátrányára? Mert bár a politikai erkölcsök ebben az országban mári rég levétettek is a napirendről, senki sem érez még magában ezuttal bátorságot arra, hogy a kisebbség érdekében kedvezményes törvényeket követeljen.

Kölesönösen beismerjük azt is, hogy az országra nézve sokkal üdvösebb, ha a két foglalkozási mód egymást támogatja, mintha egymással harcban áll. E tekintetben tehát teljesen fölösleges volt és lesz a tulsó oldalról minden szószaporítás.

Hiába akar a t. miniszter ur bármint tenni, hiába akarná összes javaslatunkat is elfogadni, a bajok permanensek fognak maradni, ha t. kollégáinál nem sikerül kivinni, hogy egyöntetűen, tervszerűen működjenek közre ezen bajok elhárításánál. (Helyeslés balfelől.) Nézetem szerint azon bajok, a melyeket a jelenlegi tárgyalások alkalmával felsorolunk és részletezünk, részint oly természetűek, a melyeken változtatni nem áll hatalmunkban, részint oly természetűek, a melyeket orvosolhatunk. Azok közé, a melyek nem tartoznak a mi hatásaink alá, sorolható a világverseny, az ausztráliai gyapjútermelés, és azt hiszem, hogy ha örökké tárgyaljuk is e kérdéseket, ha bármily panaceákat alkalmazunk is azokkal szemben, bajaink azért bizonyos fokban, bizonyos mértékben állandók maradnak, mert oly természetes viszonyokon, törvényeken alapulnak, melyeknek megváltoztatása nemesak nekünk magyaroknak, hanem az egész világon lakó embereknek sem áll hatalmában. Mert felhozták, hogy az amerikai és az ausztráliai világversenyt lehetne korlátozni és teljesen megakadályozni egy európai vámvonallal alkalmazása által, de Európán belül is az embereknek oly nagy tömege lett volna érdekében sértve, hogy a mint a következmény mutatja, ezt megvalósítani nem lehet. En tehát az ily általános elméletek hangoztatásától ezuttal tartózkodom, nemesak azért, mert ezt már előttem sokkal avatottabb egyének kifejtették, hanem azért is, mert nézetem szerint ezeknek hangoztatása lehet nagyon szép dolog, de nem fog eredményre vezetni, és épen azért, habár ez renoménnek határozottan árt is, visszatérek a kis dolgokhoz, és csupán azon körülményeket fogom ezuttal felemlíteni, melyek intézkedési körünkbe esnek, és amelyekben változtatni tudunk. E dolgok csak látszólag kicsik, mert ha az általam felhozott minden adatra orvoslás történik, hittem szerint a magyar földműves helyzete óriási ményben fog javítani. (Halljuk! Halljuk!)

T. ház! Nagyon rossznak és helytelen beosztásnak tartom egész adózási rendszerünket oly értelemben is, a mint az a törvénytarban lefektetve van, de még rosszabbá válik és vált a végrehajtásnál.

Sokan említették már és a miniszter elnök ur is kitejeszkedett arra, hogy senkinek sem áll érdekében a kis embert szembeállítani a nagy emberrel. Tökéletesen osztom a nézetben és amennyire lehet, tenni is fogom, de teljesen mellőzni nem vagyok képes és semmi tekintet által nem

fogom magamat arra az utra ténitetni, hogy teljesen mellőzzem, mert akkor az általánosságok köréből én sem fogok kiemelkedni. Én a magyar kisgazdának hátrányos helyzetét, első sorban is, viszonyítom az adózási aránytalanságokra és azt állítom mindjárt az első pontnál, hogy a magyar kisgazdára vonatkozólag már a földadó megállapítása is rendkívül sok törvénytelenséget veteit felszínre. Althom azt, hogy a magyar kisbirtokos aránylag sokkal nagyobb egyenes földadót fizet — és így természetesen a többi adónál is — mint fizetnek a nagybirtokosok.

És hanem is vagyok annak az elméletnek a híve, hogy a lépcsőzetes adózási rendszer minden adónál életbeléptetessék, mert a mint a t. miniszterelnök ur is megjegyezte ez végeredményében teljesen kivehetetlen és így képtelenség, de ki kell jelentenem, hogy ezen lépcsőzetes adóztatást, bár öntudatlanul nálunk életbeléptetve látom, mert a nagybirtokos aránylag sokkal kisebb földadót fizet és az adók egyéb nemeinél is rendkívül sok kedvezményben részesül, mind ezt majd később részletezni fogom.

Tudom azt, hogy ezen bajok is némi részben állandó jellegűek, vagyis ebben a pillanatban senkinek sem áll hatalmában azt megváltoztatni, mert a kataszteri felvételek több millióba kerültek, egy évtized munkáját vették igénybe és most etope-szerűleg 5—6 év elteltével megint tíz évi időt fordítani arra, teljesen lehetlen. Hanem ha már a földadót nem is lehet leszállítani, ha az államháztartás követelményei ezt nem is engednék meg, de mindenesetre gondolkoznia kellene a földmívelési miniszter urnak arról, a mit már előttem több felszólaló is hangsúlyozott, hogy egy bizonyos föld-minimumra nézve az adókulcsot megváltoztassa. E nélkül hiába beszélünk arról, hogy a létező állapoton segítsünk; mert ismétlem: bajaink tulnyomó része olyan, hogy azokon nem vagyunk képesek változtatni.

Egy másik dolog, a mit mindjárt említenem kell a kisbirtokosra nézve, a dohánytermelési ügy. Ezt is felhozták előttem nagyon sokan. De hiszen nem is dicsekszem azzal, hogy ezen felszólalásomban felfedezéseket fogok tenni, mert hiszen az összes létező eszmék és dolgok a világon mind megvoltak, egyikünk, másikunk csak különböző alakzatban és a saját ügyességéhez mérten csoportosítja.

A dohánytermelés korlátozását határozottan károsnak tartom a kisgazdára nézve két szempontból. Az egyik szempont természetesen az, hogy ez által földjét nem bírja értékesíteni, kisebb a jövedelme. És itt sem szabad megfeledkezni arról, hogy a nagy birtok van vele szemben megvédelmezve. A kormányának az a törekvése, hogy a kisbirtokos kezéből kivége a dohánytermelést és ezt sokszor oly uton éri el, a mi valóban nevetséges. Például tudok esetet reá, hogy egy nagybirtokos folyamodott dohánytermelési engedélyért és oly módon adták meg neki az általa kért területet, hogy azon községben kisebb termelők földjéből elesíptek és úgy kapta meg az engedélyt a nagybirtokos. Ez olyan bosszantó, a mit abszolute nem lehet indokolni.

Kifogásolom azt még a monopolum szempontjából is, hogy a kistermelőtől elveszik az engedélyt. Igaz, hogy ha tisztán fiskális szempontokra helyezkedünk, akkor lehetetlen elzárkózni az elől, hogy a kistermelő fogyasztja az általa termelt dohányt és annyival az államkincstár kevesebbet kap, de én úgy tartom, hogy nem lehet a kisembert minden élvezetből kizárni és ez a dohányfüst; a kistermelő elől nagyon sok oly dolgot eltakart, a mi különben őt nagyon felizgatta volna. De én még akkor is, ha igaza van a pénzügyminiszter urnak, hogy az államkincstárnak érdekében van, hogy a kisbirtokos kezéből a termelés kivéssék, határozottan követelném azt részére.

Ha már az adózásnál vagyok, lehetetlen fel nem említenem azt is, hogy a községek lakosai rendkívül sok olyan adóval vannak terhelve, a melyek teljesen igazságtalan adónemek. A kivételnél semmiféle más tekintet nem áll előtérben, mint csak az, a mit tegnap t. pártvezérem is jelzett, hogy az állami deficit átdobatik a társadalomra.

Itt van az italmérési és fogyasztási adó. Nem az itt a kérdés, hogy egy bizonyos körzetre, területre mennyit lehet igazságosan kivetni ezen adónemekből, hanem az, hogy a pénzügyminiszternek milyen adómennyiségre van szüksége, ezt azután elosztják és akár igazságos, akár igazságtalan, a község nyakába dobják. És mi az eljárás a kipuhatólásnál? Mások is említették már, hogy milyen csudálatos módon történik ez. Ha kiveszi a község, annak adja a pénzügyminiszter; ha nem, kitzük az árverést és ha olyan árverező nem jelentkezik, a ki a pénzügyminiszter számításainak megfelelően, akkor ráutalják a községre, vagy a község előre félvén a ráutalástól, szövetkezik valakivel, kiveszi, de albérbe adja. A község itt teljesen szabadjára van hagyva és azután az albérő csinál a község rovására, azt, a mi neki tetszik. Egyetlen községnek sincs olyan autonom hatásköre, hogy 20 frt kiadást megteheszen, mert eljárását felülvizsgálja a megye, a törvényhatóság és azután a miniszter és ha indokolatlannak látja az illető tételt, törli. Az ital-

mérési jog kivételénél azonban teljesen szabad kéz van engedve, mert a kincstár érdekében történik a dolog. Egy 500 frtot érő bérletet kivehet 2000 frtért, azt senki sem kéri számon, sőt a pénzügy miniszter iparkodik a pecsétet rányomni és be van végezve a dolog.

Itt van továbbá az adókezelés. Mindent a világon iparkodik az autonomia hatásköréből a t. kormány kivenni, csak az időkezelést hagyja a községeknél meg, a melyet pedig első sorban kellett volna államosítani. Tudjuk, hogy milyen nyomorult viszonyok vannak e tekintetben Magyarországon. Lehetetlen mellőzni itt egy látogatásom eredményét. Elmentem egy alkalommal valamelyik községbe, a hol egy igen tisztés kinézésű parasztember jött elém és azt mondta, hogy ő a bíró. Csakhamar jöttek a község lakosai, kik adót fizettek. Mikor a kincstári adót átadták neki, a bíró keresztet tett a nyugtát képező adókönyvre és azután ruhája alól kihuzott egy erszényt s a pénzt abba tette; csakhamar jött, a ki utadót fizetett, akkor belenyúlt a baleszmaszarába és oda tette. Persze irni, olvasni nem tudott. Én kérdeztem, hogy hát itt tartja maga a kasszát. Azt felelte: Igen kérem! (Derűtség). A mellére mutat: Ez az országé. A ballábara mutat: ez a községé, a jobblábara mutat: ez pedig a közmunkáé. (Derűtség.) Ő szedi be az adót, de nyugtát nem adhat, hanem ad a jegyző az ő keresztvonásával.

Többszörösen felvettetett az a kérdés, hogy van-e agrárkérdés, és ha van, szükséges-e azt előtérbe helyezni és megvitatásával itt a házban napokat tölteni.

A t. miniszter ur is elismerte, mert programot adott, az államtitkár ur is elismerte, mert ezen programot tegnap iparkodott magyarázni, valamennyi felszólaló, nevezetesen Papp Géza és Tisza István képviselő urak is mind elismerték, hogy van, tehát az a szemrehányás bennünket nem érhet, hogy mi taktikából idéztük azt elő. És ha van is, szükséges-e ezt ilyen hosszadalmasan taglalni? Igen is szükséges, mert ezen ügyeknek ily hosszadalmas taglalása engem nagyon élénken emlékeztet a karthausi mondására: „memento mori.“ Minden találkozásnál ezt mondják egymás-másnak: miért? Mert ez legfeljebb szükségtelen figyelmeztetés lehet, de kárt nem okoz. Nekünk, a magyar fajnak, minden pillanatban gondolnunk kell nemzetiségünk megvédésére, és gondolnunk kell minden pillanatban arra, hogy a magyar föld magyar kézben maradjon.

Azt mondják, hogy nincs agrárkérdés, mert hisz itt az állapotok kielégítőek. Van a gabona áránál egy kis baj, de hát ez természeteszerű és időnkint kireperálódik s helyreállanak a normális állapotok. Hivatkoztak nevezetesen arra, hogy az utóbbi időkben, mióta a pénzügyminiszter ur a valutarendezést megindította, a föld ára rohamosan emelkedett s a haszonbérék is ezzel karöltve emelkedtek. T. ház! A mennyire az én tanulmányaim terjednek s a mennyiben az én bíráloképességem ezeket a dolgokat felöllelni képes, én arra a tapasztalatra és megállapodásra jöttem, hogy mindenre a világon könnyebb törvényeket és véleményeket megállapítani, mint éppen erre a kérdésre vonatkozólag. Én emlékszem, már akkor elértem férfi koromat, hogy 1869., 70., 71. és 72-ben a buza ára 12, 13, 14 frt volt azon a vidéken, a hol én lakom, a föld ára pedig 500—800 frt közt váltakozott s a haszonbér mezei mivélésre szánt földeknél 30—40—50—60, sőt 80 frtot ért el. És mi történt? A nélkül, hogy akkor még az amerikai verseny reánk zudult volna, Bécsben az a börze, melyet sokan olyan ártatlan dolognak mondanak, mely se nem árt, se nem használ, mert a mennyiben lenyomja, annyiban fel is emelheti az árakat, csinált egy krachot, utána következett 1874-ben Magyarországon egy rossz termés, mire a 800 frtos föld ára rögtön leszált 100—150 frtra és haszonbérbe nem vettek ki semmiféle földet, szóval teljes deroute állott elő.

Ne méltóztassék tehát arra hivatkozni, hogy ninesen agrárkérdés; mert a földnek jó ára van. Sőt ellenkezőleg, én biztosítást mernék nyújtani arra vonatkozólag, hogy csak egyetlen rossz termés kell és az állapotok gyökeresen megváltoznak, de az önök kormányzatának kerekéi is teljesen fel fognak akadni. Kétségtelen dolog e szerint az, hogy van agrárkérdés, mert nagyon sok orvos állja körül a beteget; (Derűtség balfelől.) én azonban alig hiszem, hogy nagy foku segély jönne létre, mert az orvoság árát maguknak azoknak az orvosoknak kellene megfizetni, a kik a betegen segíteni akarnak.

Sokan itt közülünk, különösen az ellenzék részéről, tanácsokat adtak a miniszter urnak, hogyan és miképen iparkodjék ezeken a rossz állapotokon segíteni.

Én csak azt az egyet kérem, hogy hajtsa végre a törvényt, ne engedje meg működése körén belül azt, hogy a nagyok a kisebbeket kiaknazzák, (Helyeslés balfelől.) és én egy időre teljesen megleszek elégedve. Mert szerintem helyesen kormányozni nem annyit tesz, mint az abszolút jót érvényre emelni, hanem inkább megnyugtatni.

(Folyt. köv.)

Sertéshimlő ellen biztos és hatékony oltó-anyag kap-
ható **dr. Pécsi Dani** nyilv. tehén-
himlő - termelő - intézetében Turkeve,
(J.-N.-Kun-Szolnokmegye.) Árak: 1 üvege = 20 adag: **2 frt.**
100 adagon fölül, adagonként **6 frt.**

Hirdetmény.

Gróf Wenckheim Frigyes ur Lébeny-
Szt.-Miklósi uradalmában 10 drb $1\frac{1}{2}$ —2 éves
berni-simmenthali keresztezésű tenyészbika,
továbbá 28 drb $\frac{3}{4}$ éves fehérszörű kan és 50
drb $\frac{3}{4}$ éves fehérszörű mangalicza tenyész-
kocza kerül legközelebb eladás alá. Felhivat-
nak a venni szándékozók, miszerint ajánlataik-
kal Rimler Lajos uradalmi jószágfelügyelő-
höz forduljanak.

3856

Az uradalmi jószágfelügyelőség.

168,825/94. sz.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-orszós határforgalom.

A Szcakova átmenetre szóló díjtételek alkalmazására vonatkozó határozmányok részleges módosítása.

A cs. kir. osztrák Nándor-császár éjszakai vasút intézkedése folytán az osztrák-magyar-orszós határforgalomban 1892. évi július hó 1-étől érvényes díj-szabáshoz 1894. évi július hó 1-jén hatályba lépett IV. pótlék 14—16 oldalain foglalt, a díjtételek alkalmazására vonatkozó határozmányok (15. oldal c) pont előtti) következő kiegészítést, illetve módosítást nyerték:

Azon körülmények után, melyek Szcakováról a díj-szabás IV. pótléka 14. oldalán b) pont alatt nevezett orosz vasutak valamely állomására nem közvetlenül adatnak fel, hanem előbb csak Graniczáig szóló fuvarlevéllel továbbittatnak, utólag szintén az eredeti feladási állomástól Szcakováig fennálló hivatalos helyi illetve belföldi kötelező díj-szabási tételek lesznek alkalmazva.

Azon esetben azonban, ha ily küldemények Graniczáról az előbb nevezett orosz vasutak valamely állomására a küldeményeknek Szcakovára való érkezésétől számított 42 napi határidőn belül adatnak fel, úgy az eredetileg ezen díj-szabás alapján Szcakováig felszámított díjtételek visszatérítés útján fognak alkalmaztatni.

Ezen czélból az illető küldemények Szcakováig és ezen állomástól Graniczáig szóló eredeti fuvarlevelei bemutatandók.

Ezen két szállítási okmányon, melyeknek visszatérítési bélyeggel ellátva lenniük nem szabad, hivatalosan igazolva kell lenni, hogy a küldemények a szczakovai és granicai vasuti raktárakban raktároltattak, tehát vasuti felügyelet alatt állottak.

A szczakova-granicai szállítási vonalra szóló fuvarlevelen, melyre nézve semminemű visszatérítés nem eszközöltetik, azonkívül a továbbszállítás tényleges megtörténtének az orosz rendeltetési állomás és az elszámolási adatok felsorolásával hivatalosan igazolva kell lenni.

A visszatérítési igény benyújtására, minek a küldeményeknek Graniczáról történt továbbításától számított két hónap alatt kell megtörténnie, az van jogosítva, a ki a Szcakováig felszámított díjakat fizette.

Budapest, 1894. december hó.

A m. kir. államvasutak igazgatósága, a többi részes vasutak nevében is.
(Utányomás nem díjaztatik)

MOLNÁROK LAPJA

a magyar malomtulajdonosok, molnárok, malomgépészek ked-
velt lapja, az

ORSZÁGOS MOLNÁREGYESÜLET

hivatalos közlönye.

Mutatványszámokat ingyen küld a kiadóhivatal.

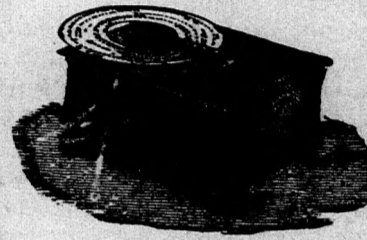
Előfizetési ára 4 frt egy évre.

Sternberg Armin és Testvére
cs. és kir. szan. hangszer-ipar
Budapest, VII., Kerepesi-ut 36
Saját gyártmányu mindennemű
hangszerek és azok kellekei és alkat-
részei. Mindennemű hangszerek és
zenélőművek javítása és hangolása
zaksteru pontossággal teljesítetik.

A „Columbus” czimbalomverőfej meg-
szünteti az eddigi pe-
mutozást és czérnázást, erős és csengő hangot
nyerünk általa. Minden verőre bárki ráhuzhatja
és mindenkor le is huzhatja. Sohasem pusztul el. Ára a verőpálcákkal
együtt az utóbbiak minősége szerint frt 1.50, 2.—, 2.50, 3.— és 3.50.
Külön a „Columbus”-verőfej párja frt 1.—.

Legujabb!

Legujabb!

INTONA

Elpusztíthatlan acélhangokkal, val-
toztatható érezhetőlapokkal és kor-
látlan másorral.

Ezen új találmányu hangszerrel min-
den előzetes tanulmány és zeneismeret
nélkül száz meg száz tetszés szerinti
zenedarabot lehet játszani.

Ára 12 forint, a kótalapok darabja 30 kr.

Megrendelések az árak előleges beküldése mellett vagy utánvétellel telje-
sítetnek. **Képes árjegyzék** a) harmonikáról; b) mechanikai zenélő
művekről és zenélő dísztárgyakról; c) minden egyéb hangszerekről,
hangszer kellekekről és hurokról külön kiadásokban ingyen és bér-
mentve küldetik. — Javítások pontosan eszközöltetnek.

TELEFON.

Gazdáknak különös figyelmébe!

A behordási és cséplési időnyre adok vízmentes takarópony-
vát kölcsönbérletbe és pedig oly jutányos feltételek mellett, hogy a saját
ponyvák megvétele ezután egészen fölösleges. Előjegyzések már most elfogadtnak.
Ugyanígy új, egy- és többször használt gabonás zaakok, ugyancsak
új és használt ponyvák, fehér, fekete vagy sárgák, csodálatos olcsó áron
kaphatók. — Repceponyvák rézgyűrűkkel 3 frt 20 és 4 frt 50 kr-
t.

NAGEL ADOLF-nál

Budapest, Arany János-utca 10. szám.

Lapunk bekötési táblája

kiadóhivatalunkban

1 forintért kapható.

Portomentesen megküldve 1 frt 20 kr.

KOSSUTH-EMLÉK.

Emlékkönyv Kossuth
Lajos életéről és szö-
repléséről, 18 képpel.

Irta:

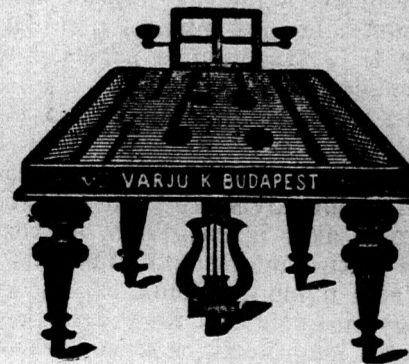
CLAIR VILMOS.

A „Kossuth-Emlék” tar-
talma: 1. Kossuth Lajos
élete. 2. Kossuth a sza-
badság harcban. 3. Kossuth
otthona. 4. Kossuth csa-
családja. 5. Kossuth nő-
tája. 6. Adomák Kossuth
életéből. 7. Kossuth gyerme-
kei a fogságban. 8. Kossuth
kezeirása.

Ára 25 kr.

Megrendelhető lapunk ki-
adóhivatalában.

Arany és ezüst érmekkel kitéhetőre
Páris, Linn, Komárom és Szegeden.

Képes nagy árjegyzék ingyen
és bérmentve küldetik.

VARJU KÁROLY

hangszergyáros 3520

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 47.

Ajánlja saját gyártmányu mindennemű hangszereit,
különösen tiszta csengőhangu szabadalmazott

CZIMBALMAIT.

A „PÁTRIA“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság

kiadásában megjelentek a következő munkák.

KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR

ÉVKÖNYV

== 1895. ÉVRE. ==

Szerkesztik:

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN
az orsz. magyar gazdasági egyesület titkárai.

Bolti ára 2 frt; „O. M. G. E.“ tagoknak és előfizetőknek 1 frt 50 kr., postadíj 20 kr.

ADALÉKOK

MAI POLITIKAI HELYZETHEZ.

Irta:

gróf ZAY ALBERT.

Ára 20 kr., portómentesen
25 kr.

Igen érdekes regények leszállított áron.

Mi a szerelem?

Arab regény, írta: F. Marion Cawford, ford. Fáy J. Béla. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

Egy csodaember kalandjai.

Irta: Conan Doyle, ford. Fáy J. Béla. Ára portómentesen megküldve 1 forint helyett 40 kr.

A malom története.

Irta: Sudermann. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

Angyal és ördög.

Irta: Mathers Helén. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

MEZŐGAZDASÁGRÓL

MEZŐRENDŐRSÉGRŐL

szóló 1894. évi XII. törvényzikk, a végrehajtására vonatkozó

ministeri rendelet

magyarozatokkal ellátva egy füzetben.

Bolti ára 1 forint 50 kr.

Előfizetőink 1 frt kedvezményáron rendelhetik meg, bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr.

Megjelent 1895. évre:

Olcsó Naptár,

csinos kiállításban és érdekes tartalommal.

Belti ára 20 krajczár.

Előfizetőinknek, portómentes megküldéssel:

1 darab	—	forint 20 krajczár.
5 „	—	80 „
10 „	1	50 „
20 „	2	80 „
50 „	6	60 „
150 „	13	60 „

Megrendelhető a kiadóhivatalban.

A SOROS VETÉS ÉS A SORBA VETŐ GÉPEK KEZELÉSE.

Irta Szalay János

Jász-Nagy-Kün-Szolnok vármegyei gazdasági egyesület titkára.

Ára 35 kr. portómentes küldéssel.

„MILLÉNIUM“

A HUNOK ÉS MAGYAROK TÖRTÉNETE.

Irta: Királyfalvai Gerhárt György.

Ára 60 krajczár.

Megrendelések lapunk kiadóhivatalába, Budapest, Üllői-út 25. szám intézendők.

Hol jártál, hol jártál?

Hol jártál, hol jártál,

Aranyos kis szentem!

— Pillangós mezőben

Szép virágot szedtem,

Kékszemű bubácskám,

Szegény nagyon fáradt,

Illatos virágból

Vetek neki ágyat.

Álmodjál, bubácska,

Csengetyús báránnyól,

Fejed fölött rengő

Dalos pacsirtáról!

MOST JELENT MEG!

Legszebb ajándék

gyermeknek számára:

„Pünkösdi rózsák“

verskötet

Pósa Lajostól

A gyermekvilág kedvencz írójának ezen legújabb verseskötete tele van szebbnél-szebb képekkel, rajzokkal és pompás színnyomatu borítékban jelent meg.

Ennél a könyvnél kedvesebb, szebb ajándékot nem hozhat a Jézuska a gyermekeknek.

Ára kötve 2 frt 50 kr.

Lapunk előfizetői azonban **2 frt** kedvezményes áron kapják. (Portómentesen megküldve 2 forint 36 krajczár.)

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában:

Budapest, Üllői-út 25.

meg-
ligi pa-
hangot
múzzhatja
szákkal
és 3.50.

szbb l

al, vál-
és kor-

el min-
ismeret
szerinti

a 30 kr.

el telje-
zenélő
erekről,
és bér-

be!

karópony-
hoggy a saját
fogadtatnak.
ugyszintén
lcső áron
krért.

hál

ája

kr.

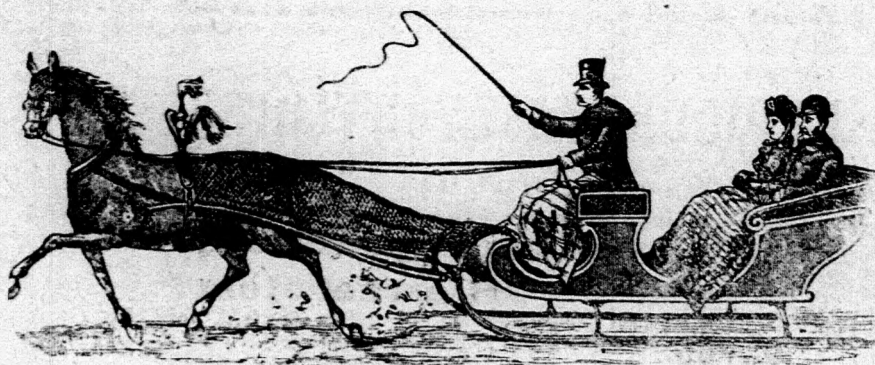
Képes nagy árjegyzék ingyen
és bérmentve küldünk.

LY

3520

i-ut 47.

angszereit,
almazott

A TÉLI ÉVADRA

igen alkalmas

S Z Á N - H Á L Ó K A T

ajánl a

BLEIER ÉS WEISZ kötélgyári cég BUDAPEST.

Raktár és iroda: **Károly-körút 9. sz.**, a gróf Hadik-Barkóczy-féle házban.
Gyártelep: **Hajtsár-ut 7307. sz.**

Egyéb ajánlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, láb-törők, ruhaszárító kötelek stb.; továbbá gazdasági cikkek u. m.: istráng, kötőfék, rudaló, gabona-zsákok, vízhatlan ponyvák, itató és tüzi vedrek, kendertömők hevederek, kender, kőz stb. a legjutányosabb eredeti gyári árakon.
Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Új szabadalmazott

burgonya ültető gép.

A magas m. kir. földművelésügyi ministerium által ajánlva, lehetővé tesz gyorsabb, olcsóbb ültetést és művelést, bővebb termést biztosít. Prospectusok és ítéletek a gyakorlatból ingyen és bérmentve küldetnek. Idejekorán való megrendelésnél — próbára is — szállít olcsón

AUGUSZT SCHOLZ
JAUERNIK, oszt. Szilézia.

„PÁTRIA“

irodalmi vállalat és nyomdai részvény-társaság

BUDAPEST,

IX. kerület, Üllői-út 25. szám

(KÖZTELEK)

Ajánlja magát mindennemű nyomdai munkák elkészítésére.

Diszes kivitel.

Jutányos ár.

Pontos kiszolgálás.

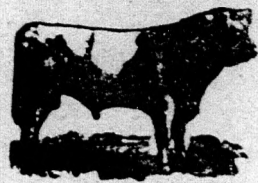
SAJÁT TÖMÖNTÖDE

és

KÖNYVKÖTÉSZEZET.

Telivér pinzgauai bikák.

A herceg Sulkowski József M.-pankotai uradalmában

1 drb 4 1/2 éves } hágóképes telivér
2 drb 3 1/2 éves } pinzgauai bika eladó.
5 drb 2 1/2 éves }

Bővebb felvilágosítással szolgál
az uradalmi felügyelőség
Pankotán.

3836a

Földbirtokosok vagy nagybérlok figyelmébe.

500 vagy 600 szorgalmas és ügyes trencsénmegyei fölvidéki munkással (kik már éven át mezőhegyesi gazdaságnál dolgoztak) rendelkező vállalkozó (egy előkelő földbirtokosnak a fia) ajánlja minden szakbavágó földművelési munkák elvégzésére embereit és pedig az ő személyes vezetése alatt. Az illető a gazdaság minden ágát érti, bírja a magyar, német- és tót nyelvet szóban és írásban. Munkásaimmal április esetleg május elsejétől 1895. november hó elsejéig hajlandó vagyok minden gazdasági munkát elvállalni. Miután a fölvidéki munkás évről-évre többet igénybe lesz véve, kérem a nagybérlok és földbirtokos urakat saját érdekükben szerződés czéljából minél előbb hozam fordulni. Bővebb és rögtöni levél általi értesítéssel szolgálok.

KELLERMANN ARNOLD munkavállalkozó,
SIPKÓ, utolsó posta Trencsén-Nagy-Szlatina.

Tenyész-kansertések.

A herceg Sulkowski József m.-pankotai uradalmának jóhírű sertés tenyésztésénél tavasszal átadandó 3/4 éves elsőrendű tenyészkanokra előjegyzések már most elfogadtatnak. Írásbeli megkeresésre bővebb felvilágosítással szolgál

az uradalmi felügyelőség
PANKOTÁN.

3836b

Magy. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetősége.

39556/94. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetősége a raici talpfatelítőtelep részére az 1895. és esetleg a következő 1896. és 1897. évben szükséges talpfatelítési anyagok szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1895. évben körülbelül az alábbi mennyiségek szükségletnek, és pedig: 400 métermázsa horganyhulladék, 1000 métermázsa sósav és 80,000 darab horganyozott talpfa jelzőszeg.

Az üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy a tényleges megrendelés alkalmával fenti csak tájékoztató jellegű mennyiségnél 25%-kal többet vagy kevesebbet rendelhessen, és az év elején kiadott egy évre szóló tényleges megrendelésben említett mennyiséget 25%-al felemelhesse vagy csökkenthesse. Ezen felemelés vagy csökkentésről azonban a nyertes szállító az üzletvezetőség által még az illető év június hó végeig fog értesíteni.

Az általános szállítási feltételek a magyar kir. államvasutak összes üzletvezetőségeinél naponta megtekinthetők, vagy posta útján a magy. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtárából (Andrássy-ut 75-ik szám) 25 kr. lefizetése mellett megszerezhetők.

Az ajánlati minta és a jelzőszegek alakjára vonatkozó rajz, valamint a 39556/94. sz. pályázati feltételek a magy. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetőségénél díjmentesen kaphatók vagy onnan posta útján megszerezhetők.

Minden ajánlattevőről feltétlenül meg kell adni a fentebb említett feltételeket ismeri és azokat egész terjedelmében elfogadja.

Az ajánlati mintán a szállítandó anyagok gyártási helye kitüntetendő. Az egységár az ajánlati mintán látható egység szerint és minden anyagnál külön-külön számokkal és betűkkel kiteendő.

Az 50 kros magyar bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok következő külső címmel: „Magy. kir. államvasutak üzletvezetőségének Zágráb, ajánlat talpfatelítő anyagok szállítására 39556/94. számhoz” 1895. évi január hó 21. déli 12 óráig a zágrábi üzletvezetőség anyag és leltár beszerzési osztályához benyújtandók vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének öt százaléka készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban az 1895. évi január hó 26. déli 12 óráig a zágrábi üzletvezetőség gyűjtőpénztárában letendő.

Az ajánlatot az egyes anyagok egész kiírt mennyiségére, vagy annak tetszés szerinti részletére lehet tenni.

A magy. kir. államvasutak részére határozottan fentartatik a jog, hogy az ajánlatok közt, minden tekintet nélkül az árak és feltételekre, szabadon választhasson. továbbá, hogy az ajánlott mennyiségből tetszés szerinti rész mennyiség szállítását is átengedhesse, az esetben, ha az ajánlat világosan nem az egész mennyiség szállításának elnyerése s kikötése mellett tétetett, és végre, hogy a cél elérésére bármely más irányú intézkedést is teheszen.

Egyidejűleg fentartja magának az üzletvezetőség azon jogot is, hogy addig is, míg az ajánlatok felett döntőleg határozná, egyes ajánlkozónál az ajánlati árak mellett megrendeléseket teheszen. Az illető ajánlkozók ezen megrendeléseket teljesíteni kötelezettek a nélkül, hogy ebből folyólag valamely szállításnak végleges átengedését követelhetnék.

Zágráb, 1894. évi december havában
(Utánnomtat nem díjaztatik.)

az üzletvezetőség.

ikák.

uradalmában

épes telivér

sal szolgál

ügyelmébe.

ölvideki munkással
delkező válnakozó
vágó földművelési
tése alatt. Az illető
öt nyelvet szóban
1895. november hó
alni. Miután a föl-
m a nagybérlok és
minél előbb hoz-
szolgálok.

nkaválalkozó,
tina.

ertések.

sef m.-pankotai
nyésztésénél ta-
sőrendü tenyész-
most elfogadta-
ővebb felvilágo-

felügyelőség
DTÁN.

39556/94. szám.

raici talpfatelitő-
évben szükséges
hírdet.

geltetnek, és pedig
80,000 darab hor-

nyleges megrende-
lo-kal többet vagy
ó tényleges meg-
fikenthesse. Ezen
zletvezetőség által

utak összes üzlet-
gy. kir. államvas-
25 kr. lefizetése

rajz, valamint a
grábi üzletvezető-
rozhatók.

mlített feltételeket

kitüntető, és
s minden anyag-

nlatok következő
ráb, ajánlat ta'p-
nár hó 21 déli 12
yáához benyujtan-

százaléka kész-
95. évi január hó
endő.

gére, vagy annak

k a jog, hogy az
don választthasson.
nyiség szállítását
egész mennyiség
y a cél elérésére

ot is, hogy addig
ónál az ajánlati
megrendeléseket
szállításnak vég-

zletvezetőség.

Hirdetési ár 15 szög 80 kr., ezen felül minden
szó 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésénél
minden beiktatásnál 80 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei,
továbbá állást keresők és adók hirdetésnyel
vételek fel e kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állás.

Dunántúli nagyobb
uradalomban 1895.
április hó elsején a
**rendelkező
tishti
állás**

betöltendő. Pályázónak
igazolnia kell, hogy
mint önálló rendelkező
tiszt már huzamosabb
ideig valamely nagy-
gyobb, több ispánság-
ból álló uradalomban
működött. Tökéletes
jártasság követeltetik
a külső gyakorlati
mezőgazdaság és az
administratív vezetési-
ben. Pályázati kérvé-
nyüket az illetők kik
az elmondottakat igaz-
olni képesek nyújták
be „Gazdasági titkár”
jellege alatt e lap ki-
adóhivatalának bizo-
nyítványaik
másolataival
fölszereelve. 3829

Gazdasági tanfolyamot
végzett, jó házból való,
fiatalember gyakornokul
azonnal felvétetik nagyobb
gazdaság részére. Czim a
kiadóhivatalban L. M.
alatt. 3846

Állást keresők.

Főtiszt állást keres ura-
dalomba, egy jó hírnevű,
kitűnő kvalifikációval bíró
tapasztalt gazda. Czim a
kiadóhivatalban. 3894

Főtiszt állást keres ura-
dalomban, egy jó hírnevű,
kitűnő kvalifikációval bíró
gazda, ki jelenleg is egy
alföldi nagy gazdaságban
alkalmazva van. Czim a
kiadóhivatalban. 3838

Egy 46 éves, nős, gazda-
tiszt, ki mint rendelkező
kaszár egy 3000 holdas
birtokban van, állást keres.
Az intensív gazdálkodás-
ban, valamint a cukor-
répa, dohánytermelés és
tehenészetben teljesen jár-
tas, új állását azonnal el-
foglalhatja. Czim a kiadó-
hivatalban. 3842

Ispán, 32 éves nőtelen,
keresztény, kinek több
évi praxisa és kitűnő
referenciái vannak, ki
fehérmegyében az utóbbi
2 évben 2000 holdas bir-
tokot önállóan kezelte és a
gazdaság minden ágában
tökéletes jártassággal bír,
állást keres a legszeré-
nyebb feltételek mellett.
Czim a kiadóhivatalban.
3837

Irnoki, vagy ehhez ha-
sonló állásra ajánlkozik,
egy földmives iskolát vég-
zett, könyvvezetésben jár-
tas, 2 évi gyakorlattal bíró
fiatal ember. Czim a ki-
adóhivatalban. 3824

Izrl., 30 éves, felsőbb
gymnasiumot végzett, eré-
lyes, katonaviselt, nőtlen,
gazdatiszt (ispán) vagyok.
Kilencz évi praxissal bir-
ok és egy nagyobb bir-
tokot önállóan is kezel-
vén, értek a gazdaság
minden ágához. Február
1-ére vagy azontúl bár-
mikorra hasonló állást
keresek. Szíves megkere-
sések „Déghi ispán” czim
alatt Dégh, (Veszprém.)
kéretnek. 3830

Egy, a mezőgazdaság
minden ágában képzett,
jó hírnevű **gazdasági
intéző**, ki 10 év óta me-
zőgazdasági szeszgyárral
egybekötött nagyobb gaz-
daságokat önállólag kezelte,
állását változtatni óhajlja.
Czim a kiadóban. 3832

Egy 33 éves, csehországi
róm. kath. vallást, nős,
német és tót nyelvben tel-
jesen, a magyar nyelvben
pedig szóban jártas, gazd.
iskolát végzett egyén, ki
jelenleg is egy nagyobb
magyarországi uradalmat
önállóan kezel, a tejjaz-
daságban és a répatermel-
ésben teljes jártassággal
bír, kitűnő ajánlatokkal
rendelkezik, megfelelő ál-
lást keres. Szíves ajánla-
tok „F. 100” jellege alatt
a kiadóhivatalba. 3623

Egy a gazdaság minden
ágában keilő jártassággal
bíró, uradalomban nevelke-
dett 37 éves nős egyén
alkalmazást keres bármely
vidéken, akár mint fel-
ügyelő, akár mint béres-
gazda igen szerény igé-
nyek mellett. Állását bár-
mikor elfoglalhatja. Aján-
latokat „szorgalmas” je-
lige alatt a kiadóba kér.
3845

Gazdasági iskolát jó si-
kerral végzett, 21 éves,
róm. kath. vallásu, magyar
fiatalember megfelelő ál-
lást keres. Czim a kiadó-
hivatalban. 3850

Állást keres azonnali be-
lépésre, katonaságtól telje-
sen ment, földmives-iskolát
jeles sikerrel végzett gazda-
tiszt 7 évi hírneves nagy
uradalmakban szerzett
gyakorlattal, jártas a gaz-
daság minden ágában,
nevezetesen tehenészet, tej-
kezelés, borjunevelés, hiz-
talás, kettőskönyvvellet,
cukorrépa termelés, stb.
elfogad 1000—1500 holdas
birtok önálló kezelését,
hol mint nős tiszt lenne
alkalmazva, igényei sze-
rények, szíves megkere-
sések kéretnek e lap ki-
adóhivatalába **Vasszorga-
lom** czimre. 3844

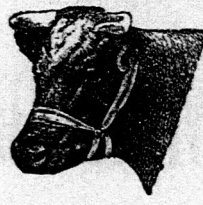
Ispán, földmivesiskolát
végzett, kath. vallásu 28
éves nőtlen, április 1-ére
alkalmazást keres, esetleg
előbb is. Czim a kiadó-
hivatalban. 3854

Állatok.

Hirdetmény.

Alolirott uradalomban
5 drb 1½—2 éves félvérű
simmenthali **tenyész-**

bika van eladásra fel-
állítva. Venni szándékozók
szíveskedjenek a nagy-
idai uradalom intézőségé-
hez fordulni. Posta, vasut,
távirda helyben. 3842

Gróf

Károlyi Tibor ur

6 nagyméltósága

Tisza-Tarjáni
uradalmában eladó

mint számfeltti:

6 darab 3 éves tiszta
magyar fajtika,
6 darab 2 éves tiszta
magyar fajtika,
10 darab 2 éves szőke
tenyész-kan sertés.

Posta-állomás helyben.

Vasuti állomás Emőd, vagy
Nyék-Ládbáza. 3835

Eladó

tenyésztésre
kiválasztott

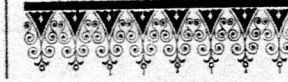
115 drb magkansüldő
páronként 85 frtjával,
135 drb magkocza-
süldő páronként 75
frtjával.

A gazdaság sertés-
tenyésztése a buda-
pesti tenyészkiállítás-
son 1892-ben a II.
1893-ban az I. díjjal
lett kitüntetve.

Bővebbet

Szabó Ferencz,

Pernyész-pusztai
gazdaságánál Nagy-
Réhén, Bihar megye.
3847

**Tehenek
és üszők**

simmenthali fajta, a
Simmenthalból
importáltak, úgy szin-
tén importált biká-
kat elad:

**Gut Lindenhof,
STÜBINGEN,
a/d. Südbahn.**

10 darab elválasztott,
hasban importált tel-
ivér borju, fejenkint
90 frtba számítatik.
3823

Vegyesek.

Egy tíz métermázs hord-
erővel bíró, hordozható
marhamerleg még teljesen
jó, csak két évig hasz-
nálatot, olcsó áron eladó.
Kérdés intézendő Meller
Henrikhez, Vasváron.
3827

Bükkönymagot megvé-
telre keres A. B. Aranyos
Komáromnál. 3849

Sárga csillagfűrt

(Lupinus luteus)
Friss, teljesen csiraképes
mag a legutóbbi saját
aratásból, 100 kiló zsákkal
együtt helyben Bochnia
pályaudvarban 6 forintért
ajánl
Gutsverwaltung Borowna
Post Bochnia, Galizien.

Vető mag árpa

200 mm. tisztán ki-
rostált Chevalie sör-
árpa 72 klg. nehéz
egészben és

kisebb részletek- ben

is eladó. Vevő zsák-
jaiban a magy. áll.
vasut Szár állomáson
átadva 7 frt 50 kr. ár-
ban. Kivánatra minta
küldetik. Czim: Gya-
pay Kornél urad. bérlo
Pusztá-Mesterberek
u. p. Felső-Galla.
3826

!! Megjelent !! A seprőczirok termelése.

Irta
SZALAY JÁNOS,
a jász-nagy-kun-szolnok megyei
gazd. egy. titkára.
A nagymélt. földm. minist.
támogatásával kiadott mű.
Ára 80 krajczár.
Portómentesen 90 kr.
Megrendelhető kiadóhiva-
taunkban.

Magy. kir. államvasutak.
133,892/894. sz.

A m. kir. államvasutak
debreczeni üzletvezetősé-
gének kezelése alá tartozó
debreczen-derecske-nagy-
létai helyi érdekű vasut
Sáránd, Hossz-Pályi, Nagy-
Léta és Derecske állomá-
sokkal, Hajda-Bogas és
Monostor-Pályi rakodó
állomásokkal, továbbá Sze-
pes-Sóstó és Mike-Pércs
megálló helyekkel f. évi
december hó 8-án a nyil-
vános forgalomnak át-
adatott.

Valamennyi állomás és
rakodó állomás az összes,
a megálló helyek pedig
csak a személy és pod-
gátszforalomra vannak
berendezve.
Budapest, 1894. decz. 8.
Az igazgatóság.

Magy. kir. államvasutak.
151,368. sz.
(A békés-csanádi h. é.
vasut árudijszabásához ki-
adandó I. pótlék életbe-
léptetése.)

A m. kir. államvasutak
kezelése alatt álló békés-
csanádi h. é. vasut a
megnyitás napjától érvé-
nyes árudijszabáshoz (II.
rész) Gyulamező illetőleg
Pusztá-Szt-Tornya rakodó
helyek megnyitása napjá-
tól I. pótlék lép életbe,
mely a nevezett rakodó
helyekre vonatkozó hatá-
rozmányokat és illetteke-
ket tartalmazza. Ezen pót-
lék a magy. kir. állam-
vasutak díjszabási szak-
osztályában példányonként
10 krért kapható. Buda-
pest, 1894. december hó
4-én. Az igazgatóság.

A WITHE-ROT vagy ASZÜLŐ FAKÓROTHADÁSA

Irta:
MEZEY GYULA.
Ára 80 kr. Ára 80 kr.

Szöleink ujjalakítása.

Irta:
Baross Károly.
Ára 1 frt.

Hirdessünk

a „MAGYAR KÖZLEKEDÉS” általános közle-
kedési és közlekedés-politikai lapban, mely
megküldetik a vasuti, pósta, távirda, telefon
és hajózási állomásoknak, hivataloknak,
igazgatóságoknak. Nagy számban járattják
lapunkat a **földbirtokosok, gyárak**
és **kereskedők**, mert a

VASUTI TARIFÁK

ezekre nézve fontosak. — Hirdetések ár-
szabvány szerint felvétetnek a kiadóhiva-
talban, Budapest, Zsibárus-utca 7. szám.

Páratlanul érdekes lap a

MAGYAR CSALÁDI LAPOK

Negyedévre csak 1 frt.

Tessék mutatványszámot kérni!

Szívesen küld

a kiadóhivatal:

Budapest, Köztelek, Üllői-ut 25.

Bérszántás gőzekével.

A legújabb eredeti **Fowler-féle Compound gőzekkel** talajművelésre vállalkozik 2731

WOLFF ERNŐ gőzszántási vállalkozó
Budapest, V. ker., váczi-körút 76. szám.

Magyar kir. államvasutak. Üzletvezetőség Szeged.

3773. sz./XI. 1894.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak szegedi, vaskányi, karánsebesi, orsovai, jassenovai, aninai, bázisai és oraviczai állomásain megüresedő pályaudvari vendéglők bérletére ezennel nyilvános pályázat nyitottatik.

A bérlet 1895. évi május 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időponttól számított három éven át, vagyis 1898. évi április 30-ikáig.

Az 50 kros bélyeggel és „Ajánlat a m. kir. államvasutak fentkiirt állomásai egyikén (az állomás pontosan megnevezendő) lévő vendéglő üzletére” felirattal ellátott, lepecsételt borítékba zárt, nemkülönböztetendő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1895. évi február hó 15-én déli 12 óráig az előírt üzletvezetőségnek vagy személyesen vagy kir. posta útján benyújtandók.

Bánatpénz fejében a szegedi bérletre 1000, azaz ezer forint, a vaskányi, karánsebesi, orsovai, jassenovai, aninai, bázisai és oraviczai bérletre 200, azaz kétszáz forint készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban, a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1895. évi február hó 14-éig déli 12 óráig vagy személyesen leteendő vagy kir. posta útján beküldendő.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb, utolsó s a névértéket meg nem haladó napi árfolyam szerinti értékben számítottatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat 10% fizetettetik. Az ajánlatban a letétel megtérítése megemlítendő ugyan, de a letétéről nyert elismerésvény nem esatolandó.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A fennebbi feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek táviratilag tételnek s végül olyanok, melyekre nézve az előírt bánatpénz le nem tétel, figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok közt a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik. — Szeged, 1894. évi december hóban.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

Az üzletvezetőség.

Haszonbérbe adatik

Hajdumegyében 7 km.-nyire a vasút állomáshoz egy tagban fekvő birtok

600 kat. hold I. oszt. szántóföld,
200 " " kaszáló,
200 " " marhalegelő,

mely lakházakkal és gazd. épületekkel bőven fel van szerelve.

Bővebb felvilágosítást ad a közgazdasági bank igazgatója **Debrecezenben**, kihez az ajánlatok benyújtandók.

3833

Arankamentes lóheremag.

Államilag ólomzárrolva 50 kilós duplazsókban bruttó 100 kilonként 78 forintért kapható

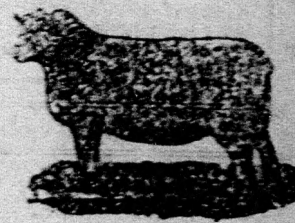
Gróf Teleki Arvéd

drassói uradalomban Alvincz állomásnál ha utánvételt rendeltetik; beváltomásán, ha a pénz franco küldetik, Budapestben innen fekvő állomásokig. Levelek

Koncza

postaállomásra kéretnek.

Juhnyáj-eladás!

Metternich - Sándor hercegné bajna-biai uradalmának **finom merino juhászatából**

a biai nyáj eladó. A nyáj a hizók kizárásával 1500 darabból áll, ezek között 420 darab szoptató anya deczemberi báránnyal. Venni szándékozók sziveskedjenek alólirott hivatalhoz fordulni.

Metternich-Sándor hercegné

uradalmi felügyelősége

Bia (Pestmegye).

3834

Takarmányrépamag

leutewitz

3848

eladó a répeze-szt-györgyi uradalomban

u. p. Hegyfaln, Vasmegeye.

NAY TESTVÉREK

gépjár és szállító-eszközök gyára
a váci magy. kir. országos fogházban.

BUDAPEST,

VI., Podmaniczky-utca 2. sz.

Telefon-szám 121.

ajánlják a tek. építészeti hivatalok, ármentesítő-társulatok, földművelő-vállalkozók, gazdasági ügyelmébe dusan felszerelt raktárakat szállító-eszközökben, v. m.: a legkülönfélébb talicskák, bútáni taligák (Cariotta), téglavetődékhöz szükséges összes eszközök, továbbá mindenféle átrak, a legkülönfélébb nyelek, íslapátok, szénahányó-, trágya- stb. villák, igó-, gő- és más kocsk és minden e munkák végé tárgyak a legújabb hivatásban, minden áron vasalva, a kivételhez érté nagyon olcsó áron. — Hivatalra részletes árjegyzék bérmentesen.

A t. gazda urak figyelmét van szerencsém üzletemre felhívni és egyszersmind ajánlani:

Luczernát államilag ólomzárrolt arankamentes, legcsiraképesebb,
Lóherét államilag ólomzárrolt arankamentes, legcsiraképesebb,
Répamagvakat, fajazonos, legcsiraképesebb,
Takarmányfüveket, legcsiraképesebb,
Fűmaggyűteleket, bákkönyt, muharmagot,

Lenmagot, gyapju és gabonaszárkokat,
Mütrágyát,
Olajpogácsát hizlalás és takarmányozás céljaira 53% garantált protein és zsirtartalommal,
Valódi tiszta olivágépolajat,
Elsőrendű repcegépolajat,

Mindennemű ásványkenőolajat,
Legjén. amerikai petroleumot,
Elsőrendű orosz petroleumot,
Kocsi és bőrkenőcsöt,
Kékkövet, zöldgáliczot, keserű és csudását,
Köszénkátrányt, **Karbololeumot**,

Creolint, köröm és szájfájás elleni szer,
Fertőtlenítő szereket, olasz szaponáriát.

Vásárlók mindenkor

magvakat készpénzért a legmagasabb áron, mire nézve ajánlatokat kérek.

Kitünő tisztelettel

KRAMER LIPÓT vetőmagkereskedés és gazdasági szükségleti cikkek üzlete, BUDAPEST, V. kerület, Akadémia-utca 10. szám.

Lóhere-, luczerna-

és egyáltalán gazdasági magvakat legmagasabb áron vásárol

MAUTHNER ÖDÖN

magkereskedése
BUDAPESTEN, Andrassy-út 23. szám.